

Ammalanhyöky

myllytuvasta vapaa-ajan asunnoksi

Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoilu- ja taideinstituutti
Muotoilun koulutusohjelma
Sisustusarkkitehtuurin
suuntautumisvaihtoehto
Opinnäytetyö
Kevät 2012
Anna-Liisa Tuominen

"Tavoitteena on nimenomaan säilyttää rakennus, ja asuttuna se säilyy parhaiten. Kuitenkin niin, ettei tehdä liikaa, vaan vanhaa säilytetään niin paljon kuin mahdollista. Haluamme säilyttää elävänä myös Nuoramoisten kylän, kosken ja sen ympäristön."

(Rakennuksen omistaja Maritta Fromholtz)

Kannen ja sivun 3 kuvat Maritta Fromholtz

Tiivistelmä

Ammalanhyökky

myllytuvasta vapaa-ajan asunnoksi

Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoilu- ja taideinstituutti
Muotoilun koulutusohjelma
Sisustusarkkitehtuurin suuntautumisvaihtoehto
Opinnäytetyö
kevät 2012
Anna-Liisa Tuominen

Sivumäärä 115

Avainsanat: korjausrakentaminen, uudiskäyttö, vapaa-ajan asuminen, maaseudun elinkeinot

Tämä opinnäytetyöni on tila- ja sisustussuunnitelma vanhaan 1800-luvulla rakennettuun myllytupa Ammalanhyökkyyn, joka sijaitsee Sysmässä Nuoramoisten kylässä. Työn tilaaja haluaa kunnostaa rakennuksen ja vuokrata sitä vapaa-ajanasunnoksi kesäasukkaille.

Työni käsittää myllytuvan uuden tilasuunnitelman, jossa pyrin mahdollisimman pitkälle säilyttämään vanhaa. Tilasuunnitelman lisäksi työ sisältää ehdotuksen materiaali-, väri- ja kalusteratkaisuiksi. Haasteeksi muodostuu täten juuri vanhan ja uuden yhdistäminen tyylikkääksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi. Koska tilat suunnitellaan väliaikaiskäyttöön vaihteleville kohderyhmille, sisältyy työhön myös erilaisten käyttäjäryhmien kartoittaminen. Niin ikään työssä luodaan katsaus suomalaisen maaseudun nykytilaan ja pohditaan uusien elinkeinojen mukanaan tuomia mahdollisuuksia.

Työni pohjaksi olen tutustunut mm. 1800–1900-lukujen vaihteen arkkitehtuuriin, vanhoihin rakennustekniikoihin, käytettyihin materiaaleihin sekä perinne- ja korjausrakentamiseen. Lähteinäni olen käyttänyt sekä kirjallisuutta että muutamia web-sivustoja. Työssäni tekemäni ratkaisut olen pyrkinyt perustamaan alan asiantuntijoiden, kuten Panu Kailan, näkemyksiin hyvistä käytännöistä vanhan rakennuksen peruskorjaamisesta.

Abstract

Ammalanhyöky

from a millhouse to a leisure time house

Lahti University of Applied Sciences
Institute of Fine Arts and Design
Degree Programme in Design
Interior Architecture
Graduation Project
Spring 2012
Anna-Liisa Tuominen

Pages 115

Keywords: renovation, re-use, leisure time living, sources of livelihood on countryside

My graduation project is a space and interior plan to an old millhouse called Ammalanhyöky that was built on 1800-century and is placed on village of Nuoramoinen at Sysmä, Finland. The subscriber of this work wants to renovate the old building and rent it out as a summerhouse.

In the new space plan of the millhouse I aimed to preserve the old as much as possible. As well as the space plan, this work includes suggestions for material, color and furniture solutions. The challenge of this project was to find out a stylish and functional solution with the combination of the old and the new. Because the spaces have been designed for a temporary use and for varying users, I have included to this work also a survey of different target groups. In this project I will likewise have a review of the current state of the Finnish countryside and the possibilities that the new sources of livelihood will bring with.

For the foundation of this project I have explored among other things the architecture of the 1800–1900-centuries, old building techniques including used materials as well as renovation. As references I have used both literature and some web-sites. I have tried to base all the renovation solutions in this work to the visions of the professionals such as Mr. Panu Kaila.

Sisältö

1. JOHDANTO

- 1.1 Aihe ja taustat
- 1.2 Tutkimusasetelma

2. NUORAMOISTEN KYLÄ

- 2.1 Kylä Sysmässä
- 2.2 Nuoramoisten kylällä on pitkä historia

3. MYLLYTUPA AMMALANHYÖKY

- 3.1 Sijainti ja miljöö
- 3.2 Myllytupa
- 3.3 Rakennuksen historiaa
- 3.4 Nykytilan analyysi
- 3.5 Toimeksianto

4. MAASEUDUN ELÄVÖITTÄMINEN JA UUDET ELINKEINOT

- 4.1 Suomalainen maaseutu ja rakennemuutos
- 4.2 ”Muodikas maaseutu”
- 4.3 Uusien elinkeinojen antamat mahdollisuudet
- 4.4 Referenssikohteet

5. KÄYTTÖFUNKTIOT

- 5.1 Vuokramökki
- 5.2 Porukat
- 5.3 Muut käyttötarkoitukset

6. KÄYTTÄJÄPROFIILIT

- 6.1 Perheet
- 6.2 Kalastusporukat
- 6.3 Retkeilijät
- 6.4 Ulkoilijat
- 6.5 Kulttuurimatkailijat

7. KORJAUSRAKENTAMISEN TAVOITTEET

- 7.1 Periaatteista
- 7.2 Perusparannus korjausrakentamisen osa-alueena
- 7.3 Uudiskäyttö rakennuksen säilyttäjänä
- 7.4 Uuden ja vanhan yhdistämisen haasteet

8. TAVOITTEET JA RAJAUS

- 8.1 Toiminnalliset tavoitteet
- 8.2 Tyyli ja tunnelma
- 8.3 Kustannustavoitteet
- 8.4 Ympäristötavoitteet
- 8.5 Toimeksiannon täsmentyminen ja suunnittelutehtävän rajaus

9. SUUNNITTELUPROSESSI

- 9.1 Talotekniikka
- 9.2 Tila-analyysi
- 9.3 Tilaohjelma
- 9.4 Materiaalit
- 9.5 Kalustus
- 9.6 Valaistus

10. TILASUUNNITELMA

- 10.1 Arkkitehtuuri
- 10.2 Pohjaratkaisu
- 10.3 Leikkaukset
- 10.4 3D-visualisoinnit

11. ARVIOINTI

- 11.1 Tila
- 11.2 Prosessi
- 11.3 Palaute
- 11.4 Jatkokehitys

LÄHTEET

VIITTEET

KUVAT

Kuva 1

1. Johdanto

1.1 Aihe ja taustat

Opinnäytetyöni aihetta viime vuoden puolella pohtiessani tulin maininneeksi ääneen eri yhteyksissä, että jonkin vanhan rakennuksen korjaus- ja tilasuunnittelu olisi kiinnostava aihe. Siinä yhdistyisi sopivasti moni itseäni kiinnostava asia: ekologisuus, korjausrakentaminen, uusien asumisvaatimusten ja vanhan rakennustekniikan yhdistäminen toimivaksi kokonaisuudeksi... Kuinka ollakaan, toiveeni kuuli myös eräs tuttavani, joka tarjosi sukunsa omistamilla mailla Sysmässä, Nuoramoisten arvokkaassa kulttuurimaisemassa sijaitsevaa vanhaa myllytupaa minulle opinnäytetyön kohteeksi.

Myllytupa Ammalanhyöky – entinen Nuoramoisten myllyn mylläriin asunto – on ollut tyhjillään jo pitkään, viimeiset vuokralaiset muuttivat pois 70-luvulla. Rakennuksessa on neliöitä vajaa 100 m² ja se muodostuu erillisestä tuvasta sekä keittiön, kamarin ja kahden makuukamarin muodostamasta tilasta, joita jakaa kylmä eteisvälikko. Tilaajalla on nyt suunnitteilla myllytuvan kunnostaminen ja laittaminen vuokralle vapaa-ajan asunnoksi. Jotta tilat palvelisivat parhaalla mahdollisella tavalla uutta käyttötarkoitustaan, kaipaa toimeksiantaja tilasuunnitteluun ammattiapua. Paitsi ansaintamielessä, on tilaajalla intressi säilyttää vanha rakennus myös osana Nuoramoisten ainutlaatuisia kulttuurimaisemaa, jolle oman erikoispiirteensä tuo Nuoramoisten koski vanhoine mylly- ja voimalaitosrakennuksineen.

Myllytupaa on remontoitu vuosien varrella jonkin verran, pärekatto on päällystetty peltikatolla ja ulkoseinät vuorilaudoitettu. Vuorilaudoituksen yhteydessä on todennäköisesti muodostettu myös nykyinen eteisvälikko, joka yhdistää ilmeisesti alun perin kahdesta saman katon alle sijoittuneesta ”rakennussiivestä” muodostuneen rakennuskompleksin yhdeksi. Tilaaja arvioi, että joskus 1930-luvulla rakennukseen on vedetty sähköt ja 50-luvulla keittiöön vesiputket, mutta ne ovat jo elinkaarensa päässä ja tullaan siis uusimaan. Koska rakennus on paitsi teknisesti ja ei-teknisesti, myös toiminnallisesti, taloudellisesti ja sijainnillisesti¹ vanhentunut, on luvassa melko perusteellinen peruskorjaus. Tilaaja on kuitenkin päättänyt, että myllytuvan käyttö rajautuu vain kesäkauteen, jolloin mm. lisäeristysuunnitelmaa ei tehdä. Tilaajan alkuperäisenä ajatuksena oli, ettei rakennukseen tehdä pesu- ja saniteettitiloja, vaan niille rakennetaan erillinen uudisrakennus, jolloin kosteuseristyksen suunnittelu olisi rajoittunut ainoastaan keittiötilojen vesipisteisiin. Myöhemmin tilaaja muutti mieltään.

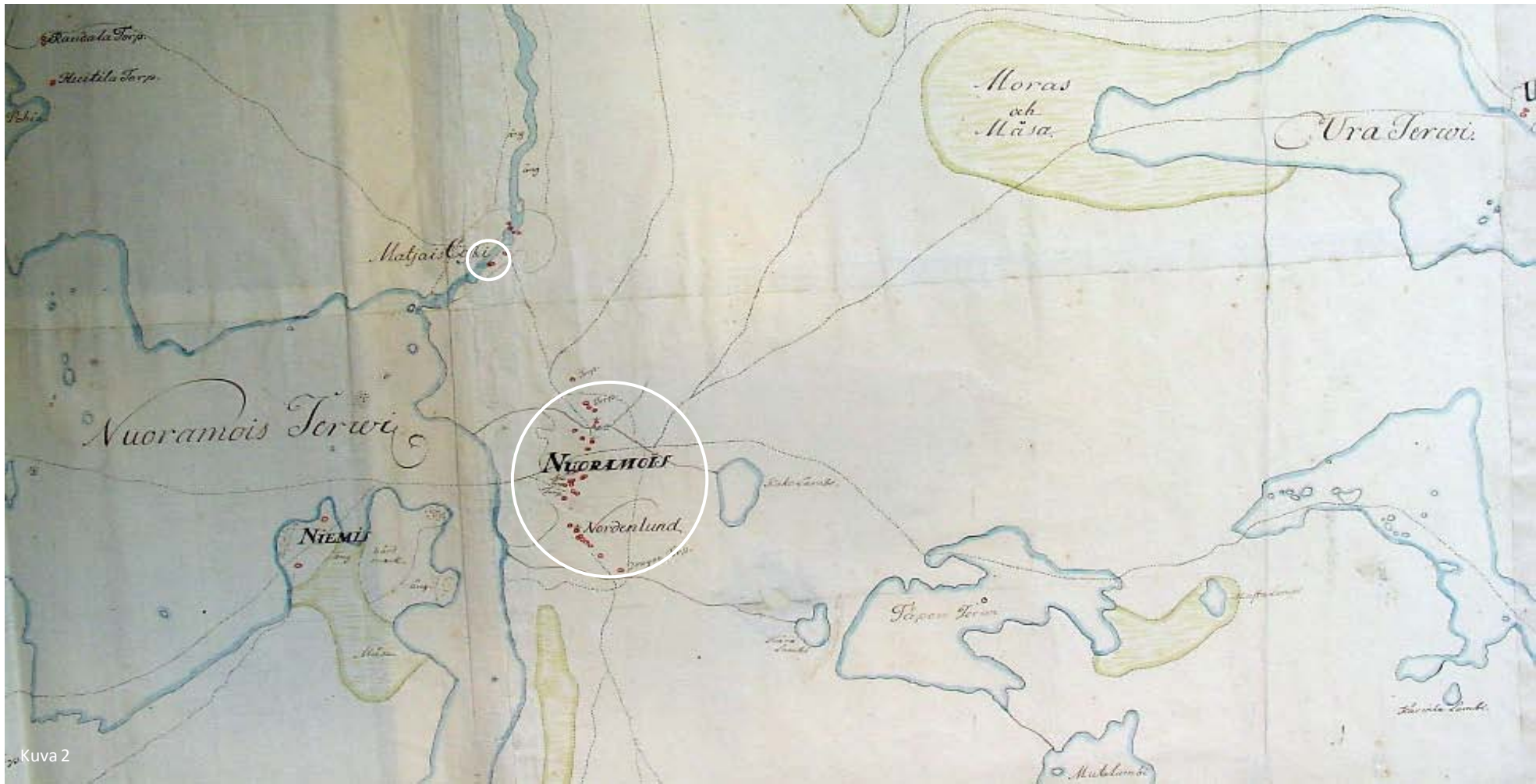
¹Kaivonen 2005, s. 19–20

1.2 Tutkimusasetelma

Tämä opinnäytetyö käsittää myllytuvan uuden tilasuunnitelman, jossa pyritään mahdollisimman pitkälle säilyttämään vanhaa.

Tilasuunnitelman lisäksi työ sisältää ehdotuksen materiaali-, väri- ja kalusteratkaisuksi. Haasteeksi muodostuu täten juuri vanhan ja uuden yhdistäminen tyylikkääksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi. Koska tilat suunnitellaan väliaikaiskäyttöön vaihteleville kohderyhmille, sisältyy työhön myös erilaisten käyttäjäryhmien kartoittaminen. Niin ikään työssä luodaan katsaus suomalaisen maaseudun nykytilaan ja pohditaan uusien elinkeinojen mukanaan tuomia mahdollisuuksia.

Työni pohjaksi olen tutustunut mm. 1800–1900-lukujen vaihteen arkkitehtuuriin, vanhoihin rakennustekniikoihin, käytettyihin materiaaleihin sekä perinne- ja korjausrakentamiseen. Lähteinäni olen käyttänyt sekä kirjallisuutta että muutamia web-sivustoja. Työssäni tekemäni ratkaisut olen pyrkinyt perustamaan alan asiantuntijoiden, kuten Panu Kailan, näkemyksiin hyvistä käytännöistä vanhan rakennuksen peruskorjaamisesta. Koska työn tilaaja kuitenkin viime kädessä päättää, miten myllytupa kunnostetaan ja mitä toimintoja sinne tulee sisällyttää, olen toki kuunnellut myös heidän toiveitaan ja pyrkinyt löytämään mahdollisimman hyviä kompromissiratkaisuja suhteessa alan ehkä ”puritaanisiinkin” näkemyksiin vanhan rakennuksen korjaamisesta.

Kuva 2

2. Nuoramoisten kylä

2.1 Kylä Sysmässä

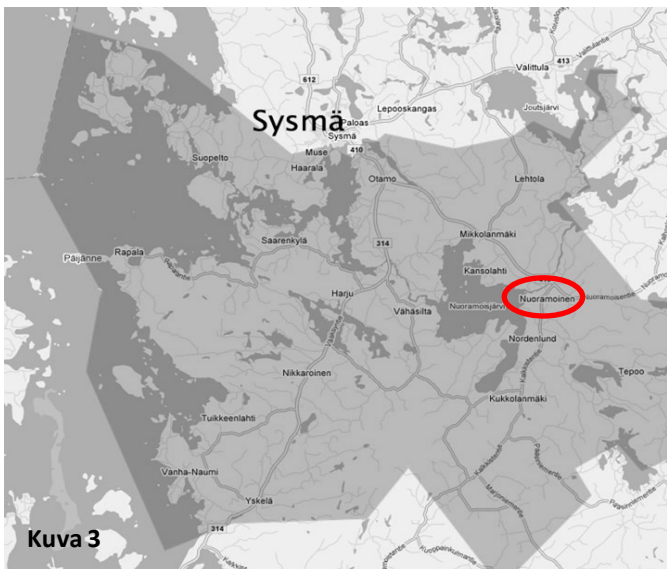
Nuoramoisten kylä sijaitsee Etelä-Suomen läänin Sysmässä Nuoramois-järveen laskevan Maatiais-kosken rannalla.

Kylä edustaa tyypillistä agraarimaisemaa ja on luokiteltu valtioneuvoston periaatepäätöksellä vuonna 1995 valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi², jolle kolme alueen kartanoa – Nordenlund, Uusi-Olkkola ja Vanha-Olkkola – pihapiireineen, kartanopuistoineen ja koivukujineen antavat oman leimansa.

Nuoramoisten tasapainoista ja kaunista kartanokulttuurimaisemaa täydentävät vanhat laajat hakamaat. Peltojen takaa siintele Nuoramoisjärvi. Kylän muut tilat mukautuvat kartanomaisemaan luoden kulttuuripiirteiden sosiaalista kerroksellisuutta.³

² Ympäristöministeriö

³ Pääjät-Hämeen liitto

Kuva 3

Kuva 4

2.2 Nuoramoisten kylällä on pitkä historia

Nuoramoisten kylän alueella on asuttu jo rautakauden loppupuolelta (500–600 jKr.). Tästä pitkästä asutushistoriasta todistavat lukuisat esihistorialliset löydöt, kuten uhrikivet, joita on löydetty Nordenlundin kartanon ympäristöstä. Kylä on mainittu ensimmäisen kerran historiallisissa lähteissä jo vuonna 1405.

Kuvassa 2 (sivulla 11) on Nuoramaisen kartta vuodelta 1850, Nuoramaisen kylä sekä Maatiaiskoski silloisine rakennuksineen ympäröityinä.

Nordenlundin kartano (kuva 5) on perustettu vanhasta säteriratsutilasta 1600-luvun alussa. Hirsinen päärakennus on 1800-luvun alusta ja sitä ympäröi komea puisto. Kokonaisuus on eheä ja hyvin hoidettu päätielle ja rantaan johtavine koivukujineen.

Vanha-Olkkolan kartanon (kuva 6) historia ulottuu 1600-luvun alkupuolelle, jolloin Olkkolan ratsutila perustettiin. Tämä ratsutilan kantatila jaettiin 1789 Vanha-Olkkolan ja Uusi-Olkkolan kartanoihin. Vanha-Olkkolan päärakennus tuhoutui tulipalossa 1884 ja nykyinen hirsinen päärakennus valmistui 1885. Rakennukseen on tehty muutoksia 1950-luvulla ja sitä on kunnostettu aina näihin päiviin saakka.

Vanha-Olkkolan päärakennusta ympäröi vanha puisto. Nykyiset Vanha-Olkkolan omistajat omistavat myös tämän opinnäytetyön kohteena olevan myllytuvan.

Uusi-Olkkola (kuva 7) on rakennettu vuoden 1789 jaon jälkeen ja se valmistui Museoviraston mukaan ilmeisesti 1792. Sen ulkoasua on kuitenkin muutettu arkkitehti Elsi Borgin suunnitelmien mukaan vuonna 1935. Kartanoa ympäröi komea puisto, jonka keskelle johtaa vaahterakuja.⁴

⁴Museovirasto

Kuva 5

Kuva 6

Kuva 7

Kuva 8

3. Myllytupa Ammalanhyökky

3.1 Sijainti ja miljö

Oman erikoispiirteensä Nuoramoisten kylämaisemaan tuo Nuoramoisten koski vanhoine mylly- ja voimalaitosrakennuksineen. Kosken pitkä myllyperinne juontaa 1500-luvulta, tosin nykyiset voimala- ja myllyrakennukset ovat 1920-luvulta.

Nuoramoisten koski, jota myös Ammalan koskeksi ja Maatiaiskoskeksi kutsutaan, on ollut keskeisessä roolissa Nuoramoisten kylän teollisen toiminnan eri muodoissa. Vuonna 2010 julkaistun Nuoramoisten kyläkirjan mukaan aikaisimmat merkinnät Nuoramoisten myllystä löytyvät Hollolan voudin myllyluettelosta 1500-luvun loppupuolelta. Myllyjä perustettiin, koska niistä kannettiin veroa kruunulle. Sysmän myllyt pantiin verolle vuonna 1586 ja Nuoramoisten kosken myllylle asetettiin kahden taalarin suuruinen vero, olihan se sentään koko vuoden jauhava mylly.

Myllyrakennuksilla on oma historiansa: Nykyinen sähkölaitoksena toimiva ”mylly” Skinnarilan puolella jokea muodostuu Puralan koskesta vuonna 1783 siirretystä Rantalan myllystä ja Nuoramoisten puolelta 1814 siirretystä Nordenlundin myllystä. Tämä vesilaitos on saanut vuonna 1789 Kymenkartanon läänin kuninkaan käskynhaltijan päätöksellä toimiluvan. Em. vesilaitosta vastapäätä olevan Ammalan eli Olkkolan myllyn omistus perustuu ”ikimuistoiseen nautintaan”, koska sen toiminta perustuu vuoden 1586 verotusluetteloon.⁵

⁵ Nurminen, Silén 2010, s. 357

Nuoramoisten kosken puistomaiset rannat lisäävät maiseman hoidettua leimaa.

3.1 Myllytuvan historiaa

Vanha myllytupa Ammalanhyöky on ainakin osittain rakennettu jo 1800-luvun puolella, mistä todistaa mm. vuodelta 1893 säilynyt Finska Brandstodsbolagetin (Suomen palovakuutusyhtiön) vakuutusasiakirja. Asiakirjassa on vakuutettu Vanha- ja Uusi-Olkkolan yhteisiä laitoksia: Ammalan tullijauhomylly- ja kotitarvesaharakennus, keskipakoismeijeri, jääkellari, myllärin asunto ja myllytupa.⁶ Myllytuvan pihapiirin muut rakennukset ovat vasta myöhemmältä ajalta 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä, joten mistään historiallisesti eheästä pihapiiristä ei ole kyse. Muut rakennukset ovatkin niin huonokuntoisia, että ne hyvin todennäköisesti puretaan myllytuvan kunnostuksen yhteydessä.

Myllytuvan sijaintia ei ensin meinannut löytyä kartoista, mutta pitkän etsinnän ja salapoliisityön avulla löysin oheisen ilmakuva ja kartat. Kuvan 15 perusteella olen piirtänyt kuvassa 17 olevan asemakaavan korkeuseroineen.

⁶Nurminen, Silén 2010, s. 359

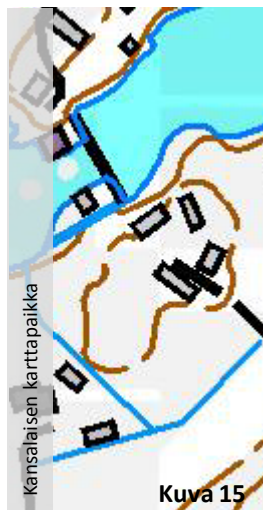
Kuva 12

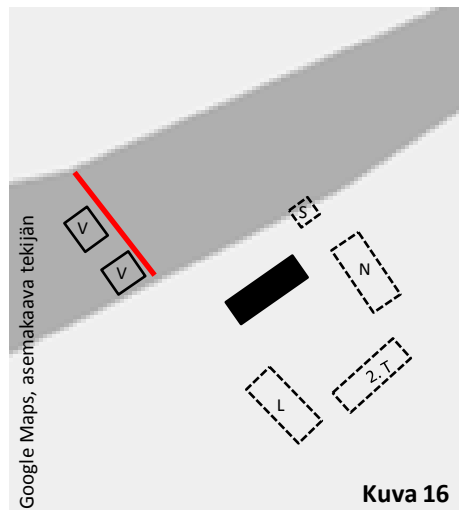
Kuva 13

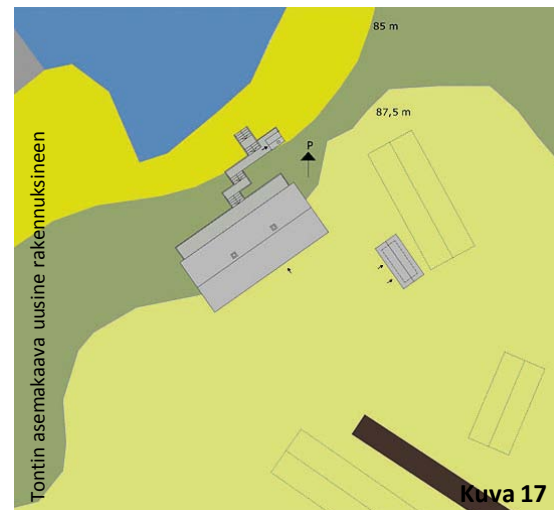
Kuva 14

Kuva 15

Kuva 16

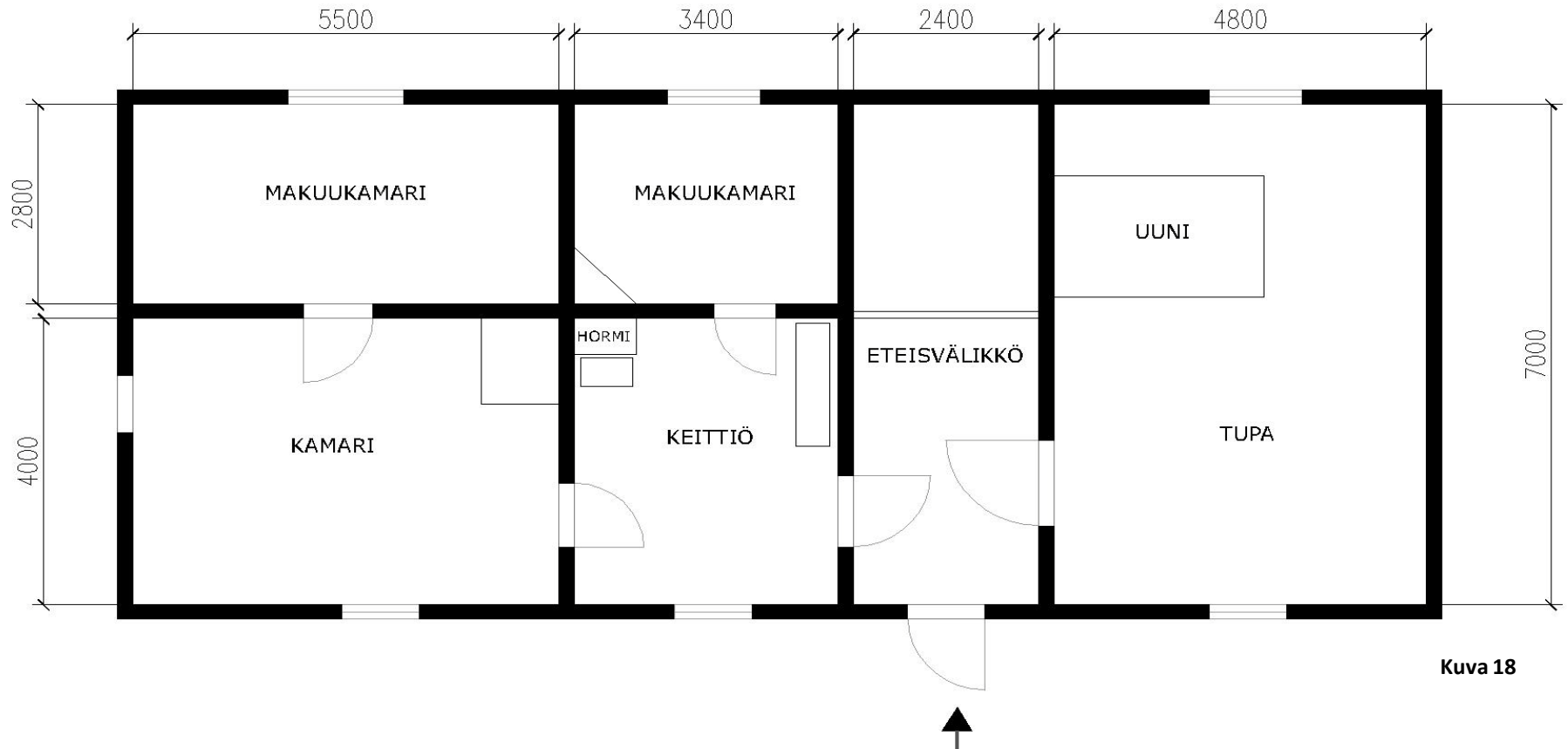

Kuva 17

Karkea pohjapiirros

Oheinen pohjakuva on laadittu tilaajalta saatujen sisämittojen mukaan. Väli- ja ulkoseinien paksuudesta ei tässä kuvassa vielä ole tarkkaa tietoa, joten ne on piirretty arviolta 200 mm:n paksuisina. Myöhemmissä tarkistusmittauksissa kävi ilmi, että rakennus on hiukan pienempi; päätymitta kapeni vajaan metrin ja julkisivun leveys noin puoli metriä.

Niin ikään mittauksissa kävi ilmi, että sisäseinät ovat noin 14 cm ja ulkoseinät noin 19 cm paksut. Myllytuvassa on neljä tulisijaa, jotka sijoittuvat tupaan (leivinuuni), toiseen makuukamariin (rapattu pystyuuni), kamariin (rapattu pystyuuni) ja keittiöön (puuhella).

3.2 Myllytuvan nykytilanne

Julkisivut

Myllytupa on hirsirunkoinen yksikerroksinen rakennus, jossa on perinteinen harjakatto. Se koostuu kahdesta erillisestä, eteisvälikön jakamasta tilasta, joista pienempi – tupa – sijaitsee ulko-ovelta katsottuna oikealla ja isompi asunto – keittiön, kahden makuukamarin ja kamarin muodostama tila – vasemmalla.

Hirsipinta on vuorilaudoitettu ilmeisesti joskus 1930-luvun loppupuolella, koska vanhoissa kuvissa 20- ja 30-luvulta rakennus näyttäisi vielä olevan hirsipintainen. Vuorilaudoituksen yhteydessä on todennäköisesti muodostettu myös nykyinen eteisvälikö, joka yhdistää ilmeisesti alun perin kahdesta saman katon alle sijoittuneesta ”rakennussiivestä”, mahdollisesti asunnosta ja pakarituvasta, muodostuneen rakennuskompleksin yhdeksi.

Tätä teoriaa tukee paitsi eteisvälikön päädyistä puuttuvat hirsiseinät, myös ajallisesti tuvan ja kamarin ovia uudempi ulko-ovi.

Hirsiseinän hirret ovat ulko- ja sisäsivuiltaan suoriksi piilutut. Hirsien välit on tilkitty. Hirren pinnassa on punamultakäsittely. Julkisivun vaakasuuntainen vuorilauta on 1930–50-luvuilla suosiossa ollutta viistopintaista puoliponttia. Vuorilaudoitus on tilaajan tietojen mukaan maalattu punamullalla ja ikkuna- sekä nurkkarakenteet peittävät listoitukset todennäköisesti keltamullan värisellä öljymaalilla tai vastaavalla.

⁷ Kaila, Pietarila, Tomminen 1987, ss. 47–51

⁸ Kaila, Pietarila, Tomminen 1987, s. 17

Kuva 19

Punamultamaalausta markkinoitiin 1700-luvulla taloudelliseen rakentamiseen kuuluvana, puuta suojaavana käsittelynä. Punamultaa suosittiin tosin jo 1600-luvulla, kun haluttiin jäljitellä kalliimpaa kivimateriaalia; tuolloin sillä maalattiin kuitenkin vain arvorakennusten, kuten raatihuoneiden ja kirkkojen ulkoseinät. Kun Suomi liitettiin 1800-luvun alussa Venäjään, muuttui myös julkisivujen väriskaala. Pietarilaisen muodin mukaan keltaisesta tuli säätyläisten suosima väri, jota talonpojat eivät kuitenkaan voineet talojensa maalaamiseen käyttää – yhtä vähän, kuin talonpojan sopi kulkea herran puvussa, hänen sopi taloan kartanon väriseksi maalata! Maatalojen punamultaus alkoi Suomessa 1800-luvulla ja jatkui aina 1950-luvulle saakka.⁷

Vuorilaudoitus suojaaa hirsirakennetta niin kastumiselta kuin paahteeltakin ja toimii lisälämmöneristeenä. C. E. Löfvenskiöld totesi vuonna 1868 kirjassaan Landtmannabyggnader, että ”osittain, jotta hirsiseinät tehtäisiin paremmin kylmyyttä vastaan suojaaviksi, ja osittain niiden turvaamiseksi ilman ja kosteuden haitalliselta vaikutukselta, tulee ne peittää laudoilla”. Alussa myös halu jäljitellä kalliimpaa kivimateriaalia oli syynä hirsitalojen vuorilaudoitukseen, jolloin myös voimakkaasti korostuvat nurkkarakenteet koteloitiin piiloon.⁸ Koneellistuminen 1900-luvulla helpotti myös maaseudulla sahatavaran saantia – myllytuvan vuorilaudat on todennäköisesti sahatettu Nuoramoisten myllyn yhteydessä toimineessa sahalaitoksessa, joka on ollut olemassa aina 1800-luvun loppupuolelta 1950-luvulle asti. 1930-luvulta olevassa kuvassa (kuvav13 sivulla 16) myllytupa on vielä hirsipintainen ja pärekattoinen.

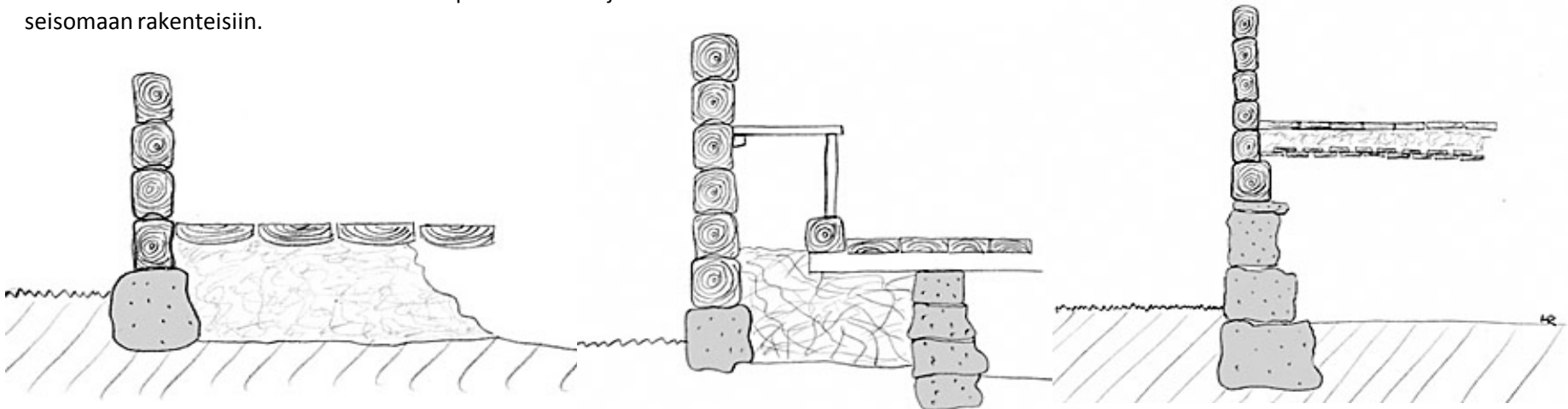
Perustukset

Myllytuvan perustuksista ei rakennuksen omistajillakaan ole tarkkaa tietoa. Syksyllä otetuissa valokuvissa vuorilaudoitus näyttää jatkuvan liki maahan asti, eikä näkyvää kivijalkaa näyttäisi olevan. Koska rehevä kasvillisuus estää rakenteiden tarkemman analyysin kuvien avulla ja talvella tehdyn vierailun aikana runsaat nietokset ympäröivät rakennusta, voi myllytuvan perustuksista tehdä tässä vaiheessa vain arvailuja.

Tuvassa olevien ns. följareiden perusteella on tuvan kosken puoleisen seinän alimpia hirsiiä todennäköisesti jouduttu vaihtamaan eli kengittämään, mikä on tyyppillistä multapenkkiperusteisille rakennuksille: koska lattialautojen alla on pienen ilmatilan jälkeen maapohja, on multapenkkiperusteisten talojen kuiva sijoituspaikka ollut erityisen tärkeää. Asiantuntijoiden mukaan oletuksena voidaan pitää sitä, että multapenkkirakenteisen talon alimmat hirret joudutaan kengittämään muutaman kymmenen vuoden välein. Myllytupa sijaitsee koskelle laskevan rinteessä, jolloin sade- ja sulamisvedet valuvat koskeen eivätkä todennäköisesti ainakaan pahemmin ole jääneet seisomaan rakenteisiin.

Mikäli myllytupa olisi ns. rossipohjainen, löytyisi sen perustuksista talon vastakkaisilta puolilta (useimmin puhaltavaan tuulensuuntaan nähden poikittain) tuuletusluukut, joilla varmistetaan, että talon alusta tuulettuu hyvin. Kuvien perusteella tällaisia luukkuja ei ole havaittavissa. Rossipohjaisissa rakennuksissa on myös korkeampi kivijalka.

Oheisista piirroksista käy ilmi, että multapenkille tehdyssä rakennuksessa lattian alla ei ole eristeitä kuin ulkoseinillä. Vaihtoehtoisesti multapenkin rakenne voi olla sellainen, että ulkoseinän vieressä olevat laudat ovat irtonaiset tai seinän vierellä on penkkimäinen rakenne, jonka kautta voi tarkistaa eristeiden kunnon. Rossipohjassa puolestaan on maasta irti oleva eristetila. Tämän tarkastelun perusteella vaikuttaa siltä, että myllytuvassa on multapenkkiperustus.

Kuva 20: Multapenkin rakenne (piirroset vasemmalla ja keskellä) ja rossipohjan rakenne (piirros oikealla). Piirroset Hannu Rinne / Perinnemestari.fi.

Ikkunat

Rakennuksen ikkunat edustavat tyyliltään lähinnä 1920-luvun klassista ”normaali-ikkunaa”⁹. Ne muodostuvat kuudesta tasakokoisesta lasiruudusta, joita välipuitteet jakavat. Ulkokarmit ovat ulosavautuvat, lisäksi ikkunoissa on erilliset sisäkarmit, joita on ilmeisesti käytetty vain talvisin, sillä ne eivät näytä kuvien perusteella avautuville. Ikkunat sijoittuvat julkisivuun symmetrisesti keskelle kunkin huoneen seinää. Ikkunoita on yhteensä kuusi. Osa ruuduista on rikottu ilkeivaltaisesti, joten ikkunat on ulkopuolelta laudoitettu ja muovitettu rakennuksen suojaamiseksi sen ollessa tyhjillään.

Ulko-ovet

Myllytuvan nykyinen siniharmaa ulko-ovi on todennäköisesti 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä. Sen pintaa jakaa neljä samankokoista peiliä, joista kahdessa ylimmässä on lasi. Oviaukko on 83 cm leveä ja noin 189 cm korkea. Ovea kehystävät noin 11,5 cm leveät karmilistat.

Tuvan ja kamarin ulko-ovet ovat huomattavasti vanhempia: tuvan jyrkän ulko-oven aukko on vain 152 cm korkea ja noin 102 cm leveä kynnyksen ollessa 14 cm korkea tuvan puolelta ja 20 cm eteisvälikön

puolelta. Ovi on rakennettu leveästä vaakalaudasta ja on tällä hetkellä väriltään vaaleanbeige. Oven karmilistat ovat 12 cm leveät.

Kamarin niin ikään jyrkän ulko-oven aukko on 83 cm leveä ja 167 cm korkea. Kynnys on eteisen puolella 23 cm ja keittiön puolella 17 cm korkea. Ovi on leveää vaakalautaa ja käsitelty kellertävän ruskealla kiiltävällä maalilla. Oven karmilistat ovat 11 cm leveät, eteisen puolelta oven väriset ja keittiön puolelta valkoiset.

Sisäovet

Asunnon puolella on kaksi sisäovea: keittiön ja makuukamarin sekä keittiön ja ison kamarin välissä. Väliovet ovat alun perin olleet kaksipeilisiä peiliovia, mutta ne on vanerein muutettu laakaoviksi, jollaiset tulivat 1930-luvulla funktionalismin myötä muotiin. Tämä muutostyö on helposti todennettavissa mm. ovien reunoissa kulkevista naulariveistä ja pullistelevista vanerilevyistä.

⁹ Kaila, Pietarila, Tomminen 1987, ss. 144–146

Kuva 21

Kuva 22

Kuva 23

Kuva 24

Kuva 25

Vesikatto ja yläpohja

Eteisvälikön kohdalta näkyy vesikaton alapuolinen yläpohjan rakenne (kuva 26). Kyseessä on ns. kylmä juoksevaa vettä pitävä katto¹⁰. Kuvan perusteella pohdin, voisiko kyse olla päre-, malka- tai liistekatosta. Keskusteluissa toimeksiantajan kanssa (Sakari Fromholtz, Nuoramoinen, 14.1.2011) selvisi, että katto on tosiaan ollut alun perin pärekatto, jonka päälle on ilmeisesti joskus 1930-luvun loppupuolella asennettu peltikatto. Toin keskustelussa esiin nykyisen katon epäsopivuuden talon arkkitehtuuriin ja aikakauteen, minkä tilaajakin myönsi. Tilaaja pitää pärekattoa niin työläänä ylläpitää, että paluu aivan alkuperäiseen kattoon tuskin myllytuvan kohdalla toteutuu. Tilaaja totesi kuitenkin, että lautakaton voisi peltisen tilalle kyllä jossain vaiheessa rakentaa.

Kuva 26

Kuva 27

Eteisvälikkö, n. 16,8 m²

Eteisvälikön seinät ovat hirsipinnalla ja välipohja puuttuu tältä kohdalta kokonaan. Tila on siis aina ollut muita kylmempi. Tilaaja epäilee, että eteisvälikkö on aikaisemmin ollut avoin, katettu tila kahden erillisen tilan välissä. Kuten jo kappaleessa *Julkisivut* totesin, tätä teoriaa tukee se, että eteisvälikön kohdalla ulkoseinä on lautaa – hirsiseinä siis puuttuu noin 2,4 metrin matkalta sekä nykyisen ulko-oven, että kosken puoleisen julkisivun puolelta (kuva 27). Hirsiseinät on käsitelty punertavalla läpikuultavalla värillä, joka voisi olla punajuurella värjättyä munatempuraa, jollainen käsittely löytyy myös Vanha-Olkkolan kartanon keittiön ja ruokasalin välisestä tilasta. Eteisvälikön lattia on leveää käsittelemätöntä lankkua.

¹⁰ Siikanen 2008, s. 252

¹¹ Kaila, Pietarila, Tomminen, 1987, s. 91

Lautakatto oli Suomessa käytössä jo 1600-luvulla mm. sotilasvirkataloissa, pappiloissa ja herraskartanoissa, vaikkei se suuritöisyytensä vuoksi tavoittanutkaan suurta suosiota kansan keskuudessa ennen kuin 1800-luvulla. Tähän lienee syynä ollut se, että lautakate oli teknisesti aikaisempia katetyyppejä vaativampi ja yleistyi vasta, kun sahateollisuus kehittyi¹¹. Lautakatto sopisi siis ajallisesti ihan hyvin myös myllytuvan vesikatteeksi.

Tupa, n. 30,7 m²

Tupa muodostaa yhtenäisen tilan, jonka seinät ja katto on paneloitu. Tilassa on kaksi ikkunaa, joista toinen antaa koskelle ja toinen pihaan. Tuvan hirsiseinää on aikoinaan jouduttu kengittämään (eli vaihtamaan lahonneita alimpia hirsisiä) kosken puolelta ns. följareiden avulla. Nämä följarit sijaitsevat molemmin puolin koskelle antavaa ikkunaa (kuva 28).

”Hirsien vaihtamiseksi rakennusta joudutaan nostamaan tilapäisesti. Perinteisesti rakennuksia on nostettu puukiilojen avulla tai vipuamalla miesvoimin, mutta työ käy nopeammin riittävän nostokykyisten tunkkien avulla. Rakennus on myös mahdollista kengittää följareiden avulla. Seinien tueksi ja nostoa varten kiinnitetään seinän molemmin puolin följarit. Nämä pystytuet saadaan esimerkiksi 4x4 tai 5x5 tuuman parruista. Nämä liitetään toisiinsa seinän ja följarien läpi menevillä ruuvipulteilla ja kiristetään pulteilla. Tunkit tuetaan följarien alapäähän. Näiden välissä on käytettävä teräslaattaa, joka tasaa kuorman. Myös seinän alle laitetaan väliaikaisia tukia.” (<http://www.ouka.fi/pora/tietopankki/kengitys.pdf>)

Tuvan lattia on maalattua laattaa. Tupaa hallitsee isokokoinen (n. 2,4 x 1,5 m x 1,3 m) tiilestä muurattu savujohtoinen leivinuuni, joka voisi tyyliltään edustaa itäsuomalaista takatonta uunityyppiä, jollaiset yleensä sijoitettiin ovesta oikealla tai vasemmalla (tässä vasemmalla) olevaan nurkkaan siten, että uuninsuu oli pihanpuoleista sivuseinää kohti¹². Leivinuunin massiivinen koko ja se tosiasia, että asunnon keittiöstä puuttuu muurattu liesi, voisivat viitata siihen, että tupa on ollut alun perin ns. pakaritupa, jossa on valmistettu ruoka ja leivottu (kuvat 29 ja 30).

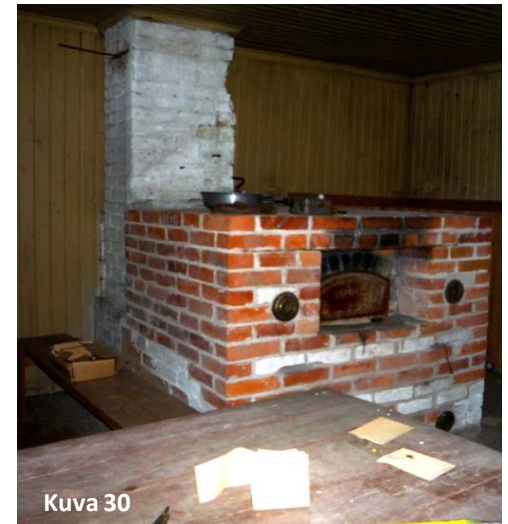
¹² Heikkinen, Heinämies, Jaatinen, Kaila, Pietarila 1989, s. 85

Kuva 28

Kuva 29

Kuva 30

Asunnon keittiö, n. 10 m²

Isomman puolen (jatkossa asunnon) keittiön seinissä ja katossa on vaaleanrusehtavat pinkopahvit (tilaajan mukaan ns. Enso-pahvit). Lattialistat on maalattu tummanruskeiksi ja ne ovat samanväriset kuin lattialankut. Keittiössä on yksi ikkuna, joka antaa pihalle päin. Nurkassa on valkoiseksi rapattu muuri hormeineen ja sen edessä emaloitu puuliesi (kuva 31). Hormi on ilmeisesti myöhemmin maalattu vääränlaisella maalilla (ehkä lateksityyppisellä), koska sen pinta hilseilee pahasti. Muurin viereisessä seinässä on jälkiä jostain

puretusta rakenteesta, joka olisi voinut olla esim. savukupu (tästä ei ole tarkempaa tietoa, mutta yleisesti tällaisissa liesiratkaisuissa on ollut myös jonkinlainen savukupu). Keittiöön on vedetty joskus 1930–1950-luvulla vesijohdot ja tuolloin tiskiallas on sijoittunut ikkunaseinälle. Ikkunaseinällä on jäljellä vanha seinä- ja pöytäkaappi, jotka tullaan huonokuntoisina purkamaan pois (kuva 32). Liesinurkkaa vastapäätä olevassa nurkassa on kiinteä puurakenteinen kaappi, joka niin ikään jouduttaneen purkamaan uuden keittiön tieltä.

Kuva 31

Kuva 32

Kuva 33

Pieni makuukamari, n. 8,6 m²

Keittiöstä kuljetaan pieneen makuukamarina toimineeseen huoneeseen, jonka nurkassa on pieni pystyuuni. Tämänkin huoneen seinät on päällystetty pinkopahveilla, jotka on maalattu vaalean vihreiksi. Niiden alta paljastui kolme kerrosta tapetteja (kuva 34).

Huoneessa on yksi ikkuna, josta avautuu näkymä koskelle päin. Lattialaudat ja jalkalistat on maalattu ruskeiksi, kuten keittiössä.

Kamari, n. 18,6 m²

Kamari on asunnon suurin tila, jota hallitsee komea, tosin melko rapistunut, rapattu pystyuuni (kuva 37). Huoneen seinät on makuukamarin tapaan päällystetty vihreiksi maalatuilla pinkopahveilla. Myös huoneen katossa on pinkopahvit. Tämäkin huone on pahvin alta paljastuvien kerrosten mukaan aikanaan tapetoitu samoilla kuoseilla kuin makuukamari. Huoneessa on yksi ikkuna pihalle päin.

Huoneen peräseinässä on aikoinaan ollut kulku kuistin kautta ulos. Tämä käy ilmi vanhoista valokuvista. Oviaukko ovineen (tällä hetkellä laakaovi) on edelleen olemassa, mutta ne on peitetty vuorilaudoituksella ulkopuolelta ja styrox-levyillä sisäpuolelta. Lattia jalkalistoineen on samanväristä maalattua lautta, kuin keittiön ja makuukamarinkin.

Kuva 37

Kuva 38

Kuva 39

Toinen makuukamari, n. 13,8 m²

Asunnon toinen makuukamari on erotettu jonkin remontin yhteydessä isosta kamarista lautaseinällä. Sen seinissä ja katossa on samat tapetti- ja pahvikerrokset kuin kamarissa, lisäksi tämän huoneen seinistä löytyi vanhoja sanomalehtiä vuodelta 1933, mikä lienee ollut yhden remontin toteutusvuosi (ks. myös kuva sivulla 53). Myös tämän huoneen lattiat ja jalkalistat ovat samanväriset kuin muissa huoneissa.

Huoneen yhdessä nurkassa on näkyvillä kamarin pystyuunin yksi sivu pelteineen ja huoltoluukkuineen (kuva 40). Huoneen ikkunasta näkyy koski.

Kuva 40

Kuva 41

Kuva 42

3.4 Nykytilan analyysi

Ilman perusteellista kuntoselvitystä tai vähintäänkin systemaattista aistinvaraista kuntoarviota on mahdotonta antaa kovin tarkkaa arviota myllytuvan kunnosta. Talon kunnioitettava ikä on kuitenkin hyvä mittari myös sen kunnan suhteen: jos talossa olisi vakavia rakennusvirheitä, sitä ei olisi enää olemassa. Vakavat puutteet on ollut pakko korjata jo aikanaan. Joskus peruskorjauksissa aiheutetaan tietämättömyyttään sellaisia virheitä, jotka synnyttävät taloon vakavia vaurioita – sellaisista ei kuitenkaan ole myllytuvan kohdalla nähtävissä.

Silmämääräisesti tarkasteltuna rakennuksen kunto on tällä hetkellä lähinnä välttävä. Hirsirakenne on ehjä, eikä painumia ole havaittavissa. Vesikatto lienee sellaisessa kunnossa, ettei pahoja vuotoja ole päässyt syntymään. Rikkinäisistä ikkunoista ja vääntyneestä ulko-ovesta on sisään kuitenkin päässyt vettä ja lunta, joten mahdolliset kosteusvauriot selviävät viimeistään kevään tullen. Myös tuhohyönteisten ja isompienten eläinten, kuten hiirten aiheuttamat tuhot selviävät kevättalvella alkavien purkutöiden yhteydessä. Alapohjan ja perustusten kunnosta ei pysty sanomaan mitään, ennen kuin nietokset talon ympäriltä sulavat.

Sisäpinnat samoin kuin talotekniikka ovat huonokuntoiset ja vanhentuneet. Myös tulisijat ja hormit ovat osittain rapautuneet ja niiden kunto on selvitettävä huolellisesti, mikäli niitä halutaan jatkossakin käyttää. Ikkunoiden ruudut ovat osittain rikki ja luvassa onkin tilaajan mukaan perusteelliset ikkunatalkoot, joissa puitteet irrotetaan, puhdistetaan ja maalataan, rikkinäiset ruudut vaihdetaan uusiin ja lasit kitataan uudestaan. Tästä työstä tilaajilla onkin hyvää kokemusta, ovathan he kunnostaneet kaikki Vanha-Olkkolan kartanon ikkunat.

Myllytupa seisoo säitä ja teinejä uhmaten vakaasti pystyssä ja ehdottomasti ansaitsee tulla korjatuksi ja uudelleen käyttöön otetuksi. Koska rakennus on kuitenkin paitsi teknisesti ja ei-teknisesti, myös toiminnallisesti, taloudellisesti ja sijainnillisesti vanhentunut¹³, on luvassa melko perusteellinen peruskorjaus. Kappaleessa 7 on kerrottu tarkemmin korjausrakentamisen periaatteista.

¹³ Kaivonen 2005, s. 19–20

3.5 Toimeksianto

Toimeksiantajan suunnitelmissa on kunnostaa myllytupa asuinkäyttöön ja vuokrata sitä lomailijoille esimerkiksi kalastusmajaksi, sijaitseehan se kalaisan kosken rannalla. Jotta tilat palvelisivat parhaalla mahdollisella tavalla uutta käyttötarkoitustaan, kaipaa toimeksiantaja tilasuunnitteluun ammattiapua.

Tilaaajalla on ajatuksena, että rakennus jaettaisiin kahdeksi, myös erikseen vuokrattavaksi tilaksi, joista toisen muodostaisi nykyinen tupa ja toisen isompi asunto kamareineen ja keittiöineen. Tästä seuraa mm., että molempiin tiloihin pitää suunnitella nykyaikainen keittiö. Tilaaja on kuitenkin päättänyt, että myllytuvan käyttö rajautuu vain kesäkauteen, jolloin mm. lisäeristysuunnitelmaa ei tehdä. Aluksi omistajilla oli ajatuksena, ettei pesu- ja saniteettitiloja sijoiteta vanhaan rakennukseen, vaan niille rakennetaan pihapiiriin uudisrakennus. Myöhemmin he tulivat toisiin ajatuksiin, koska keittiöiden vesipisteiden rakentamisen yhteydessä eteisen lattia pitäisi joka tapauksessa avata putkivientien vuoksi. Toisaalta myllytupa saadaan nopeammin valmiiksi ja vuokrattavaksi, kun jätetään uudisrakennus rakentamatta. Tilaajan toiveena oli, että eteisvälikkään sijoitetaan kaksi erillistä kylpyhuonetta, joihin tulee wc, pesuallas ja suihku.

Toimeksiannossa painottuu kulttuurihistoriallinen näkökulma: ”Tavoitteena on nimenomaan säilyttää rakennus, ja asuttuna se säilyy parhaiten. Kuitenkin niin, ettei tehdä liikaa, vanhaa säilytetään niin paljon kuin mahdollista. Myös Nuoramoisten kylä, koski ja sen ympäristö halutaan säilyttää elävänä”, toimeksiantaja totesi. Vaikka vanhaa pyritään säilyttämään mahdollisimman paljon, mitään museota rakennuksesta ei kuitenkaan haluta; sen pitää vastata myös nykyajan vaatimuksiin. Toimeksiantajalla on toki mielessään myös ansainta: he saavat katetta kuluilleen, kun talo on helppo vuokrata. Toimeksiannon haasteeksi muodostuukin juuri vanhan ja uuden yhdistäminen hallitusti kokonaisuudeksi.

Käytettävien menetelmien ja materiaalien suhteen olemme toimeksiantajan kanssa samoilla linjoilla: myllytupa kunnostetaan mahdollisimman pitkälle perinteisin ja luonnonmukaisin menetelmin ja materiaalein, mikä on myös ekologisesta näkökulmasta hyvä ratkaisu. Panu Kailan oppeja noudattaen materiaalit valitaan ”puuta puulle” -periaatteella.

Myllytupaan on kaavailtu seuraavia tiloja/toimintoja:

- oleskelutilat ja makuutilat useammalle henkilölle
- keittiö ja ruokailu → nykyinen puuliesi jää keittiöön, lisäksi tarvitaan sähköliesi, jääkaappi sekä tiskiallas vesipisteineen, myös tupaan tarvitaan jääkaappi, sähköliesi ja vesipiste
- eteistila naulakkoineen ja säilytyskalusteineen (ml. siivouskomero)
- wc:t ja suihkut
- terassi kosken puoleiselle sivulle, käynti eteisväliköstä lautaseinään puhkaistun oven kautta
- erillinen ulkorakennus polttopuiden säilytykseen ja loma-asukkaiden harrastusvälineille (ml. säilytystilaa rakennuksen ja pihapiirin huoltovälineille sekä terassikalusteille)

Kuva 43

4. Maaseudun elävöittäminen ja uudet elinkeinot

4.1 Suomalainen maaseutu ja rakennemuutos

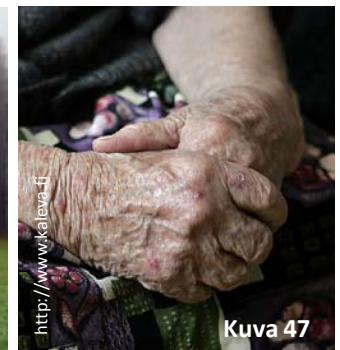
Suomalainen maaseutu on käynyt läpi ison murroksen sotien jälkeen. Myös kaupungistuminen muutti elämää maaseudulla monin tavoin. EU-jäsenyyden myötä maaseutu ja maatilat kohtasivat lisää uusia haasteita ja jo useita vuosia jatkunut rakennemuutos vauhdittui entisestään. Paitsi elinkeinojen muutos, myös ikääntyminen ja palvelutason kehitys muokkaavat maaseutua tänäkin päivänä. Jo muutaman vuosikymmenen ajan maaseutua on uhannut autoituminen, kun ihmiset ovat muuttaneet työpaikkojen ja palveluiden perässä isompiin kaupunkeihin. Tilat ja pellot ränsistyvät, rakennukset lahoavat asumattomina, jäljelle jäänyt väestö ikääntyy...

Maatalouden merkitys on vähentynyt, mutta uudet elinkeinot ja etätyö voivat olla ratkaisu maaseudun väestökatoon. Tänä päivänä kaupunkeja ympäröivällä maaseudulla muutetaan yhä enemmän alueille, joissa palvelut ja julkiset liikenneyhteydet ovat vähäisiä. ”Paluu juurille” ja hitaampaan elämänrytmiin houkuttaa monia. Tällainen elämäntapa edellyttää kuitenkin vähintään yhtä autoa per talous ja hyviä liikenneyhteyksiä sekä tietenkin riittäviä palveluita. Pendelöinti maaseudulta keskuksiin – myös yli kuntarajojen – onkin lisääntynyt, koska etätyö mahdollistaa asumisen kaukana työpaikasta, mutta palveluiden perässä on usein ajettava ”maalta kaupunkiin”.

Työelämässä tapahtuneiden muutosten myötä ihmisillä on tänä päivänä entistä enemmän vapaa-aikaa. Lisääntyneestä vapaa-ajasta on puolestaan seurannut, että kesämökkejä ja vapaa-ajan asuntoja käytetään yhä enemmän ympärivuotisesti ja niinpä myös mökeille haluttujen palveluiden tarve on muuttumassa ympärivuotiseksi. Samaan aikaan Suomessa on käynnissä suuria kunta- ja palvelurakennemuutoksia: kuntia yhdistetään kuntaliitoksien ja palveluita keskitetään kasvukeskuksiin.

Maaseudun kannalta keskeinen kysymys onkin palvelurakennemuutoksen alueellinen vaikutus palvelujen saatavuudelle erilaisilla alueilla ja erilaisten väestöryhmien keskuudessa. Palveluiden kohtuullisen saavutettavuuden vuoksi ne pyritään edelleenkin tuottamaan lähellä. Liikkuvat palvelut, kuten kauppa- ja kirjastoautot, ovat yksi vaihtoehto, jota kokeillaan jo useissa kunnissa¹⁴.

¹⁴www.mua.fi

4.2 Takaisin maalle?

Maalla asuminen on monille houkutteleva vaihtoehto kaupunkiasumiselle. Maalle muuttaneet perustelevat usein muuttopäätöstään mm. turvallisemmalla asuinympäristöllä, asumisen edullisuudella sekä yllättäen myös julkisten palvelujen saamisella ilman jonottamista – pitkäkään matka palvelujen äärelle ei siis haittaa, kun palvelua saa jonottamatta ja ehkä myös hieman kiireettömämmin kuin kaupungissa.

Eryityisesti nuoret lapsiperheet, jotka haluavat asua väljästi ja kasvattaa lapsensa lähellä luontoa, haaveilevat maalla asumisesta. Myös osa eläkeikää lähestyvistä suurten ikäluokkien edustajista kaipaa takaisin omille juurilleen maaseudulle, syntymäkotiin ja -pitäjään, jossa asuu edelleen mahdollisesti myös sukulaisia. Monille mökkeilijöille mökkipaikkakunta tulee niin rakkaaksi, että sinne halutaan muuttaa joko pysyvästi tai asua siellä osa-aikaisesti myös loma-aikojen ulkopuolella. Oma eläkkeellä oleva isäni kuuluu viimeksi mainittuun ryhmään – kunhan puoliso saavuttaa eläkeiän, saattaa edessä olla muutto pääkaupunkiseudulta mökkipitäjään Joutsaan.

Siinä missä maaseudun väljyys houkuttaa kaupunkilaisia maalle, sen palvelujen harvuus ajaa ihmisiä maaseudulta kaupunkiin. Sydäntalvella ei maaseudun autius ehkä olekaan niin kovin houkuttelevaa verrattuna kesäsesonkiin, jolloin monen kunnan väkiluku tuplaantuu, turuilla ja toreilla käy kuhina ja kaikenlaiset maaseutumarkkinat ja kisat vetävät niin vakioväen kuin kausiasukitkin yhteisiin rientoihin.

Nämä osavuotiset asukkaat onkin tunnistettu tärkeäksi maaseudun kehittämisen voimavaraksi. Heitä on houkuteltu mukaan kehittämistyöhön luomalla osallistumismahdollisuuksia sekä kartoittamalla kiinnostusta ja sitoutumista. Koska maaseudun olosuhteet ja ongelmat vaihtuvat, tarvitaan myös vaihtelevia toimintamalleja. Muun muassa Sysmän kunnassa toimii aktiivisesti kesäasukkaiden neuvottelukunta.¹⁵

¹⁵ www.mua.fi

4.3 Uusilla elinkeinoilla uutta potkua

Sysmän kunta on Päijät-Hämeen muiden kuntien ohella herännyt elinkeinomuutoksen aiheuttamaan tilanteeseen ja lähtenyt hakemaan uutta potkua maaseutumatkailusta. Päijät-Hämeen Maaseutumatkailun kehittämissuunnitelma vuosille 2010–2015 syventää alueen matkailustrategiaa ja sen tarkoituksena on antaa tukea matkailuyrityksille oman yritystoiminnan kehittämisessä ja ohjata julkista rahoitusta maaseutumatkailun kehittämisen painopisteisiin. Maaseudun matkailuyrityksillä suunnitelmassa tarkoitetaan Päijät-Hämeen maaseudulla toimivia mikroyrityksiä, jotka ovat perheyrityksiä. Yritykset tarjoavat pääosin mökkilomia, pienimuotoisia ja yksilöllisiä majoituspalveluita, ravitsemus- ja kokouspalveluita maaseutumaisemassa ja luontoa hyödyntäviä ohjelmapalveluita (mm. kalastus, patikointi, melonta). Siis juuri sellaisia palveluita, joita myllytuvan omistajatkin kaavailevat jatkossa tarjoavansa.

Päijät-Hämeessä on vajaa 200 maaseutumatkailuyritystä, jotka ovat iältään melko nuoria; neljäsosa yrityksistä on aloittanut toimintansa 2000-luvulla ja lähes puolet 1990-luvulla. Yhteistä niille on, että matkailupalveluita tuotetaan usein sivutoimisesti tai osana muuta yritystoimintaa. Päijät-Hämeessä maaseutumatkailun vahvuudeksi voidaan laskea hyvä sijainti pääkaupungin läheisyydessä, perheyrittäjäisyys ja innovatiiviset palveluideat, joissa hyödynnetään maaseutuympäristöä ja vesistöä. Koska asiakkaat ovat vaativia ja ympäristötietoisia ja kilpailu kovaa, on yritysten panostettava laatuun, tuotekehitykseen ja markkinointiin.

”Tulevaisuudennäkymä vuodelle 2015 on, että Päijät-Hämeen maaseudun matkailuyritykset tarjoavat tuotteistettuja matkailupalveluita suomalaisille ja venäläisille kohdemarkkinoille ja osaavat hyödyntää sähköisen markkinoinnin keinoja aktiivisen myyntinsä tukena. Yritykset saavat kilpailuetua ympäristövastuullisesta toiminnastaan”, kehittämissuunnitelmassa todetaan.

Matkailuyritysten tukipalveluita pyritään kehittämään siten, että luodaan yhden luukun periaate, jossa yksi kontaktihenkilö kertoo julkisista tuista ja ohjaa yrityksiä eteenpäin oikean henkilön puolelle.

Kehittämissuunnitelman tekijät uskovat, että pitkäjänteisellä kehittämistyöllä, eri sidosryhmien sitoutumisella ja yhteistyöllä lisätään matkailualan arvostusta ja vaikutetaan pitkällä tähtäimellä yritysten ja Päijät-Hämeen maaseutumatkailun kilpailukyvyyn parantumiseen ja palveluiden monipuolistumiseen.¹⁶ Monipuolistuvista palveluista hyötyvät puolestaan niin vakituiset kuin kesäasukkaatkin.

¹⁶Päijät-Hämeen maaseutumatkailun kehittämissuunnitelma 2010–2015, s. 3, kuvat 51 ja 52 suunnitelman liitteistä sivuilta 32 ja 34.

Kuva 51

Kuva 52

4.4 Referenssejä

Fiskarsin ruukin Wanha Meijeri

Tarjolla on aamiaismajoitusta 150-vuotiaassa entisessä meijerissä keskeisellä paikalla Fiskarsin ruukissa. ”Hitaan elämäntyölin majatalo tarjoaa vierailleen ekologisia arvoja ja historiaa kunnioittavan pysähdyspaikan. Antiikkisin huonekaluin sisustetussa talossa lautalattiat narisevat kodikkaasti ja esineillä on tarinansa.” (www.wanhameijerifiskars.fi)

Palon Vierashuone Naantalissa

Perhehotelli, jonka kaikki majoitushuoneet on sisustettu kodikkaasti vanhaan tyyliin. Aittarakennuksessa on kolme kaksikerroksista kesämajoitushuonetta. Aitta on pihapiirin vanhin rakennus, peräisin jo 1700-luvulta. Aittamajoittujien käytössä on ympäri vuorokauden viereinen saunarakennus, jossa sijaitsevat WC:t, sauna ja suihkut sekä takkatupa, jossa on minikeittiö ja TV. (www.palo.fi)

Maatilamatkailu Jänisvaara Kolilla

Mökit sijaitsevat Kolin vaaramaisemassa ja Pielisen rannalla. Alueella on mahdollisuus erilaisiin aktiviteetteihin. Maatilan tuvassa tarjoillaan maalaisaamiaista. Majoitustilat ovat 50–100 m² MALO-luokiteltuja lomamökkejä, joissa on varustuksena mm. jääkaappi, vuolukiviuuni, mikroaaltouuni, astiastot, kuivauskaappi ja pyykinpesukone. Saatavilla on myös lastensänky ja syöttötuoli. Rantamökeissä on oma vene ja pelastusliivit. (www.maatilamatkailu.fi/fi/etusivu/)

Villiruusun bed & breakfast Fiskarsissa

Vieraiden käytössä on mm. maalaisromanttiseen tyyliin sisustettu 30m² huone, jossa on makuukamari ja pienoiskeittiö. Talossa on myös kylpyhuone ja puulämmitteinen sauna sekä oma piha-alue. Keittiössä on omatoimiaamiaista varten kahvinkeitin, vedenkeitin, mikro, jääkaappi ja liesitaso. (www.kolumbus.fi/villiruusu/Villiruusu/)

Kuva 53

Kuva 54

Kuva 55

Kuva 56

Kuva 57

5. Käyttöfunktiot

5.1 Vuokramökki kesälomailuun

Toimeksiantajien ajatuksena on tarjota kesäkausina myllytupaa vuokralle erilaisille käyttäjäryhmille ja eripituisiksi ajoiksi. Yksi asiakasryhmä ovat pariskunnat ja perheet, jotka haluavat viettää 1-3 viikkoa, mahdollisesti koko lomansa vuokramökillä. Tällaiset asiakkaat tuovat mukanaan reilumman kassin vaihtovaatteita ja todennäköisesti myös erilaisia harrastusvälineitä, kuten kalastus-, melonta- ja golfvälineitä sekä lapsiperheet myös lasten vesi- ym. leluja. Tilojen suunnittelussa on siis otettava huomioon se, että myllytuvassa on riittävästi kaappitilaa vaatteille ja että erilaisille aktiviteettivälineille löytyy säilytystilaa joko myllytuvasta tai sen välittömästä läheisyydestä. Koska myllytuvan tulisijat ja rantsauna ovat puulämmitteisiä, tarvitaan polttopuille joka tapauksessa varastotilaa – tähän samaan varastoon voisi sijoittaa lukolliset säilytystilat myös harrastusvälineille. Lisäksi on järjestettävä esimerkiksi saunan yhteyteen mahdollisuus pyykinpesuun ja -kuivatukseen.

Pitempiaikaiset vuokralaiset valmistavat todennäköisesti myös kaiken ruokansa alusta asti itse, joten keittiöihin tulee suunnitella riittävät säilytystilat sekä ruuan kuiva- ja kylmäsäilytykselle että astioille. Koska ihan lähellä ei sijaitse ruokakauppaa, vuokralaiset kuljettavat ruokatarvikkeet mm. kylmälaukuissa kaupasta mökille – myös kylmälaukulle tulee siis suunnitella säilytyspaikka. Lisäksi jääkaapissa on oltava vähintäänkin pakastelokero kylmäpatruunoille, ellei päädytä ns. jenkkiyyliseen jää-pakastinkaappiin. Myös grillaus ja makkaranpaisto kuuluvat erottamattomasti suomalaiseseen kesään, siksi pihapiiriin on suunniteltava myös grilli- ja/tai nuotiopaikka.

Kuvat 58-61: www.vastavalo.fi

5.2 Viikonlopun viettäjät

Toinen hyvin todennäköinen asiakasryhmä ovat viikonloppumatkailijat, jotka viipyvät myllytuvalla vain muutaman päivän ja yön. Tällaisia matkailijoita voisivat olla esim. nuorten miesten kalastusporukat, sienestäjät ja marjastajat, pyöräretkeilijät, lapsettomat kaveripariskunnat ja iäkkäämmät kulttuuri- tai luontomatkaillua harrastavat pariskunnat. Nämä käyttäjäryhmät eivät välttämättä tuo mukanaan kovin paljon tavaraa, mutta tarvitsevat kuitenkin säilytystilaa esim. polkupyörille ja poimimilleen metsän

antimille. Pihapiiriin on siis suunniteltava polkupyöräparkki ja esimerkiksi puuvajan yhteyteen riittävät säilytystilat ämpäreille yms. välineille. Myös kalojen savustukseen, halstraukseen ja muunlaiseen tulella valmistukseen liittyvä välineistö olisi hyvä tarjota asiakkaille valmiina.

Kuvat 62-66: www.vastavalo.fi

Kuva 62

Kuva 63

Kuva 64

Kuva 65

Kuva 66

5.3 Muut käyttötarkoitukset

Myllytupaa voisi vuokrata myös hyvin lyhytaikaiseen tarkoitukseen, kuten esimerkiksi sukujuhlapaikaksi tai vaikkapa Sysmän Suvisoittojen aikaan jonkin ulkokonsertin esityspaikaksi, puhumattakaan Nuoramoisten Siltajuhlista, joiden ohjelmistoon perinteisesti kuuluvan koskisoudun katselupaikaksi Ammalanhyökyn pihapiiri hyvin sopisi. Tällöin myllytuvasta käsin olisi mahdollista myydä yleisölle mm. kahvia ja virvokkeita sekä tarjota heidän käyttöönsä saniteettitilat. Pihapiiri tulisi tällöin suunnitella siten, että isommankin ihmismäärän oleskelu ja liikkuminen on mahdollista ja turvallista.

Kuva 67

Kuva 68

Kuva 69

6. Käyttäjäprofiilit

6.1 Perheet

yhdessäolo
touhuilu
pelaaminen

saunominen
uiminen
herkuttelu

takkatuli
päiväunet
makkaranpaisto

kroketikisa
sanaristikot
saunavihdat

6.2 Kalastusporukat

rento meininki
kalastelu
poikien jutut

nuotiolla istuskelu
halonhakkuu
kovat lölyt

saunakaljat
savukala
voipotut

6.3 Retkeilijät ja ulkoilijat

pyöräretket
melonta
reittisuunnitelmat

marjastus
sienestys
rentoutuminen

hyvä ruoka
lepoetki
takkatuli

7. Korjausrakentamisen tavoitteet

7.1 Korjausrakentamisen käsitteistä ja periaatteista

Korjausrakentamisella tarkoitetaan yleensä jo olemassa olevan rakennuksen kokonaisvaltaista korjaamista tai muuttamista, johon liittyy myös rakenteiden ja laitteiden kunnossapitoa.

Korjausrakentamisella rakennusta voidaan säilyttää, muuttaa tai kasvattaa. Riippuen siitä, mitä tavoitellaan, voidaan korjausrakentaminen jakaa esimerkiksi seuraaviin osa-alueisiin:

- *peruskorjaus* on korjausrakentamista, jossa rakennelma korjataan yhtä hyväksi kuin se oli uutena
- *perusparannus* pyrkii ylittämään rakennelman aiemman laatutason ja tekemään toiminnallisuuden entistä paremmaksi
- *uudistaminen* modernisoi esimerkiksi tilajakoa, rakennusosia tai laitteistoja
- *lisärakentaminen* laajentaa pinta-alaa rakennuksen tai rakennelman sisä- tai ulkopuolelle tehtävin uusin rakentein
- *konservointi* pyrkii säilyttämään olemassa olevaa rakennustekniikkaa
- *entistäminen* eli restaurointi pyrkii palauttamaan entisiä arvoja tai rakennustapoja eli säilyttämään tai palauttamaan esimerkiksi rakennuksen arkkitehtuuria
- *rekonstruointi* on uuden kopion rakentamista hävinneestä rakennelmasta säilyneiden jäänteiden tai asiakirjojen perusteella.¹⁷

Korjausrakentaminen ei siis ole pienen mittakaavan remontointia, vaan se käsittää isompia rakennuksen korjauksia, parannuksia ja muutoksia. Korjausrakentamisen perusteellisuusasteen mukaan määritetty korjaustoimenpiteiden määrä.

Korjaustyön perusteellisuusasteeseen vaikuttavat mm. rakennuksen nykykunto ja käytävissä olevat resurssit sekä tavoitetaso. Juha-Antti Kaivonen (Rakennusten korjaustekniikka ja talous, Tampereen TKK, Rakennustieto Oy, 2005) jakaa korjausrakentamisen karkeasti viiteen perusteellisuusasteeseen:

1. *Kevyt korjaus* on ns. pintaremontti, joka sisältää vain pinnoitteiden uusimista, mutta ei tiloihin tai järjestelmiin vaikuttavia korjauksia.
2. *Keskiraskas korjaus* on tilojen perusparantamista ja siinä uusitaan myös rakennuksen konetekniisiä järjestelmiä. Tyypillisiä keskiraskaan korjauksen toimenpiteitä ovat mm. vesi-, viemäri- ja sähkölinjojen uusiminen.
3. *Raskas korjaus* sisältää edellisten lisäksi myös muutoksia tilajärjestelyihin ja rakenteisiin. Raskaasta korjausta on esimerkiksi asuntojen yhdistäminen, väliseinien siirtäminen, kylpyhuoneen laajennus ja keittiön uusiminen. Raskaaseen korjaukseen voi liittyä myös julkisivumuutoksia.
4. *Superraskas korjaus* sisältää edellisten muutosten lisäksi myös huomattavasti uuden rakentamista. Tällaiseen korjaushankkeeseen saattaa liittyä myös laaja runkorakenteiden uudistaminen tai sähkö- ja vesijärjestelmien uusiminen kokonaan.
5. *Entisöinti* kiinnittää huomiota erityisesti rakennuksen kulttuurihistoriallisten ja rakennustaiteellisten arvojen säilyttämiseen ja palauttamiseen. Korjaustyöt tehdään mahdollisimman pitkälle vanhoja rakennustapoja ja materiaaleja käyttäen ja siten, että vanhoja rakenteita säilytetään mahdollisimman paljon.¹⁸

¹⁷ Wikipedia/Kiinteistösanasto. Tekniikan sanastokeskus TSK 4. Helsinki 1984.

¹⁸ Kaivonen 2005, ss. 14–15

Rakennuksen korjaustarve syntyy yleensä siitä, ettei se enää täytä sille asetettuja vaatimuksia. Rakennus voi olla normaalista käytöstä johtuen vanhentunut (esim. pintojen kuluminen) tai sen rakenteissa on ilmennyt syystä tai toisesta johtuva vaurio, jonka vuoksi se ei ilman korjausta ole enää käyttökelpoinen (esim. vesivahinko). Rakennuksen vanheneminen ei ole suoraan verrannollinen sen ikään, vaan vanheneminen on sidoksissa rakennuksen käytettävyyteen ja käyttäjän tarpeisiin. Rakennus voi olla vanhentunut siis myös turvallisuudeltaan, käytettävyydeltään, taloudellisuudeltaan, ekologisuudeltaan tai esteettisyydeltään. Vanheneminen on myös suhteellista: se, mikä toisen mielestä on huono ja joutaa purkaa pois, on toisen mielestä upea ja säilyttämisen arvoinen. Oheinen kuva kertoo, ettei asia ole aina päivänselvä alan asiantuntijoillekaan.

Rakennuksen vanheneminen voidaan Kaivosen mukaan jakaa seuraaviin ryhmiin:

- *Tekninen vanheneminen*: kulumista, joka tapahtuu vähitellen turmeltumisen, esim. säälle altistumisen, vaikutuksesta.
- *Ei-tekniinen vanheneminen*: syntyy rakennuksen käytön myötä ja asettaa rakennukselle uusia vaatimuksia; esim. LVIS-tekniikan kehittyminen synnyttää perusparannustarpeita.
- *Toiminnallinen vanheneminen*: rakennus tai sen osa ei enää sovellu käyttötarkoitukseensa tai toiminta tilassa on loppunut.
- *Taloudellinen vanheneminen*: rakennus ei ole enää hintalaatusuhteeltaan kilpailukyinen esim. energiataloudellisen vanhentumisen vuoksi.
- *Sijainnillinen vanhentuminen*: rakennus ei ole enää sijainniltaan tuottava alkuperäisessä tarkoituksessaan (esim. kyläkauppa).¹⁹

Myllytupaa odottaa edellisten luokittelujen yhdistelmänä **raskas entisöivä korjaus**, sillä se on paitsi teknisesti ja ei-teknisesti, myös toiminnallisesti, taloudellisesti ja sijainnillisesti vanhentunut, mutta samalla korjaukset pyritään tekemään vanhoja rakennustapoja ja materiaaleja käyttäen ja vanhoja rakenteita mahdollisimman paljon säilyttäen. Korjaustoimenpiteet ovat pitkälti **peruskorjaustoimenpiteitä** eli rakennus pyritään korjaamaan yhtä hyvään kuntoon kuin se oli uutena, mutta ne ovat myös **perusparannustoimenpiteitä**, sillä myllytuvan laatutasoa nostetaan tuomalla sinne nykyaikainen keittiö sekä wc- ja suihkutilat.

¹⁹ Kaivonen 2005, ss. 19–20

Kuva 89: Arkkitehti 6/2000

RAKENNUSHALLITUKSEN JA MUSEOVIIRASTON EDUSTAJAT ARKIPÄIVÄN YHTEISTYÖSSÄ.

Kuva 89

7.2 Uudiskäyttö rakennuksen säilyttäjänä

Jotta rakennus säilyisi, on sitä käytettävä – tyhjänä ja kylmänä se altistuu ympäristön rapauttavalle vaikutukselle, kuten vedelle, lumelle ja tuhoeläimille (ihmisistä puhumattakaan). Mikäli vanha rakennus ei enää palvele alkuperäistä käyttötarkoitustaan, mutta se halutaan säilyttää, on sille syytä löytää paitsi käyttäjien eli ihmisten, myös kestävän kehityksen tavoitteiden, rakennussuojelun ja rakennuksen ominaisuuksien kannalta sopiva uusi käyttötarkoitus. Tässä luvussa esitellään arkkitehti Lasse Kosusen²⁰ näkemyksiä aiheesta.

Uuden käyttötarkoituksen määräytymiseen vaikuttavat mm. seuraavat rakennuksen perustekijät:

1. Alueellinen sijainti ja rooli kaupunkirakenteessa
2. Kaavatilanne
3. Rakennuksen omat tilaratkaisut (mm. huonejako, huonetilat ja niiden kytkeytyminen toisiinsa)
4. Tekniset tekijät (mm. kohteen tekninen ja rakenteellinen kunto vs. kohtuulliset kunnostuskustannukset)
5. Talous (ts. mitä korjaus maksaa verrattuna uudisrakennuskustannuksiin)

Myös rakennuksen arvojen määrittäminen ja säilyttäminen ovat vanhan rakennuksen käyttötarkoitusta valittaessa hyvin keskeisessä roolissa. Kun vanhaa rakennusta inventoidaan, pyritään määrittämään, mikä on rakennuksen kapasiteetti ja millaisia ominaisuuksia siihen liittyy.

Ominaisuuksia inventoitaessa on hyvä tutkia seuraavat asiat:

- Rakennuksen kehityshistoria ja rakennustaiteelliset ominaisuudet
- Rakennuksen kaupunkikuvallinen merkitys (maaseutu ympäristössä voi tarkastella rakennuksen merkitystä maalaismiljöölle)
- Rakennustekniset ominaisuudet
- Tilalliset ominaisuudet
- Vaikeasti mitattavat ominaisuudet

Historia ja aika ovat kaksi merkittävää asiaa, jotka vanhaa rakennusta korjattaessa tulisi säilyttää. Ne näkyvät rakennuksen tilamuodoissa, pintakäsittelyissä ja värimaailmassa. Pintojen kuluneisuutta ja rosoisuutta tulisi kunnioittaa, eikä laittaa kaikkea uusiksi. Vinoudet ja kulumat kertovat ajasta, jota rakennus kantaa itsessään. Kuten ihmisen iho vanhetessaan rypistyy, samoin talo saa pintaansa ajan patinaa – molemmat saavat tulla ja olla, aika saa näkyä.

Seuraavan sivun taulukossa on arvioitu edellisen pohjalta myllytupa Ammalanhyökyn ominaisuuksia.

²⁰ www.talotori.fi

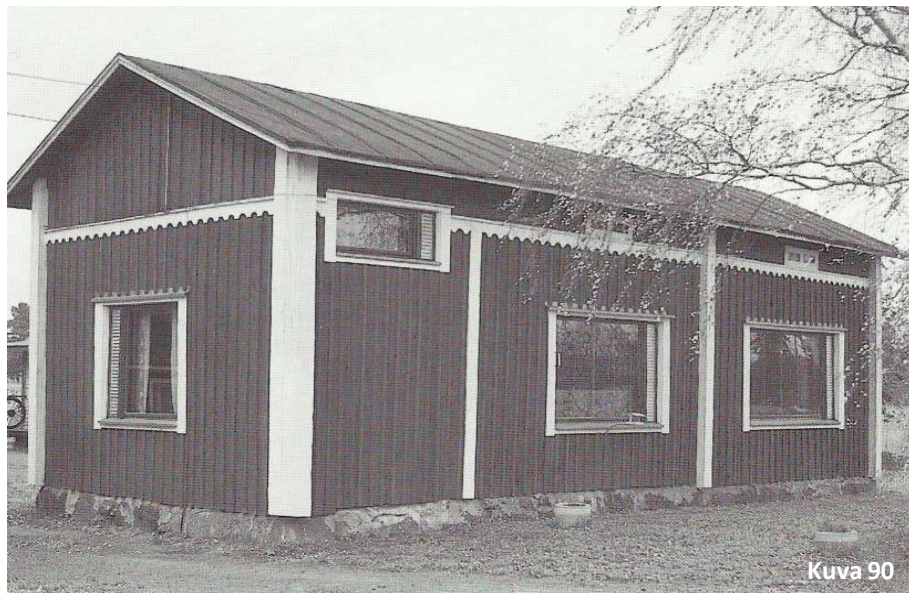
Tarkasteltava ominaisuus	Miten todennetaan?	Esimerkinä myllytupa Ammalanhyöky
Rakennuksen kehityshistoria ja rakennustaiteelliset ominaisuudet	Milloin ja miten rakennus on rakennettu? Mikä on alkuperäistä ja mikä alkuperäinen tavoite on ollut? Millaisia eri aikakausia rakennuksessa näkyy? Tämä auttaa määrittämään rakennussuojelullisen, -historiallisen ja -taiteellisen arvon.	Ammalanhyöky on rakennettu 1800-luvun loppupuolella perinteisellä hirsitekniikalla. Se edustaa tyyliltään tyyppillistä talonpoikaisrakennusta ja on rakennettu mylläriin asunnoksi. Rakennuksessa on nähtävissä ajallisia kerroksia myös 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä.
Rakennuksen kaupunkikuvallinen merkitys (maaseutuympeiristössä voi tarkastella rakennuksen merkitystä maalaismiljöölle)	Millainen osa rakennus on kaupunkikuvan tai maiseman historiallista ”kertomusta”? Millä tavalla talon historia liittyy kaupunkikuvaan tai maisemaan? Millaisia viestejä talo kertoo eri aikakausilta ja miten sen tarina jatkuu kaupungissa tai maalaismiljöössä?	Myllytupa kuuluu osana Nuoramoisten kosken vanhaan mylly- ja voimalarakennusten kokonaisuuteen. Nuoramoisten kylä on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi kulttuurimaisemaksi. Ammalanhyöky viestii osaltaan alueen asukkaiden toimeliaisuudesta ja omavaraisuudesta 1800–1900-luvuilla. Se voisi tulevaisuudessa, uudelleen käyttöön otettuna kertoa asukkailleen tarinaa Nuoramoisten kylän historiasta ja nykypäivän aktiivisesta matkailu- ja kulttuuritoiminnasta.
Rakennustekniset ominaisuudet	Mikä on rakennuksen kunto ja mitä se edellyttää korjauksia tehtäessä?	Rakennus on välttävissä kunnossa ja kaipaa pintojen, rakenteiden sekä talotekniikan päivittämistä palvellakseen uudessa käyttötarkoituksessa kesäasuntona. Osa rakenteista, kuten pärekatto ja tuvan hirsiseinät, olisivat palautettavissa myös alkuperäiseen asuunsa.
Tilalliset ominaisuudet	Rakennuksen luontainen tilajärjestelmä? Korjausta tehtäessä tavoitteena tulisi olla alkuperäisen tilajärjestyksen säilyttäminen, niin että siihen tulee korkeintaan pieniä hienovaraisia muutoksia.	Rakennuksessa on erillinen tupa ja kolmen kamarin ja keittiön muodostama asunto, joita eteisvälikkö jakaa. Tämä tilajärjestelmä on tarkoitettu säilyttää korjauksissa liki ennallaan.
Vaikeasti mitattavat ominaisuudet	Millaisia asioita rakennuksessa on aistittavissa? Mm. aitous tietyltä aikakaudelta ja tietynlainen tunnelma, perinne ja juurevuus, kauneusarvot, tilamuodot, pintakäsittelyt ja värimaailma sekä viihtyisyys.	Ammalanhyöky huokuu vanhan ajan henkeä ja tunnelmaa. Pienet, viehättävät ulko-ovet korkeine kynnyksineen, rapatut pystyuunit ja komea leivinuuni viestivät talon historiasta ja talonpoikaiselämästä ”ennen vanhaan”.

7.3 Uuden ja vanhan yhdistämisen haasteet

Kun vanhan rakennuksen uusi käyttötarkoitus on päätetty ja sen arvo määritelty, nousee seuraavaksi pohdintaan se, missä määrin vanhaa säilytetään ja kuinka paljon ja miten uutta tuodaan sen rinnalle. On haastavaa löytää ratkaisu, jossa ajan patina ja uusi talotekniikka kohtaavat sopusointuisesti. Jokainen poisto, lisäys ja muutos vähentävät rakennuksen alkuperäistä historiallista arvoa. Toisaalta, jos rakennusta ei kunnosteta asumisen mahdollistavaan kuntoon, ei sen säilymisestä ole takuita.

Tämän ristiriidan kanssa joutuu painimaan jokainen vanhaa rakennusta kunnostava tai sellaisen muutostyötä suunnitteleva. Onnistuneissa ratkaisuissa ajalliset kerrokset ovat nähtävissä: vanha on vanha ja uusi reilusti uutta, kuitenkin vanhaan sopeutuen. Korjauksia ei välttämättä huomaa, sillä käytetyt materiaalit ovat alkuperäisiä tai niitä vastaavia ja tekniikat perinteisiä. Mahdolliset uudet rakennusosat on rakennettu siten, etteivät ne tuhoa vanhaa rakennetta ja ovat helposti poispurettavissa.

Lisäeristys ja ”kerrostaloikkunat” ovat pilanneet vanhan talon julkisivut (kuva 90: Talotohtori, s.12). Paikkarin torpan ikkuna on restauroitu käyttäen alunperinkin käytettyjä työtapoja ja materiaaleja (kuva 91: Soile Tirilä, MV/RHO, www.rakennusperinto.fi).

Kuva 90

Kuva 91

Kuva 92

8. Tavoitteet ja raja

8.1 Toiminnalliset tavoitteet

Suunnittelun toiminnallisena tavoitteena on, että myllytupaa voidaan käyttää kesäisin loma-asuntona siten, että rakennuksessa voisi samaan aikaan majoittua myös kaksi erillistä ryhmää. Isommalla puolella – Ammalan kammarissa – tulee olla kaksi erillistä makuutilaa yhteensä 4-5 hengelle, oleskelutila, keittiö ja ruokailutila. Pienemmällä puolella – Hyöktyvassa – tulee olla makuutilat 7-8 hengelle sekä keittiö- ja ruokailu-/oleskelutilat. Molempien tilojen vuokraajille rakennetaan lisäksi wc- ja pesutilat, jotka tilaaja haluaa sijoittaa rakennuksen eteisvälikköön. Rakennuksen alkuperäiseen tilajärjestykseen ei juurikaan puututa.

Rakennukseen tulee ns. kesävesijärjestelmä, eli vesiputket tyhjennetään talveksi. Jätevedet ohjataan ns. pullokaivoon eli umpisäiliöön, joka sijoitetaan sopivaan kohtaan pihaa (tyhjennys noin kerran kesässä kunnan loka-autoon ja kuljetus

jätevedenpuhdistamoon). Keittiön ja suihkun vesi lämmitetään sähkökäyttöisillä lämminvesivaraajilla, joita tulee yksi per vuokrattava tila. Rakennukseen vedetään uudet sähköjohdot valaistusta, lämmitystä ja keittiön laitteita (sähköliesi, jääkaappi, mikroaaltouuni, kahvinkeitin jne.) varten.

Lisäksi rakennuksen kosken puoleiselle sivulle rakennetaan terassi ruokailuryhmineen siten, että molemmilla vuokralaisilla on mahdollisuus oleskeluun omalla porukallaan. Terassille varataan myös paikka grillille ja sieltä tulee olla kulku alas rantasaunalle ja rantaan sekä rakennuksen etupihalle. Pihapiiriin sijoitetaan ulkovaja polttopuille ja harrastus- sekä puutarhavälineille (ks. kuva sivulla 52), pyörätelineet sekä autopaikat muutamalle autolle.

8.2 Tyyli ja tunnelma

Suunnitelmassa pyritään säilyttämään rakennuksen talonpoikainen tyyli, vaikka mm. pintamateriaalit joudutaan uusimaan. Materiaali- ja kalustevalinnoilla pyritään rentoon, hiukan vanhanaikaiseen, mutta kodikkaaseen tunnelmaan, jossa on havaittavissa ajallisia kerroksia. Uusi talotekniikka pyritään rakentamaan siten, ettei se ole ristiriidassa vanhojen rakenteiden kanssa.

Julkisivujen ulkoasu pidetään kosken puolen terassia lukuun ottamatta nykyisenlaisena, ainoastaan vuori- ja nurkkalautojen väri muuttuu toimeksiantajan toiveesta valkoiseksi. Nykyinen peltikatto todennäköisesti jää, tosin on keskusteltu myös vanhan pärekaton kunnostamisesta tai päällystämisestä lautakatteella.

Seuraavalla sivulla on tilan tunnelmakartta.

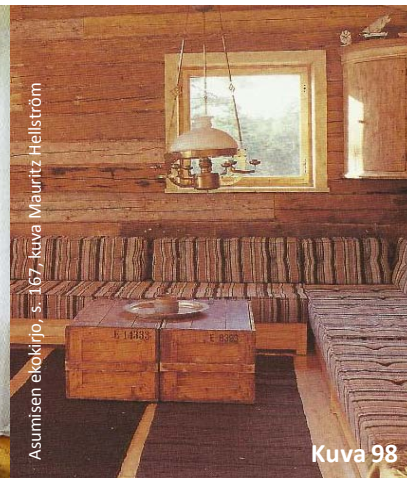
ajan patina
rustiikki

punamulta
vanhat pitsit

kerroksellisuus
rentous

helppous
nostalgia

tunnelma
talonpoikaisuus

8.3 Kustannustavoitteet

Koska myllytuvasta suunnitellaan vain kesäkäyttöön tarkoitettua tilaa, ei sen käytöstä aiheudu kovin suuria kustannuksia. Sähkö saadaan kosken voimalasta ”ilmaiseksi”, kunhan sen korjaukset valmistuvat. Lämmitys hoituu tarvittaessa tulisijojen avulla, lisäksi tiloihin sijoitetaan irralliset sähköpatterit, joiden avulla rakennuksen käyttöaikaa voidaan jatkaa niin keväästä kuin syksyistäkin hiukan pitempään. Pattereiden avulla voidaan tarvittaessa ylläpitää myös talviaikaan sopivaa peruslämpöä. Polttopuut saadaan omista metsistä. Ainoastaan käyttövesi joudutaan ottamaan kunnan vesijohdosta ja jätevedet kuljettamaan umpisäiliöstä jätevedenpuhdistamolle noin kerran kesässä.

Korjaus- ja materiaalikustannusten osalta toimeksiantaja on varautunut ”keskihintaisiin” ratkaisuihin, joten mitään antiikki- tai designkalusteita ei tiloihin ole tulossa. Korjaukset tilaaja tekee omin voimin sähkö- ja putkitöitä sekä tulisijojen korjaustöitä lukuun ottamatta. Rakennusmateriaalit tilaaja saa edullisesti omien verkostojensa kautta. Kesäasukkailta perittävällä vuokralla on tarkoitus kattaa rakennuksen ylläpidosta aiheutuvat kustannukset ja osittain myös korjausrakentamisen kustannukset.

8.4 Ympäristötavoitteet

Myllytuvan uudiskäytön pyrin suunnittelemaan niin, että sen aiheuttama ympäristökuormitus on mahdollisimman pieni. Itse korjausrakentamisessa suosittelen käytettäväksi rakennus- ja pintamateriaaleiksi ekologisia vaihtoehtoja: puuta ja puupohjaisia rakennusmateriaaleja (terassirakenteissa lämpökäsiteltyä puuta), perinteisiä öljy- ja punamultamaaleja ja kalkkilaastia sekä pellavaöljypintaisia paperitapetteja. Muovipohjaisia materiaaleja en suunnittele käytettäväksi muualla kuin wc- ja pesutilojen vedeneristyksissä ja putkitöissä. Vesieristyksen voisi Panu Kailan mukaan jättää pois, mikäli vedet suihkualtaasta ohjattaisiin suoraan viemäriin, kuten vanhoissa taloissa aikoinaan. Tällöin kylpyhuoneiden lattia voisi olla myös puuta.

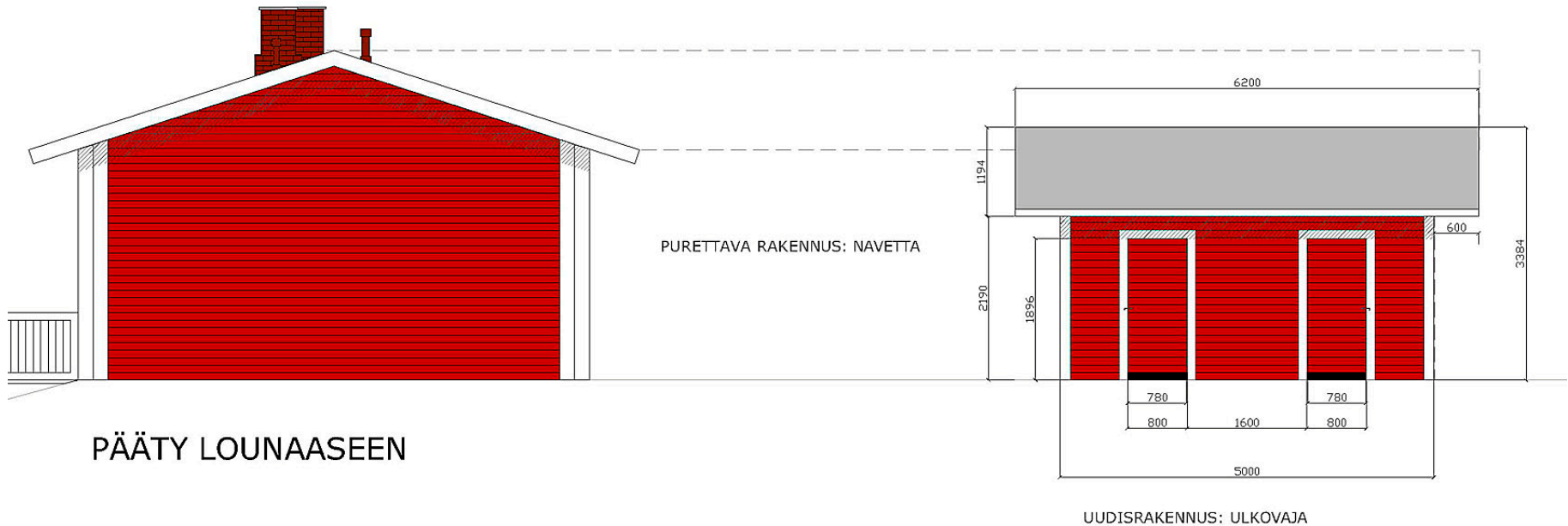
Kalusteita valittaessa pyrin kokopuisiin ja metallirunkoisiin vaihtoehtoihin, tekstiileissä luonnonkuituihin, valaisimissa energiaa säästäviin ratkaisuihin.

Tilaaja tekee tietenkin itse päätökset siitä, millaisin materiaalein rakennus kunnostetaan ja miten ekologisesti – tässä valinnassa vaikuttavat varmasti ensisijassa materiaalikustannukset, mutta myös käytännöllisyys: koska tilat eivät tule omaan, vaan vuokratyöskäyttöön, tilaaja päätyi esimerkiksi kylpyhuoneiden suhteen nykyaikaisiin ratkaisuihin. Yhteisenä tavoitteenamme on kuitenkin mahdollisimman ekologinen lopputulos.

8.5 Toimeksiannon täsmentyminen ja suunnittelutehtävän rajaus

Toimeksiannon käsittää tilaajan puolelta vain vuokrattavaksi kesäasunnoksi tarkoitetun myllytuvan tilaohjelma-, materiaali- ja valaistussuunnitelmat. Normaaliin alani opinnäytetöiden tapaan sisällytän työhöni kuitenkin myös mm. suunnitelmat oheistoimintojen sijoittumisesta piha-alueille ja terassin liittymisen rakennukseen. Koska käytävissäni ei ole tällä hetkellä myllytuvan tarkkaa kuntoarviota eikä pätevyuteni esim. riitä suunnittelemaan kohteen LVIS-töitä, ei työni ole tarkka korjausrakennussuunnitelma.

Sen sijaan siinä esitetään ehdotus tilojen käytöstä ja toiminnoista sekä suuntaa-antavat, periaatetasoiset ehdotukset käytettävään talotekniikkaan ja uusiin rakennuksiin liittyen. Työni ei myöskään sisällä tarkkoja huonekortteja ja kalusteluetteloita, vaan vain ehdotukset käytettävistä materiaaleista ja kalusteista. Suunnitelmat esitetään periaatteellisin rakenneleikkauksin ja 3D-mallinnuskuvoin.

MYYTÄVÄNÄ

**Ruoka- ja siirtomaa-
tavaraliike**

Helsingissä Kangasalan tie 6, myytävänä kuolemantapauksen takia. Hinta huokaa. Paikka edullinen. Lähempiä tietoja antaa allekirjoittanut pesänselvittäjä.

N. Aronen,
Viipurinkatu 10, A. 15. Puhelin 71 001.
23050

HUONEKALUJA,
huvilasänkyjä, rautaleposohvia y.m.
myy halvimpina hintoina **N. Niemi**
Sepänk. 8, puh. 87 500.

8-501

Degerössä 8 huon. hyvä huvila

vaihdetaan hyvään asunto-osakk. Läh.
L. Hieta Caloniusk. 3 B 31, puh. 41782.
23047

Yksiraaminen

**Saha- ja
höylämölaite**

Kontiolahden aseman ja Uuden...
...vastaukset os. L. Carlson,
Liperi, Saarenpää. 23051

PALVELUKSEEN HALUTAAN

Naisfarmaseutti,

asken valmistunut, suositeltu, saa toi-
men ilmoittamalla heti palkkavaatimuk-
sensa Evijärven apteekkiin. K7823

Monipuoliseen ruuanlaittoon, myöskin
kasvisruuan ja hilloamiseen tottunut

Ruokalan keittäjä

saa paikan Porissa. Todist., ilmoit. iästä
ja palkkavaatimuksesta huomottaen täy-
den ylöspidon, lähetettävä agr. rouva
Maiju Laitiselle, Pori, Torik. 6, Koti-
talouskoulu. 22990

PAIKANHAKIJOITA

Neiti hal. maalaispappilaan kansl. harj.
kesän ajaksi. Vast. U.S. k. nim. »Täysi-
hoit. vast. 6133». K7842

40-v. palv. hal. yksink. pien. perh. tai
keitt. kyk. hier. Vast. p. 78010, 10 jalk.
K7841

PAIKAN HAKIJOITA

Dipl. insinööri

hyvän ulkomaisen kokemuksen omaava
haluaa tointa tehdaslaitoksessa. Voi
sijoittaa pääomaa yritykseen. Vast. U. S.
kontt. nimim. »Tarmokas 33 vuot. 6036».
K7281

Opettamaan tottunut, vaatimaton, 24 v.,
MIESYLIOPPILAS,

hal. kesäksi maalle kotiopett., seurato-
veriksi y.m.s. täysylösp. ja matkakust.
vast. seudulle, missä on samalla tilais.
uintiin ja kalastukseen. Arv. vast. pyyd.
läh. viik. kul. U. S:n kontt. nimim.
2-1747 »Miesylioppilas n:o 3006»

TIIITEHTAILIJAT! HUOM!

Löytyisiköhän Suomessa soljaista tii-
litehdasta, johon vielä otett. palv. työtä
pelkääm. nuori tiiiliammattimies? Toimi-
nut 16 vuotta keskisuurissa tiiitehtaisissa
polttajana ja työnjohtajana. Hak. nyt sa-
mall. tointa tai työtä mitä vaan. Arv.
vast. pyyd. läh. Impilahden p.t. nimim.
»Tiiimies». K7839

YUOKRA-ILMOITUKSIA

...kä ylläkäri E. on moisen takAAN
...kysymyksen osoittaaksemme
...tietämi- tuksen ja mi-
...h- teitä asy-

Nikkilän kartano Hyvinkä

on sopiva pyhien ja kesäloman viettopaikka. Ihana luonto,
Uimaranta on. Hierontaa ja kylpyä saatavana. Helsinki, puhelin 3

Kesävieraita

vastaanotetaan Anjalan kartanossa. Läh.
Rya Lempi Markkanen, os. Inkeroinen,
Anjala. Puh. Inkeroinen 18, sekä Helsin-
gissä puh. 41 502. 22903

Kesävieraita

vastaanotetaan Kauklahdessa Nissin ti-
lalla lähellä Helsingiä 2 km. asemalta.
Kulva terveellinen paikka, aurinkoiset
ja rauhalliset huoneet, suomalainen sau-
na, hyvä ruoka. Puh. Kauklahti 20.
22900

Kesävieraita

otetaan lepokoti **Kylyyn**. Halvat hinnat.
Pyykkiä esittelyviikonen! Postios. Veh-
mälän, puh. Messukylä 83. 22905

Hotelli Erottaj
Huoneita ja täysihottoa
23008

TÄYSIHOTTELUT

HALUTAAN TÄYSIHOT-
losta, järven rannalla
2-lle naistoverukselle
nimim. »Kesätoveri»

Kieltenlukija, naisyliopp.
KESÄNVIIETTO

Halukas korvaukseen
jaamaan kielissä. Vast.
kontt. Turku, nim. »Turk

Rouva ja 7 v. polka
maalaisaloon n. 2 kk.
Helsinki, Pietarink.
»Puhelin»

Kuva 101

9. Suunnitteluprosessi

9.1 Tila-analyysi ja tyylikokonaisuus

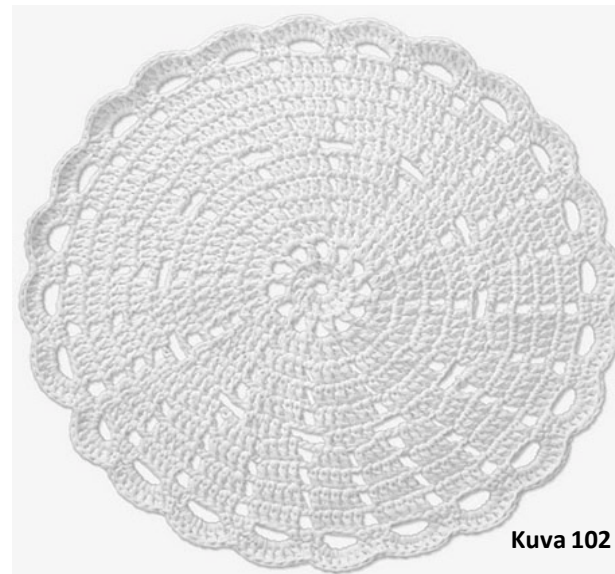
AMMALAN KAMMARI Makuuhuone

FUNKTIOT	KALUSTEET JA VARUSTEET	TAVOITeltu VAIKUTUS	KEINOT	METAFORAT/TYYLIT
Lepo, uni, rauhoittuminen	Vuoteet 2-3 hengelle, yöpöytä, pikkutuolit, vaatesäilytys, peili, pöytä-, jalka- ja kattovalaisimet.	Luonnollisuus, keveys, rauhallisuus, yksityisyys. Ajalliset kerrostumat.	Raikas, heleä värimaailma, pehmeä valaistus, luontoteema tapeteissa, ajan patinaa, käsityön jälkeä.	Historia: Kansallisromantiikka, talonpoikaisuus

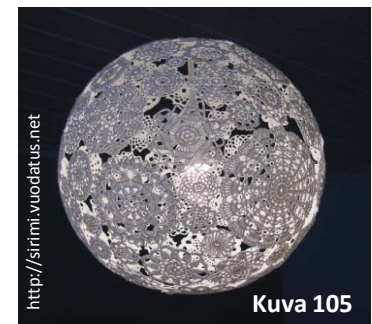

Tapettitalo: **Kukot**
 Rullan pituus 10,05 m
 Rullan leveys 52 cm
 Tasasovitus 42 cm
 38,60 EUR/rulla
 Tyyli: 70-luku,
 kansallisromanttinen

Tapettitalo: **Uni**
 Rullan pituus 10,05 m
 Rullan leveys 52 cm
 Ei kuviosovitusta
 38,60 EUR/rulla
 Pellavaöljypintainen yksivärinen tapettimalli.

Käsinvirkattu pitsimatto Matteriashop, metallirunkoinen sohasänky Asko, talonpoikainen pinnasohva Romuritari. Pitsivalaisimen voi tehdä itse esim. rantapallon päälle vanhoista pitseistä tapettiliisterin avulla.

AMMALAN KAMMARI Oleskelutila

FUNKTIOT	KALUSTEET JA VARUSTEET	TAVOITELTU VAIKUTUS	KEINOT	METAFORAT/TYYLIT
Seurustelu, vapaa-ajan vietto, oleskelu	Sohva, pöytä, kirjahylly, nojatuolit, pikkutuolit, lukuvalo, kattovalaisin. Tilassa on lisäksi alkuperäinen pystyuuni.	Viihtyisyys, mukavuus, mutkattomuus. Ajalliset kerrostumat.	Tilan ryhmittely kalusteiden ja valaistuksen avulla sosiaalisen ja yksityisen oleskelun mahdollistaviin alueisiin.	Historia: Jugend, talonpoikaisuus Luonto: Metsä
Lepo	Vuoteet kahdelle, vaatesäilytys.	Yksityisyys, rauhallisuus.	Tunnelmallinen valaistus, mukavat istuimet, muunneltavuus. Ajallinen kerroksellisuus, myös nykyaikaiset kalusteet osana kokonaisuutta.	

Tapettitalo: **Metsätähti**
 Rullan pituus 11,2 m
 Rullan leveys 52 cm
 Tasasovitus 11 cm
 48,70 EUR/rulla
 Tyyli: jugend

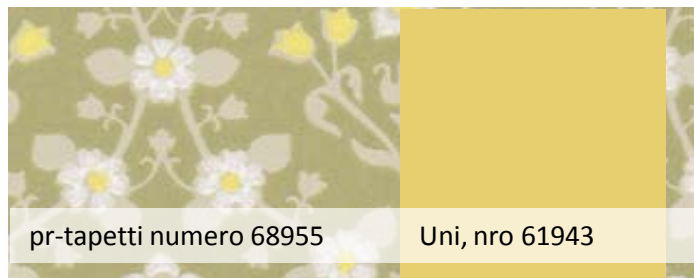
Tapettitalo: **Kapea raita**
 Rullan pituus 11,2 m
 Rullan leveys 52 cm
 Ei kuviosovitusta
 26,20 EUR/rulla
 Tyyli: 50-luku

Kolmen istuttava
 vuodesohva Ektorp Ikea,
 ekohuopavalaisin
 Matheriashop.com,
 räsymatto Ankimatto.fi

AMMALAN KAMMARI keittiö ja ruokailutila

FUNKTIOT	KALUSTEET JA VARUSTEET	TAVOITELTU VAIKUTUS	KEINOT	METAFORAT/TYYLIT
Ruuanvalmistus	Ruuanvalmistuspiste säilytyskalusteineen, puu- ja sähköliesineen, kylmäkalusteineen ja vesipisteineen. Katto- ja kohdevalot. Puusäilytys. Jätteiden lajittelu.	Käytännöllinen, yksinkertainen. Ajalliset kerrostumat.	Yksinkertaiset ja käytännölliset tila- ja kalusteratkaisut. Vanhan ja uuden yhdistäminen. Räätelöidyt ratkaisut tilallisten haasteiden vuoksi.	Historia: Talonpoikaisuus.
Ruokailu	Ruokapöytä, tuolit 4-6:lle, astioiden säilytyskaluste, kattovalaisin, matto. Tilassa on lisäksi alkuperäinen pystyuuni.	Yhdistävä, valoisa, kotoinen, tunnelmallinen. Ajalliset kerrostumat.	Valoisa, intiimi tila, näkymät koskelle. Raikas, vaalea, harmoninen värimaailma, puuta, rapattua pintaa, luonnonkuituja, ajan patinaa.	Historia: Jugend Luonto: Niitty

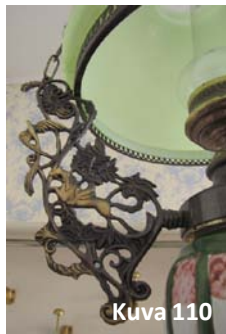
pr-tapetti numero 68955

Uni, nro 61943

Tapettitalo: **Kamomilla**
 Rullan pituus 10,05 m
 Rullan leveys 52 cm
 Tasasovitus 18 cm
 42,50 EUR/rulla
 Tyyli: jugend

Tapettitalo: **Uni**
 Rullan pituus 10,05 m
 Rullan leveys 52 cm
 Ei kuviosovitusta
 38,60 EUR/rulla
 Pellavaöljypintainen
 yksivärinen tapettimalli.

Sähköistetty
 öljylamppu
 Romuritari.fi,
 vaalea villamatto
 Linida.fi

Kuva 110

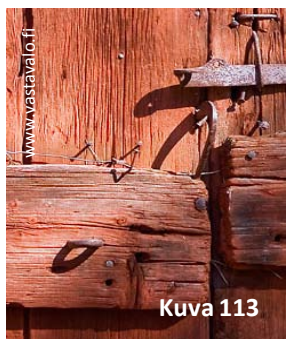
Kuva 111

Kuva 112

ETEISVÄLIKKÖ (n. 17 m²)

FUNKTIOT	KALUSTEET JA VARUSTEET	TAVOITELTU VAIKUTUS	KEINOT	METAFORAT/TYYLIT
Saapuminen/ lähteminen	Kenkäkaapit, istuin, peili, naulakot.	Turvallisuus, käytännöllisyys. Ajalliset kerrostumat.	Eteistilaan sopiva valaistus ja kalustusratkaisut, jotka huomioivat kapean tilan. Talonpoikaisuus väreissä ja materiaaleissa.	Historia: Talonpoikaisuus.
Huolto, siivous	Siivouskomero välineineen.	Käytännöllisyys.		
WC ja peseytyminen, säilytys.	WC-pönttö, pesuallas käsisuihkulla, suihkukaappi ja suihku, peili ja allas sekä seinäkaappi.	Helppous, raikkaus, mukavuus. Nykyaikaisuus.	Nykyaikainen WC-pönttö, termostaattisuihkut ja -hanat. Seinien valkoinen mattalaatta tiililadontana, puinen pöntön kansi ja säilytysratkaisut tuovat viitteitä menneistä ajoista.	Historia: Talonpoikaisuus yhdistettynä nykyaikaan.

Kuva 113

Kuva 114

Kuva 115

Iona-wc-istuin, Pan-pesuallas (45 cm) alakaapilla ja peilikaapilla sekä Orinoco-suihkukaappi (70x90 cm) K-Rauta. Ställ-kenkäkaappi ja kylpyhuoneen IP44-luokan valaisin Ikea.

Kuva 116

Kuva 117

Kuva 118

Kuva 119

HYÖKYTUPA Ruokailu ja ruuanvalmistus

FUNKTIOT	KALUSTEET JA VARUSTEET	VAIKUTUS	KEINOT	METAFORAT/TYYLIT
Ruokailu	Iso ruokapöytä, pikkutuolit neljälle, laverisohvat jotka toimivat päivääikaan istuimina. Katto- ja seinävalaisimet.	Yhdistävä, rento, kotoinen, tunnelmallinen. Ajalliset kerrostumat.	Avoin tila. Talonpoikainen värimaailma, puuta, rapattua pintaa, ajan patinaa.	Historia: Talonpoikaisuus
Ruuanvalmistus	Ruuanvalmistuspiste säilytys- ja kylmäkalusteineen, liesineen ja vesipisteineen, jätteiden lajittelu. Katto- ja kohdevalot.	Käytännöllinen, yksinkertainen.	Yksinkertaiset ja käytännölliset tila- ja kalusteratkaisut. Säilytystilaa myös vuodelaatioissa. Räätelöidyt ratkaisut tilallisten haasteiden vuoksi.	Historia: Talonpoikaisuus

Kuva 120

Kuva 121

Kuva 122

Kuva 123

Minikeittiö NetRauta, aputaso Ikea.

HYÖKYTUPA Seurustelu ja lepo

FUNKTIOT	KALUSTEET JA VARUSTEET	VAIKUTUS	KEINOT	METAFORAT/TYYLIT
Seurustelu, vapaa-ajan vietto, oleskelu	Laverivuodesohvat ja varapatjat, jotka toimivat sohvien selkänojina ja säilytetään koukuissa seinillä. Lisäksi iso ruokapöytä, kirjahylly ja lukuvalot. Puusäilytys.	Viihtyisyys, mukavuus, mutkattomuus, muunneltavuus. Ajalliset kerrostumat.	Tilan muunneltavuus kalusteiden avulla seurustelutilasta ja lepotilaksi. Tunnelmallinen valaistus, rennot laveri-istuimet. Tummahko, maanläheinen värimaailma, puuta, luonnonkuituja ja kestäviä, pestäviä verhoilukankaita.	Historia: Talonpoikaisuus
Lepo, uni, rauhoittuminen	Laverivuodesohvat, joissa on avattavan kannen alla säilytystilaa sekä varapatjat, jotka säilytetään koukuissa seinillä – vuoteet yhteensä 7-8 hengelle.	Viihtyisyys, mukavuus, mutkattomuus, muunneltavuus. Ajalliset kerrostumat.	Tilan muunneltavuus kalusteiden avulla seurustelutilasta ja lepotilaksi. Tunnelmallinen valaistus, rennot laveri-istuimet. Tummahko, maanläheinen värimaailma, puuta, luonnonkuituja ja kestäviä, pestäviä verhoilukankaita.	Historia: Talonpoikaisuus

Kuva 124

Kuva 125

Kuva 126

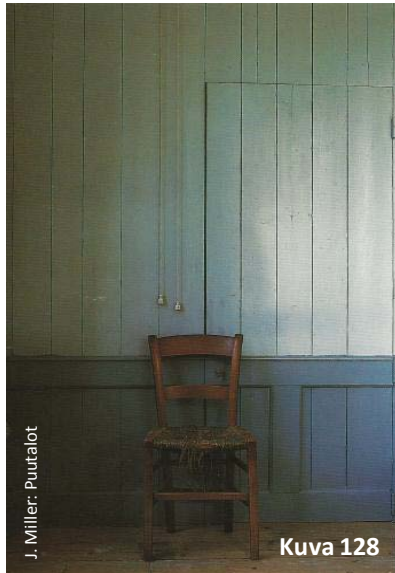
Seinävalaisin Net Anttila.

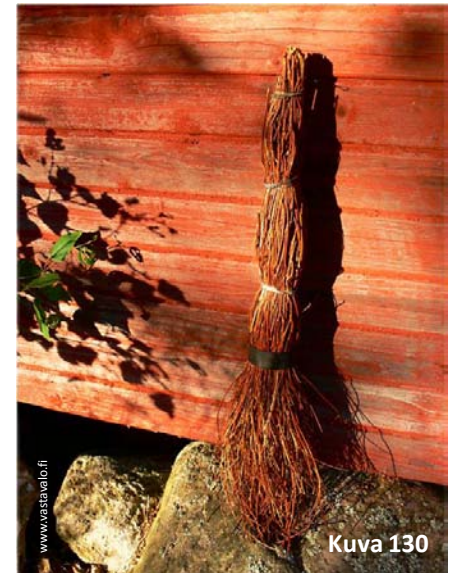
Kuva 127

HYÖKYTUPA Huolto

FUNKTIOT	KALUSTEET JA VARUSTEET	VAIKUTUS	KEINOT	METAFORAT/TYYLIT
Huolto	Lämminvesivaraajien liukuovellinen kaappi leivinuunin nurkassa. Laitehuolto tapahtuu tuvan kautta.	Käytännöllisyys. Huomaamattomuus.	Kaappi on sijoitettu siten, että laitteiden huolto on helppoa. Samalla hyödynnetään hankala uunin nurkkaan jäävä tila paremmin. Kaappi naamioidaan paneelein seinän väriseksi.	Historia: Talonpoikaisuus

Lämminvesivaraaja 120 litraa,
Net Rauta

9.2 Talotekniikka

Myllytuvan talotekniikka eli vesi-, viemäri- ja sähkölinjat uusitaan kokonaan. Ammalan kammarin keittiön vesipiste siirretään entiseltä paikaltaan ikkunaseinältä eteisvälikön vastaiselle seinälle.

Hyökytupaan vedetään vesiputket niin ikään eteisvälikön vastaiselle seinälle sijoittuvaan keittiön vesipisteeseen. Kaikki sähköjohdot vedetään uudestaan ja mahdollisuuksien mukaan yläpohjan läpi ullakon kautta, muuten pintavetoina. Sähkötaulu uusitaan, koska rakennukseen tulee useita uusia sähkölaitteita. Sähkötaulun sijainti vaihtuu eteisvälikön puolelle rakennettavaan kaappiin, johon sijoitetaan myös vesien pääsulku.

Eteisvälikkään rakennettavat wc- ja kylpytilat viemäröinteineen edustavat kokonaan uutta talotekniikkaa, jollaista ei myllytuvassa aiemmin ole ollut. Perinnerakentamisen²¹ oppien mukaisesti kylpyhuoneet rakennetaan ”mökki mökin sisään”-periaatteella omalla rungollaan irti hirsirakennuksen seinistä, jotka tyypillisesti aina elävät hiukan ja voisivat siten mm. aiheuttaa vaurioita vesieristettyihin seiiniin. (Alan asiantuntijoiden suositusten mukaisesti ehdotin tilaajalle kylpyhuoneiden sijoittamista omaan erilliseen tilaansa, joka rakennettaisiin erilleen hirsirakennuksesta esim. vanhan kuistin paikalle, mutta tilaaja piti tätä vaihtoehtoa liian kalliina toteuttaa.)

Eteisvälikön lattia voidaan rakentaa joko yhtenäisen betonilaatan päälle tai siten, että vain kylpyhuoneiden kohdalle valetaan betoni ja muualle eteiseen rakennetaan rossipohja. Betonilaattaa valettaessa on huomioitava, että rakennuksen ulkopuolinen maanpinta saa olla enintään kantavan betonilaatan alapinnan tasolla ja vähintään 300 mm lopullisen lattiataason alapuolella²².

Eteisvälikön huonokuntoinen laotalattia puretaan ja sen tilalle valetaan noin 80 mm paksuinen betonilaatta. Kylpyhuoneissa sen päälle tehdään vielä kaato 1:100 - 1:50 pintavaluna, vedeneristys, laattalaasti ja 100x100 mm laatta (sekä nurkkiin joustavat saumat). Viemäröinnin läpiviennit huomioidaan pohjaa valettaessa ja viemäriputket vedetään alapohjan kautta pullokaivoon erillisen LVI-suunnitelman mukaan.

Alapohjaan betonilaatan alle asennetaan uretaani- tai keraaminen kevytsoraeriste ja sen alle pestyä karkeaa sepeliä n. 150 mm kerros estämään kapillaarista veden liikettä. Koska alapohjaa joudutaan perustuksen tyypistä (todennäköisesti multapenkkiperustus) johtuen mahdollisesti hieman kaivamaan, on varottava vahingoittamasta hirsirakennuksen kivijalkaa. Koska eteisvälikön lattiaa on kuitenkin mahdollista nostaa jopa 15 cm nykyisestä tasostaan (kynnykset ovat tällä hetkellä noin 20 cm korkeat), selvittää todennäköisesti melko pienillä kaivutöillä.

Eteisen puolella betonivalun päälle tulee kosteussulku ja parketinalusmatto tai vastaava. Päälle asennetaan laotalattia, jonka pintaan tulee Uula-puulattiamaa nro 1515 Savi.

²¹ Perinnemestari.fi

²² Siikanen 2008, s. 235

Toisena vaihtoehtona eteisen lattia voidaan rakentaa rossipohja-periaatteella seuraavasti: pohjalle harvalaudoitu + tuulensuojalevy, päälle 2/4:sta ristikoolauksella palkisto, jonka yläpuolelle tulee korotusrimat ja laudoitus ja eristeeksi välitilaan selluvia.

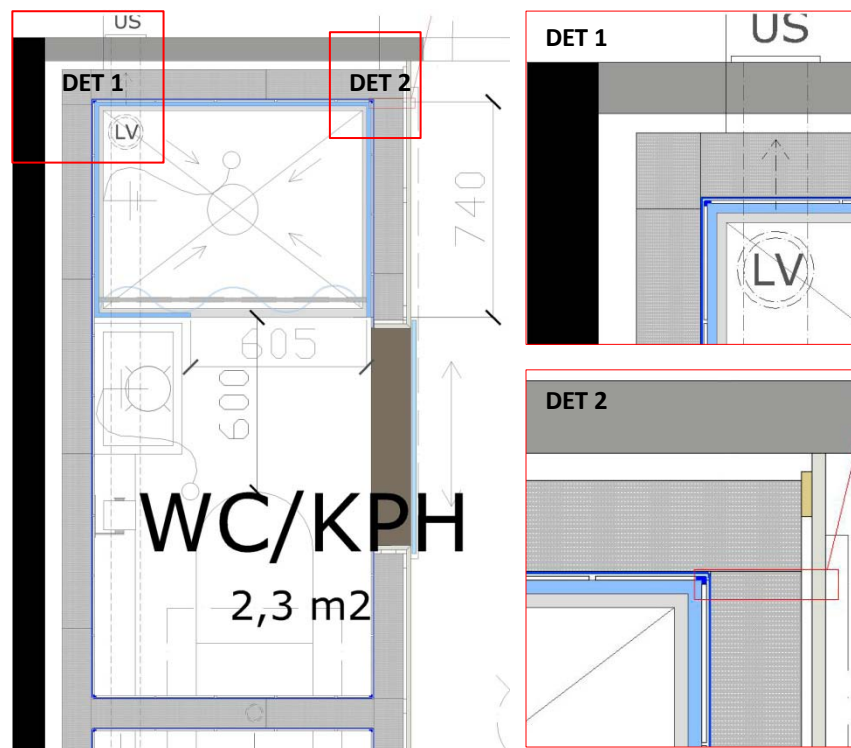
Selluvilla on tehty jätepaperista ja sillä on hyvät rakenteelliset ominaisuudet: samalla tavalla kuin puulla, sillä on suuri eristys- ja kosteudensiirtokyky. Mahdollisen vesivahingon sattuessa selluvilla on armollinen: se imee veden itseensä ja haihduttaa sen pois ennen kuin laho tai home alkaa kasvaa. Koska selluvillaan lisätään booria, se on palamatonta. Selluvilla voi myös kompostoida.²³

Kylpyhuoneiden seinät rakennetaan esim. Siporex-väliseinälaatasta (100x200x600 mm) betonilaatan päälle liisterilaastilla muuraten ja irti myllytuvan hirsiseinistä. Siporexin ja betonilaatan väliin tulee aluskaistaksi esim. 10 mm polystyreeni, joka kiinnitetään liisterilaastilla. Kuten lattiat, myös kylpyhuoneiden sisäseinät vesieristetään ja laatoitetaan esim. 100x200 mm laattalla tiililadontana. Ulkoseinät eteisen puolelta koolataan ja paneloidaan esim. suorareunaisella 15x90 mm:n paneelilla vaaka-asennuksena. Kylpyhuoneen ja eteisen välisen seinän rakenne on siis kylpyhuoneesta eteiseen päin seuraava: keraaminen laatta, saneerauslaasti, primer + vesieristysmassa (nurkkiin joustavat saumat), Siporex-väliseinälaatta 100x200x600, pystykoolaus ja suorareunainen 15x90 paneeli vaaka-asennuksena; pintaan Uula-pellavaöljyjaali nro 1509 Usva.

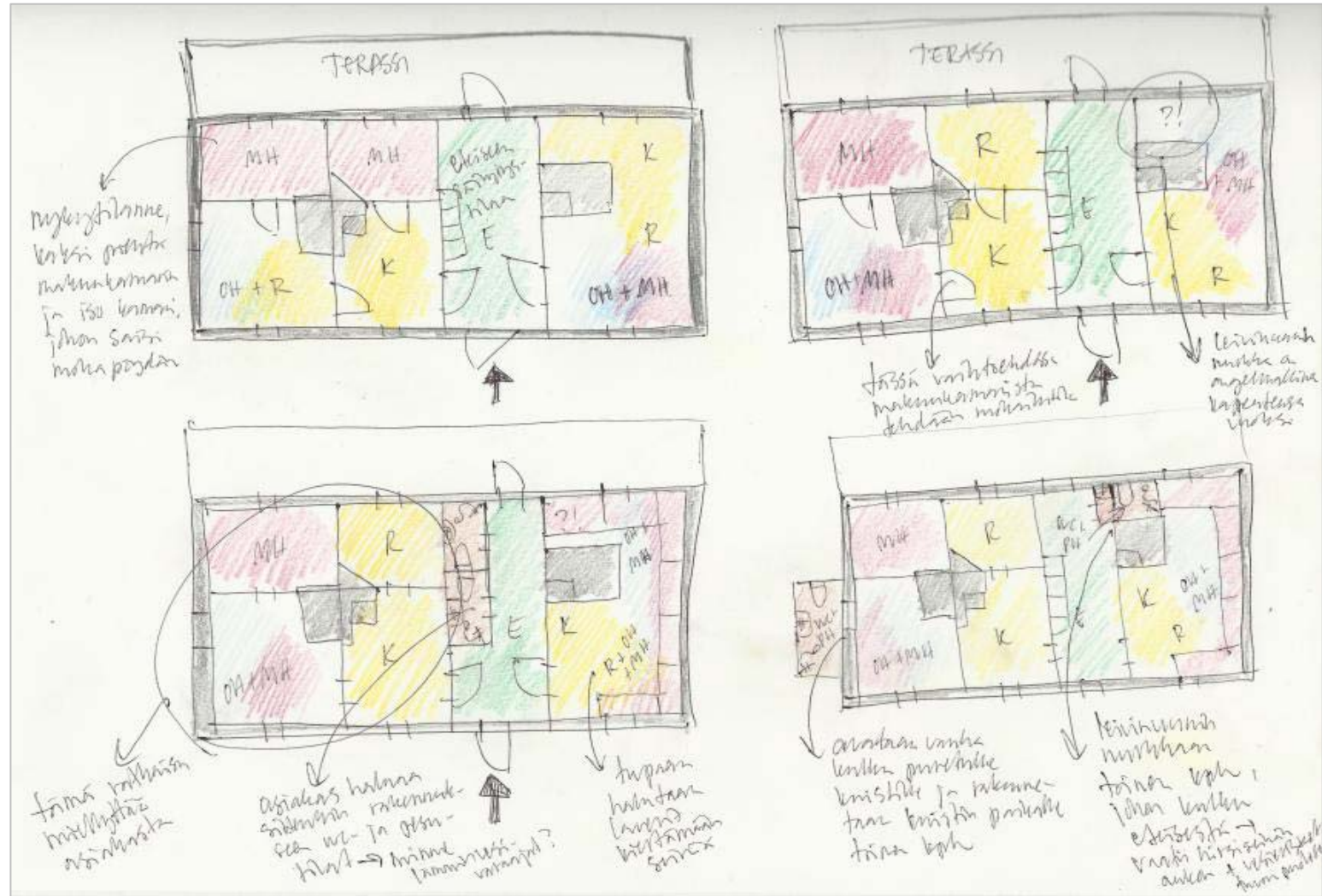
Kylpyhuoneiden katto rakennetaan sisäverhouspaneelistä, joka pintakäsitellään kosteudenkestäväksi. Paneelin yläpuolelle asennetaan 50x50 mm koolaus ja höyrynsulkuksi tinapaperi (eteisen puolella ilmansulkupaperi) sekä selluvillaeristettä noin 300 mm.

Ilmanvaihto toteutetaan erillisen LVI-suunnitelman mukaan siten, että poistoilma kylpyhuoneesta johdetaan painovoimaisesti yläpohjan kautta ulos. Poistoputken asennetaan kanavapuhallin tehostamaan ilmanvaihtoa. Korvausilma saadaan painovoimaisesti joko kylpyhuoneiden ovien alta (rako vähintään 15 mm) tai vaihtoehtoisesti seiniin asennettavien lautasventtiilien kautta. Viemärituuletus hoidetaan LVI-suunnitelman mukaan oman putken kautta katolle, vastakkaiselle puolelle harjaa kuin ilmanvaihtoputki.

²³ Perinnemestari.fi

9.2 Tilaohjelma

Tilaohjelman luonnostelu käsin.

Makuutilat punaisella, oleskelutilat sinisellä, keittiö- ja ruokailutilat keltaisella ja eteistilat vihreällä.

Möyhemmin suunnitelmiin mukaan tulleet kylpyhuoneet on merkitty alempiin luonnoksiin ruskealla.

Tilaohjelman vaihtoehtojen kartoitusta mittakaavassa

Tässä suunnitelmassa ei vielä ole mukana kylpyhuoneita, joten ehdotin eteiseen vaatekaappeja ja terassille avautuvia parilasiovia.

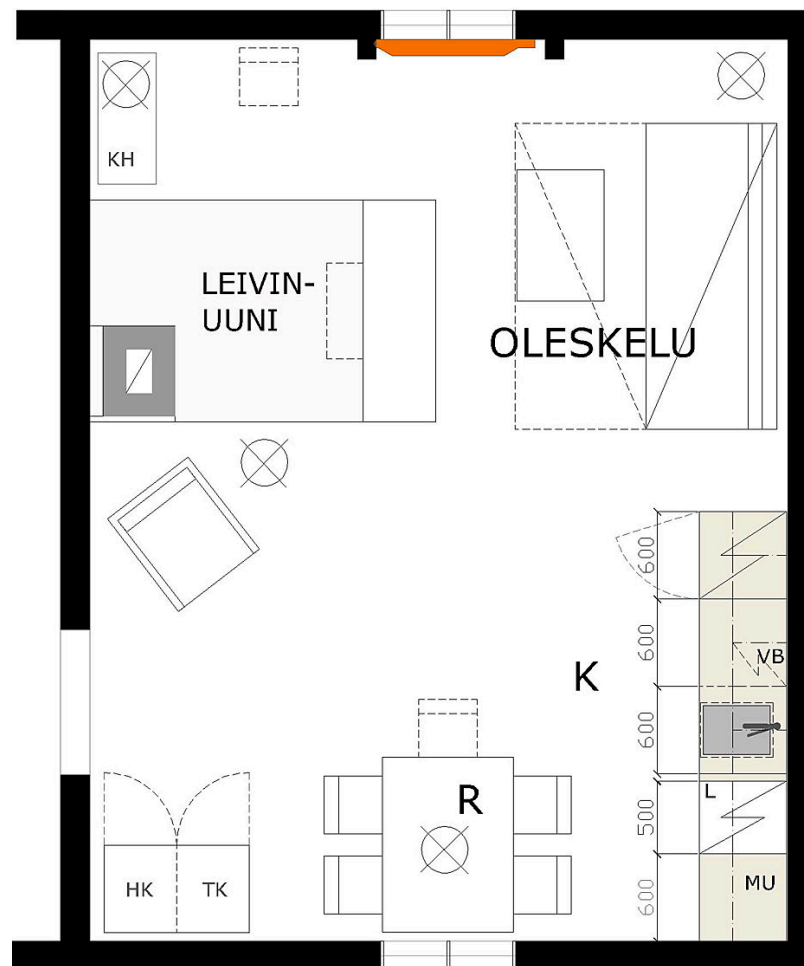
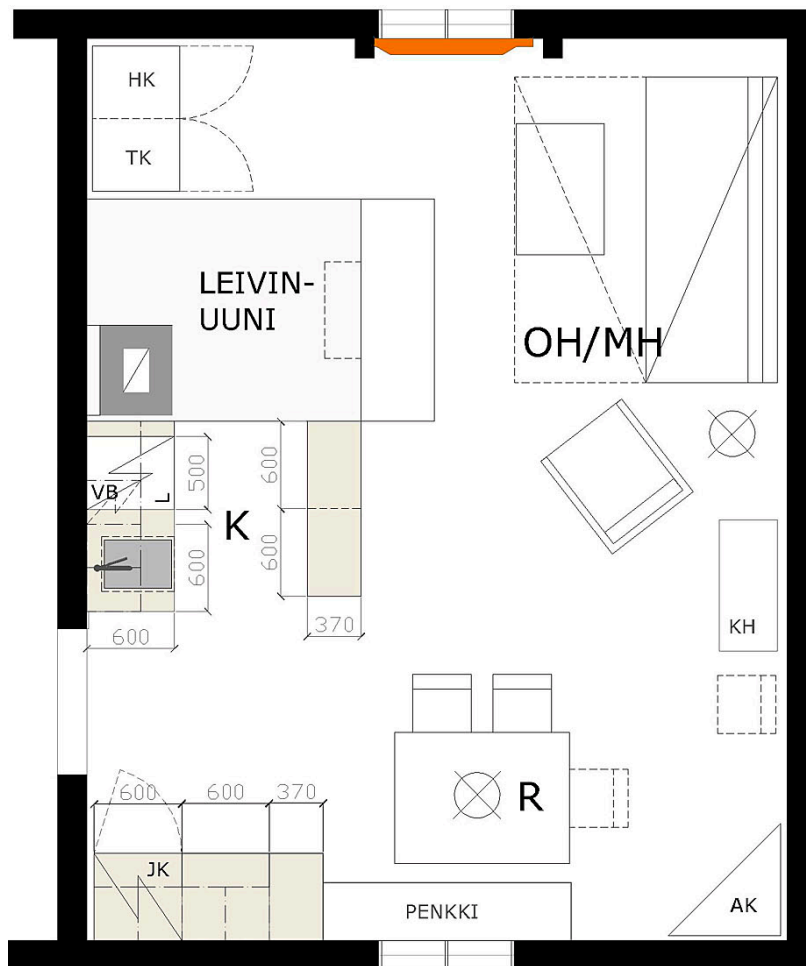
Lopullisessa suunnitelmassa parilasiovet ovat pääsisäänkäynnin puolella ja terassille kuljetaan yksilehtisestä ovesta.

Vaihtoehtoisia pohjaratkaisuja tupaan

Suunnittelun alkuvaiheessa ehdotin, että tuvasta tehtäisiin tilaohjelmaltaan yksiön kaltainen. Asiakas halusi sinne kuitenkin ns.

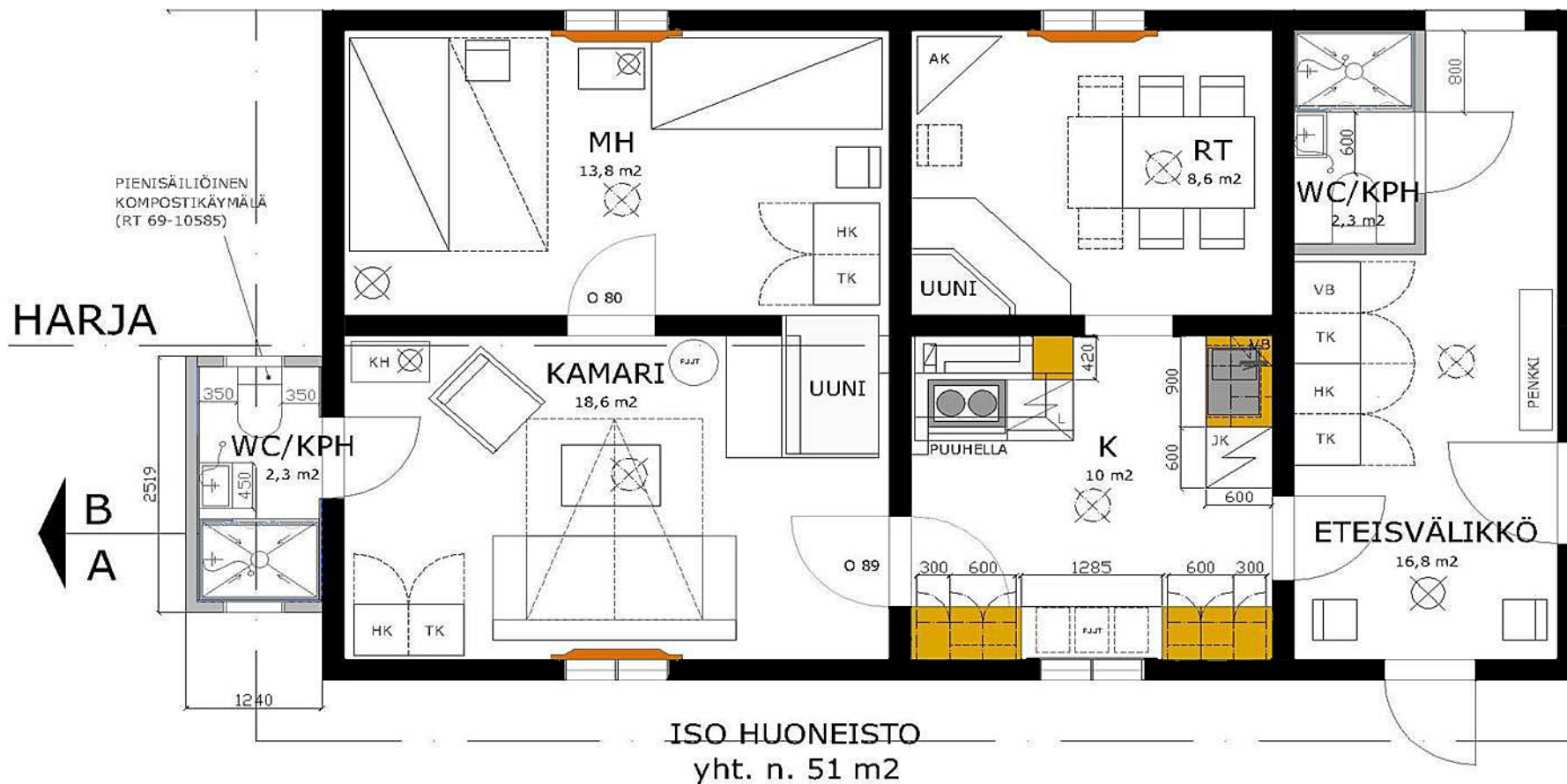
kalastusmajan tyyppisen ratkaisun seinää kiertävine lavereineen. Ohessa pari piirtämääni vaihtoehtoa ”yksiöstä”.

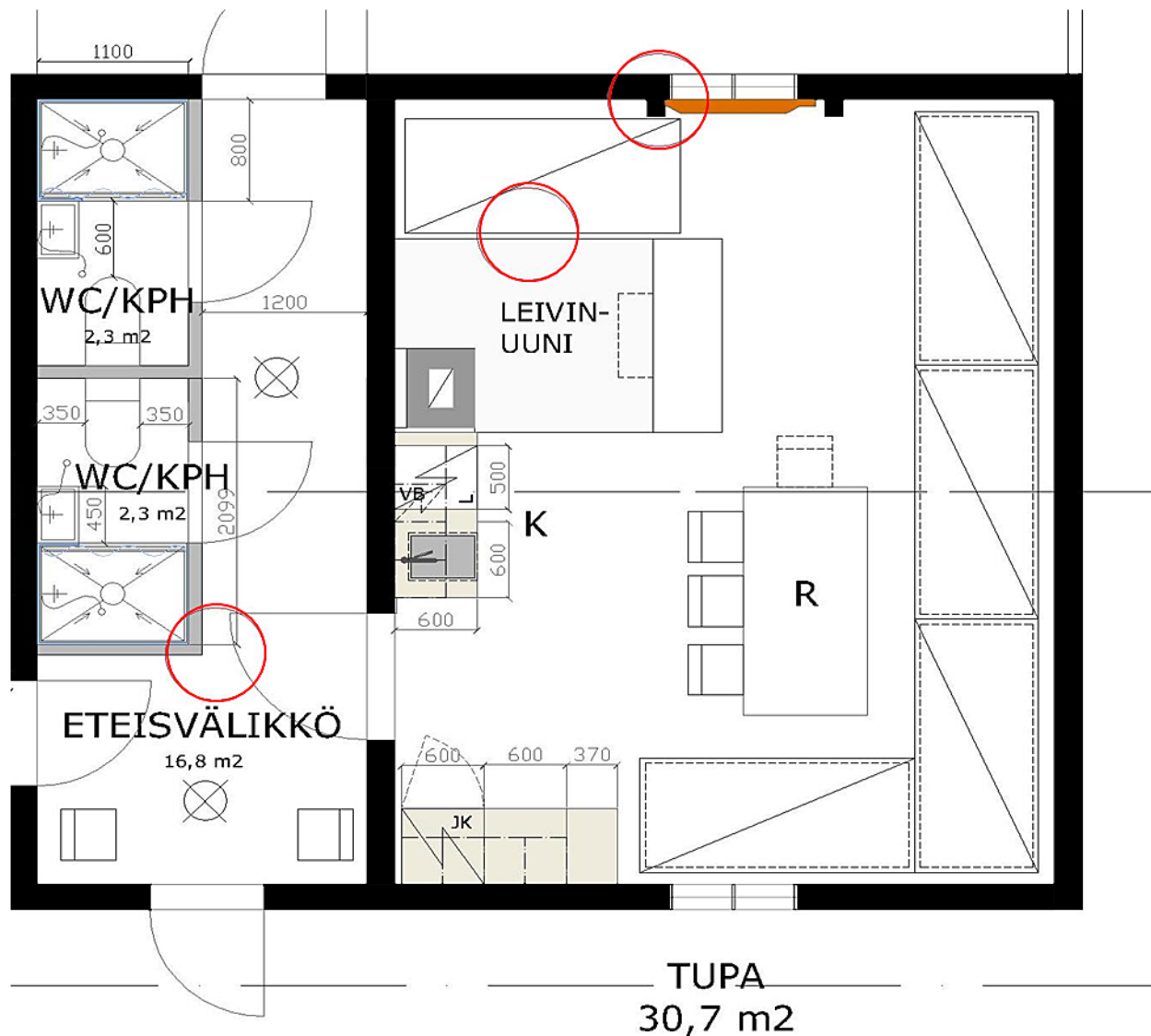
Kph entisen kuistin paikalla ja toinen eteisessä

Alkuperäisistä suunnitelmistaan poiketen asiakas halusi siis rakennukseen kaksi kylpyhuonetta suihkuineen ja vessoineen. Ehdotin, että toinen kylpyhuoneista rakennettaisiin puretun kuistin tilalle, jolloin eteiseen saataisiin kaivattua lisätilaa säilytyskalusteille. Tämä ratkaisu ei miellyttänyt asiakasta sen mahdollisen kalleuden vuoksi.

Lähdin seuraavaksi tutkimaan, miten molemmat kylpyhuoneet saisi sijoitettua eteisvälikköön asiakkaan toiveen mukaisesti. Tässä suunnitteluvaiheessa olen piirtänyt wc:t kompostikäymälöinä, asiakas päätyi kuitenkin vesivessoihin niiden helppokäyttöisyyden vuoksi. Jätevedet johdetaan ns. pullokaivoon.

Kph:t eteisessä ja asiakkaan toivoma pohjaratkaisu tupaan

Asiakkaan toiveissa oli , että kylpyhuoneet sijaitsisivat eteisvälikössä ja tupaan tulisi useampi vuodepaikka. He piirsivät minulle ruutupaperille omia toiveitaan, jotka piirsin puhtaiksi mittakaavaan.

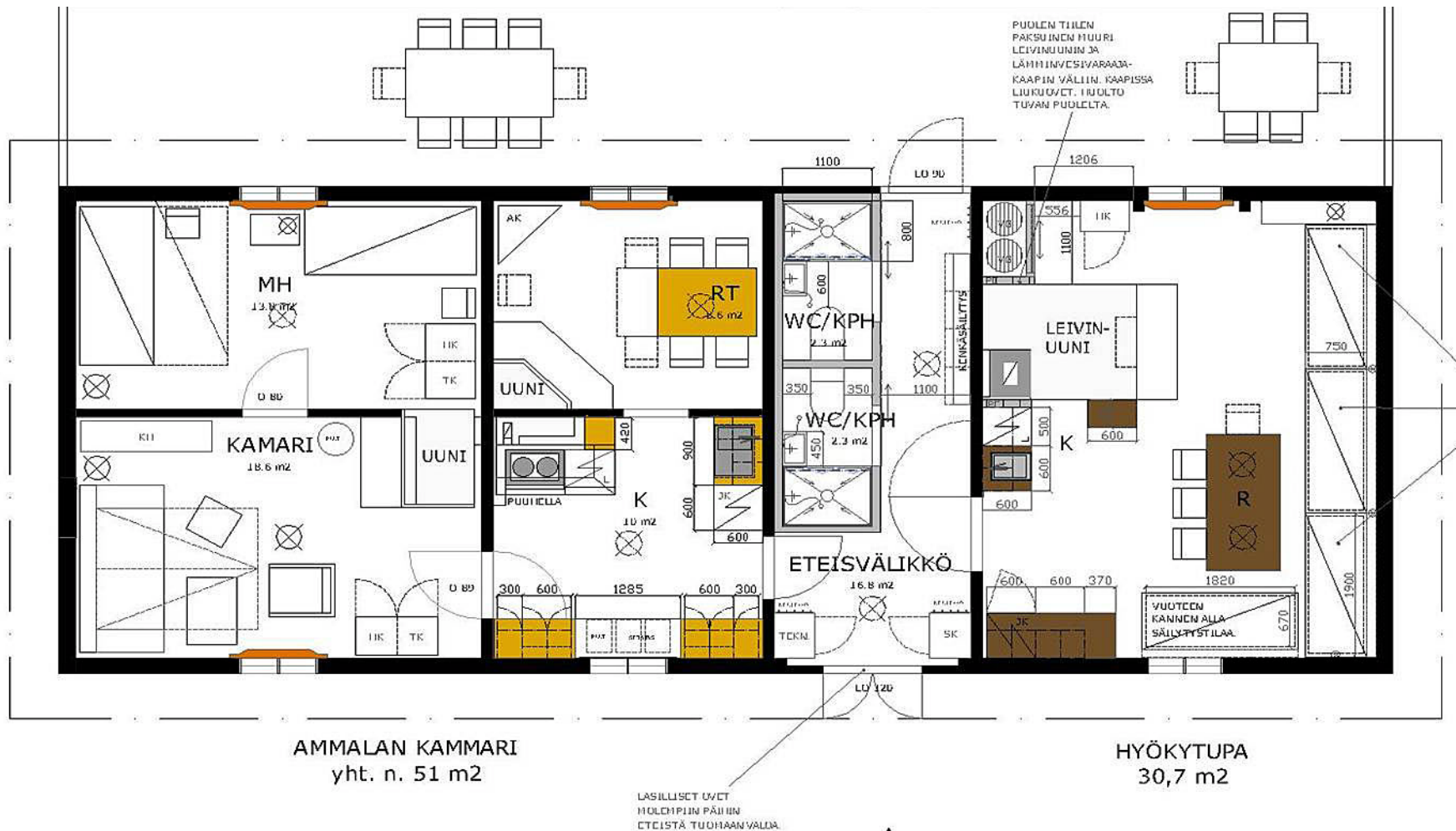
Tämän ratkaisun ongelmakohtat on ympyröity punaisella oheiseen kuvaan: leivinuunin nurkkaan ei paloturvallisuussyistä voi sijoittaa vuodetta. Eteisvälikköön puolestaan muodostuu ahdas kohta tuvan ulko-oven ja kylpyhuoneen seinän kohtaamispiisteeseen.

Lisäksi menetetään eteiseen kaavailut säilytystilat.

Valittu tilaohjelma

Asiakas päätyi ratkaisuun, jossa kylpyhuoneet ovat eteisvälikössä, mutta tuvan vuoteet sijoittuvat vain kahdelle seinälle. Tupaan leivinuunin nurkkaan rakennetaan kaappi lämminvesivaraajille.

Asunnon puolen tilaohjelmasta olimme alusta alkaen samaa mieltä: Keittiön vierisestä kamarista tulee ruokailuhuone ja makuutilat sijoittuvat kahteen muuhun kamariin, joista isompaan sijoittuu myös oleskelutila.

9.4 Materiaalit

Valitsin Myllytuvan pinta- ja tekstiilimateriaaleiksi mahdollisimman perinteisiä ja muovittomia luonnonmukaisia materiaaleja, käytännöllisyyttä unohtamatta.

Puupintojen pinnankäsittelyaineet valitsin Uula-tuotteen valikoimista, koska sieltä löytyy perinteisiä pellavaöljy- ja keittomaaleja sekä puunsuojaöljyjä. Sävyt valikoituivat, kun tilaaja oli tehnyt tapettivalintansa. Päädyin ehdottamaan asunnon ja tuvan puolelle samoja värisävyjä ihan käytännön syistä – kun esim. kaikki rakennuksen lattiat käsitellään samalla sävyllä, ei maalareille voi sattua lipsahduksia. Lattioihin ja jalkalistoihin valitsin Uula-puulattiamaalin sävyn Savi (nro 1515). Sisäkattoihin, -oviin sekä ikkuna- ja kattolistoihin valitsin Uula-pellavaöljymaalien sävyn Pouta (nro 1001). Tuvan seiniin valitsin Uula-pellavaöljymaalien sävyn Usva (nro 1509). Eteisvälikön hirsiseiniin ehdotin Uulan iLONA-Kuultomaalia (vesiohenteinen, kuultava öljymaali sisätiloihin) sävy 0420 Pihlaja tai vastaava.

Verho- ja verhoilukankaat valitsin Eurokankaan valikoimista. Sivuverhoiksi valitsin 100 % Neolin- ja Olivin-ekopellavaa perinteisissä pellavan sävyissä sekä valkoisena ja vaalean vihreänä. Ammalan kammarin makuukamariin valitsin perinteisiä raidallisia puuvillakankaita vuodepeittokankaiksi. Tuvan laverisohvien patjoihin valitsin teflonkäsiteltyjä harmaanruskeita raitakankaita (SB Quadri Stripes vv ja SB Porto Stripes vv) ja tyynyihin harmaata teflonkäsiteltyä akryylikangasta (SB natte vv). Teflonkäsittely tekee kankaista likaa hylkiviä, mikä helpottaa patjojen ja tynnyjen puhtaanapitoa. Makuutiloihin valitsin lisäksi Ulvilan kaihtimen valikoimista vaaleat pimennysrullaverhot.

Matot voisivat olla perinteisiä kirjavia räsymattoja, joita löytyy mm.

kirpputoreilta käypään hintaan. Räsymatot ovat helppohoitoisia, kestäviä ja pestäviä sekä tyyllisesti rakennuksen historiaan sopivia.

Kylpyhuoneiden lattialaataksi valitsin tumman harmaan liuskekiveä muistuttavan 10x10 cm laatan Laattapisteen valikoimista (Imo Quarzo BR 10K 10X10, nro 11403284). Lattialaatat saumataan tummanharmaalla. Seiniin valitsin valkoisen 7,5x15 cm kiiltävän viistereunaisen laatan (Kake Harmonia Blanco Bisel Brillo 7,5X15, nro 3570075150, Kaakelikeskus), joka asennetaan tiililadontana. Seiniin tulee valkoinen sauma. Myös molempien keittiöiden välitilat laatoitetaan samalla laattalla tiililadontana.

Tapettimallit valitsin Tapettitalon paperitapettivalikoimista. Pysin löytämään rakennukseen ajallisesti sopivia malleja kertaustyyllisistä ja Jugend-malleista. Ehdotin tilaajalle myös muutamia myöhempää tyyliä edustavia tapetteja, kuten Birger Kaipiaisen Kiurujen yö ja Rut Brykin Apollo-perhonen (50-luku) sekä kansallisromanttinen Kukot (70-luku).

Ehdotin asiakkailleni, että kerrokset vanhoista tapeteista ja pinkopahveista säästettäisiin muistona jälkipolville, mutta he päätyivät repimään ne kaikki pois viime kesänä keittiön kattopahvien alta löytyneen homeen vuoksi. Pinkopahvien tilalle on tarkoitus asentaa puukuitulevyt ja niiden pintaan uudet tapetit.

Seuraavilla sivuilla on tilaajalle esitellyt tapettivaihtoehdot, joista he tekivät valintansa. Asiakkaan tapettivalinnat ohjasivat muiden materiaalien sävyvalintaa. Huonekohtaiset materiaalikartat löytyvät sivulta 73 alkaen.

Makuuhuoneen tapettivaihtoehtoja

Tapettitalo:
Uni
 Rullan pituus 10,05 m
 Rullan leveys 52 cm
 Kuviosovitus Ei kuviosovitusta
 38,60 EUR/rulla
 Pellavaöljypintainen yksivärinen tapettimalli.

Tapettitalo:
 Birger Kaipiainen: **Kiurujen yö**
 Rullan pituus 10,05 m
 Rullan leveys 52 cm
 Kuviosovitus Tasasovitus 44 cm
 57,90 EUR/rulla
 Tyyli: 50-luku

Tapettitalo:
Kukot
 Rullan pituus 10,05 m
 Rullan leveys 52 cm
 Kuviosovitus Tasasovitus 42 cm
 38,60 EUR/rulla
 Tyyli: 70-luku,
 kansallisromanttinen

Tapettitalo:
Lukko
 pr-tapetti numero 69750
 Rullan pituus 10,05 m
 Rullan leveys 52 cm
 Kuviosovitus Tasasovitus 26 cm
 48,70 EUR/rulla
 Tyyli: jugend

Kamarin tapettivaihtoehtoja

Tapettitalo:
Ritva Kronlund:

Simpukka

Rullan pituus 11,2 m
Rullan leveys 52 cm
Tasasovitus 17 cm
32,30 EUR/rulla
Tyyli: kertaustyyli,
empire

Tapettitalo:

Uni

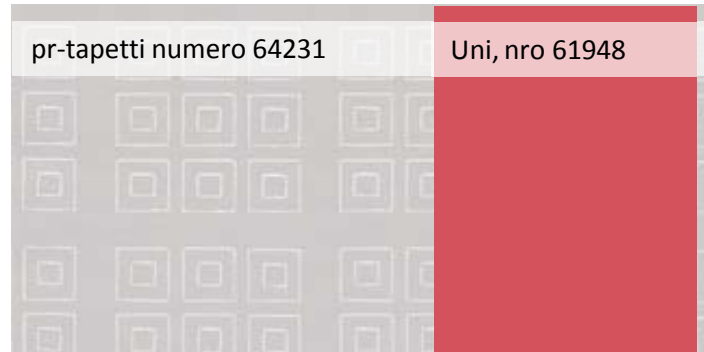
Rullan pituus 10,05 m
Rullan leveys 52 cm
Kuviosovitus Ei kuviosovitusta
38,60 EUR/rulla

Tapetti Uni on pellavaöljypintainen yksivärinen tapettimalli.

Tapettitalo:

Eino Kauria: **Koto**

Rullan pituus 10,05 m
Rullan leveys 52 cm
Tasasovitus 9 cm
48,70 EUR/rulla
Tyyli: 50-luku

Tapettitalo:

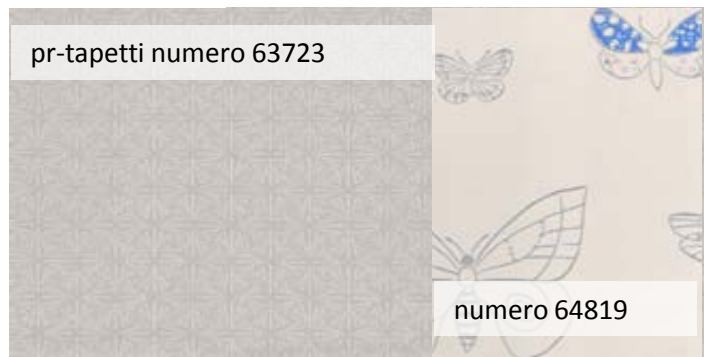
Rut Bryk: **Apollo-perhonen**

Rullan pituus 10,05 m
Rullan leveys 52 cm
Tasasovitus 45 cm
72,90 EUR/rulla
Tyyli: 50-luku

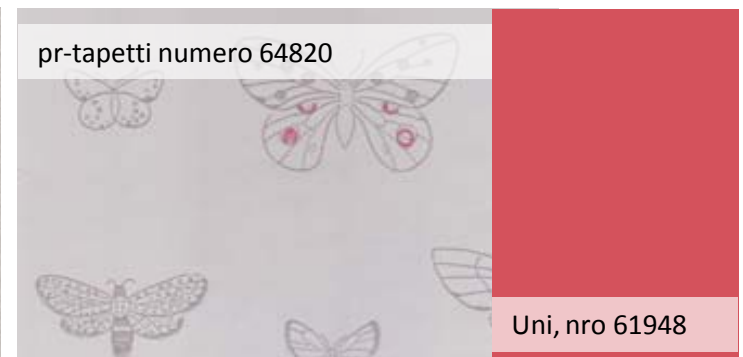
Tapettitalo:

Yki Nummi: **Mimosa**

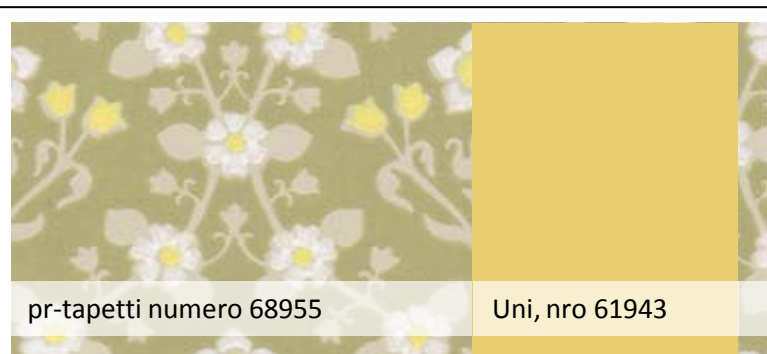
Rullan pituus 10,05 m
Rullan leveys 52 cm
Tasasovitus 2 cm
38,60 EUR/rulla
Tyyli: 50-luku

pr-tapetti numero 64820

Ruokailuhuoneen tapettivaihtoehtoja

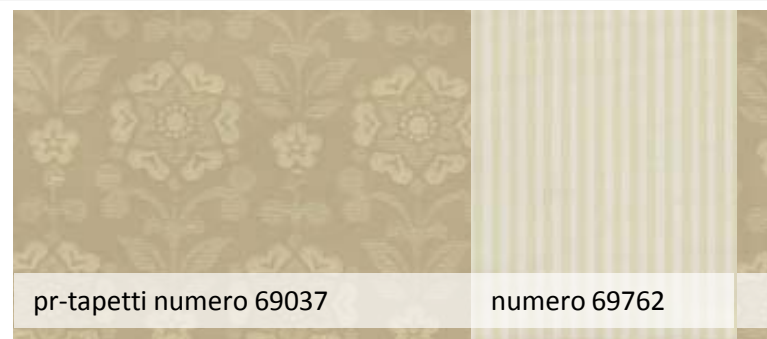

pr-tapetti numero 68955

Uni, nro 61943

Tapettitalo:
Kamomilla
 Rullan pituus 10,05 m
 Rullan leveys 52 cm
 Tasasovitus 18 cm
 42,50 EUR/rulla
 Tyyli: jugend

← ruokailutilaan Kamomilla

pr-tapetti numero 69037

numero 69762

Tapettitalo:
Metsätähti
 Rullan pituus 11,2 m
 Rullan leveys 52 cm
 Tasasovitus 11 cm
 48,70 EUR/rulla
 Tyyli: jugend

Tapettitalo:
Kapea raita
 Rullan pituus 11,2 m
 Rullan leveys 52 cm
 Ei kuviosovitusta
 26,20 EUR/rulla
 Tyyli: 50-luku

← Isoon kamariin
 Metsätähti ja
 kapea raita

pr-tapetti numero 69757

Uni, nro 61943

Tapettitalo:
Atrain
 Rullan pituus 10,05 m
 Rullan leveys 52 cm
 Tasasovitus 26 cm
 64,90 EUR/rulla
 Tyyli: 50-luku

Tapettitalo:
Uni
 Rullan pituus 10,05 m
 Rullan leveys 52 cm
 Kuviosovitus Ei kuviosovitusta
 38,60 EUR/rulla

Tapetti Uni on pellavaöljypintainen yksivärinen tapettimalli.

Huonekohtaiset materiaalikartat

Ammalan kammari Oleskelu-/makuutila

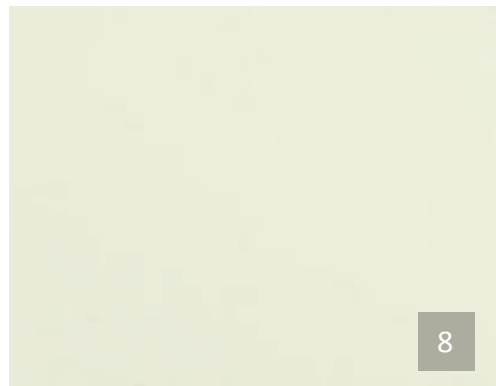
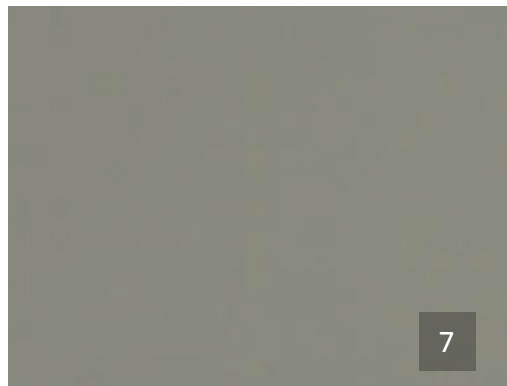
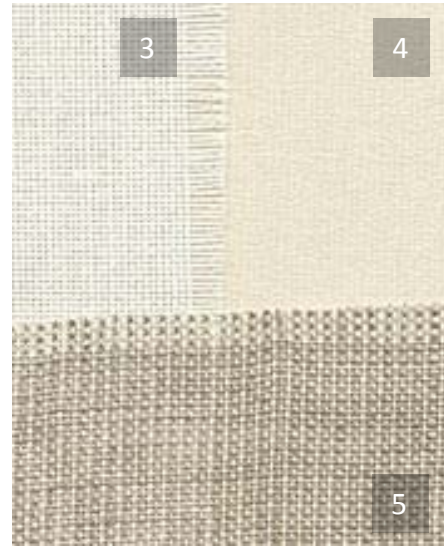

1. Metsätähti-paperitapetti/Tapettitalo
2. Kapea raita -paperitapetti/Tapettitalo
3. Pimentävä rullaverhokangas 917149-0651/Ulvilan kaihdin
4. Neolin-ekopellava 368500VR201/ Eurokangas
5. Olivin-ekopellava 5508493A200 / Eurokangas

6. Uula-puulattiamaali Savi nro 1515, lattia ja jalkalistat

7. Uula-pellavaöljyväli Pouta nro 1001, katto, ovi sekä ikkuna- ja kattolistat

Ammalan kammari Makuukamari

1. Kukot-paperitapetti/ Tapettitalo
2. Uni-paperitapetti, vaaleansininen nro 61947 / Tapettitalo
3. Olivin-ekopellava 5508493A200/ Eurokangas; sivuverhoihin
4. Pimentävä rullaverhokangas 917149-0651/Ulvilan kaihdin
5. Neolin-ekopellava 368500VB101/ Eurokangas, sivuverhoihin
6. Lara raita -puuvillakangas/ Eurokangas; päiväpeittoihin, tyynyihin tms.

7. Uula-puulattiamaaali Savi nro 1515, lattia ja jalkalistat

8. Uula-pellavaöljymaali Pouta nro 1001, katto, ovi sekä ikkuna- ja kattolistat

Ammalan kammmari Ruokailutila

1. Kamomilla-paperitapetti/ Tapettitalo
2. Olivin-pellava 368700VV100/ Eurokangas;
sivuverhoihin
3. Olivin-ekopellava 5508493A200/ Eurokangas;
sivuverhoihin
4. Harmaa teflonkäsitelty akryylikangas SB natte vv;
ruokapöydän tuolien istuintyynyihin

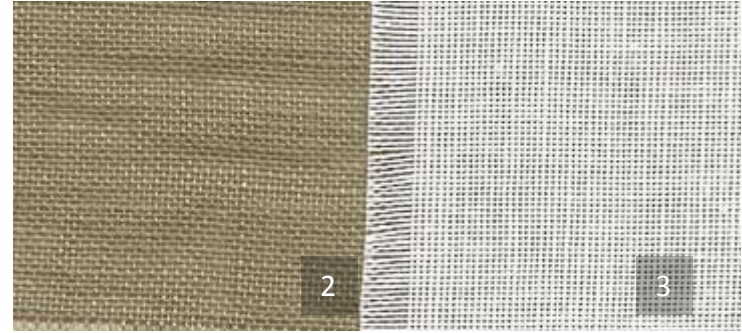
6. Uula-puulattiamaali Savi nro 1515, lattia ja jalkalistat

7. Uula-pellavaöljyamaali Pouta nro 1001, , katto, ovi sekä ikkuna- ja kattolistat

Ammalan kammari Keittiö

1

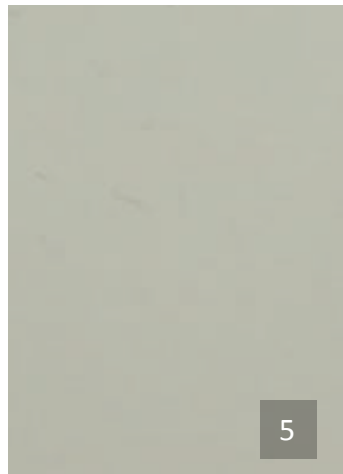

2

3

4

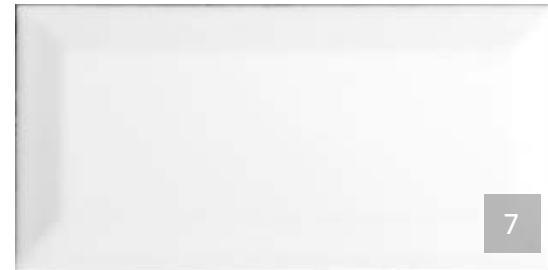

5

6

1. Raitakangas SB Porto Stripes vv / Eurokangas; patjaan
2. Neolin-ekopellava 368500VR201/ Eurokangas; sivuverhoihin
3. Olivin-ekopellava 5508493A200 / Eurokangas; sivuverhoihin

7

4. Uula-puulattiamaaali Savi nro 1515, lattia ja jalkalistat
5. Uula-pellavaöljymaali Usva nro 1509, puhdistetut hirsiseinät (tai uusi puupaneeli)
6. Uula-pellavaöljymaali Pouta nro 1001, katto, ovi sekä ikkuna- ja kattolistat

- 7: Kake Harmonia Blanco Bisel Brillo
Koko: 7,5 x 15 cm, paksuus: 7 mm
Nro: 3570075150
Valkoinen, kiiltävä

Hyökytupa

6. Uula-puulattiamaaali Savi nro 1515, lattia ja jalkalistat
7. Uula-pellavaöljymaali Usva nro 1509, puhdistetut hirsiseinät tai puupaneelit
8. Uula-pellavaöljymaali Pouta nro 1001, katto, ovi sekä ikkuna- ja kattolistat sekä koristemaalaukset

1. Raitakangas SB Quadri Stripes vv / Eurokangas; patjoihin
2. Neolin-ekopellava 368500VR201/ Eurokangas; sivuverhoihin
3. Olivin-ekopellava 5508493A200 / Eurokangas; sivuverhoihin
4. Pimentävä rullaverhokangas 917149-0651/Ulvilan kaihdin
5. Harmaa teflonkäsitelty akryylikangas SB natte vv; tyynynpäällisiin

Ammalanhyöky Eteinen

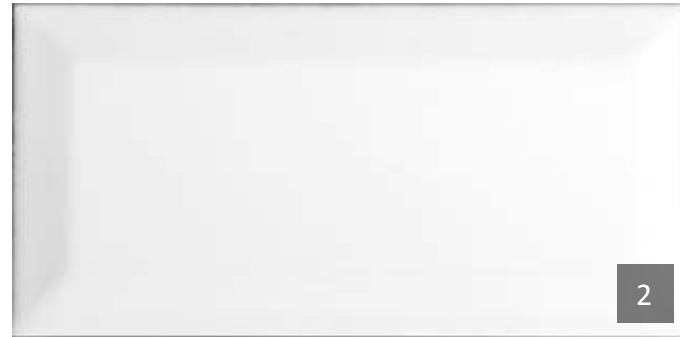

- 1: Uulan iLONA-Kuultomaali (vesiohenteinen, kuultava öljymaali sisätiloihin) sävy 0420 Pihlaja tai vastaava; puhdistetut hirsiseinät
- 2: Uula-puulattiamaaali Savi nro 1515; lattia ja jalkalistat
- 3: Uula-pellavaöljymaali Usva nro 1509; uudet paneeliseinät ja komerot
- 4: Uula-pellavaöljymaali Pouta nro 1001; katto ja kattolistat sekä puuovet (metallioville sävy RAL 9001 tai vastaava)

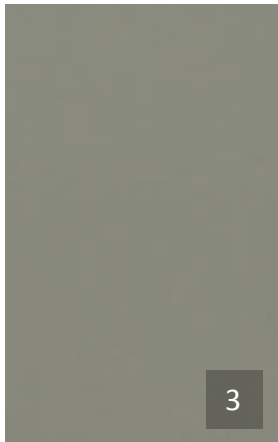
Ammalanhyöky Kylpyhuoneet

1: Imo Quarzo BR 10K
 Koko: 10 x 10 cm
 Nro: 11403284
 Hinta: 58,10 € / m²
 Lasittamaton porcellanato
 Harmaa, matta
 varastotuote
 Pakkasan kestävä
 Kirjavuus V2
 (www.laattapiste.fi)

2: Kake Harmonia Blanco
 Bisel Brillo
 Koko: 7,5 x 15 cm
 Paksuus: 7 mm
 Nro: 3570075150
 Hinta: 48,29 € / m²
 Valkoinen, kiiltävä
 (www.kaakelikeskus.net)

3

4

3: Uula-puulattiamaali Savi nro 1515; kynnys
 4: Uula-pellavaöljymaali Pouta nro 1001; katto ja kattolistat

9.5 Kalusteet

Myllytuvan irtokalusteiksi ehdotan perinteisiä talonpoikaiskalusteita, joita tilaaja kertoi löytyvän myös heidän vinteiltaan. Tarpeen mukaan kalusteita voi pintakäsitellä tiloihin paremmin sopiviksi, mutta pääsääntöisesti kalustus voisi koostua erilaisista tyyllisesti yhteensopivista kalusteista siten, että lopputulos on eheä, mutta kotoisa ja mutkaton.

Osa irtokalusteista voi olla myös nykyaikaisia, kunhan ne istuvat kokonaisuuteen ja palvelevat käyttötarkoitustaan mahdollisimman hyvin. Esimerkiksi vuodesohvaksi ehdotan Ikean Ektorp Håvetia, johon saa irrotettavan ja vesipestävän päällisen ja jonka selkänojassa on säilytystilaa vuodevaatteille – käytännöllisyys ajaa tässä tapauksessa autenttisuuden edelle. Niin ikään käytännön syistä ehdotan eteiseen nykyaikaista kenkäkaappia, tila on ahdas, mutta asukkaiden kengille on kuitenkin hyvä tarjota säilytyspaikka, etteivät ne pyöri jaloissa.

Keittiön kiintokalusteet joudutaan pitkälle räätälöimään tilaan sopiviksi ja osittain rakentamaan itse. Koska tilaaja ei kuitenkaan ole valmis satsaamaan mittatilauskeittiöihin, päädyin ehdottamaan heille keskihintaisia peruskaapistoja Ikean valikoimista. Valikoima ei ole mitoituksiltaan kovin laaja, mutta löysin siitä kuitenkin sopivat ratkaisut molempiin keittiöihin. Lisäksi Ikean keittiöillä on 25 vuoden takuu. Esim. Rakennusapteekista hankittavilla vanhoilla vetimillä niistä saa viimeisteltyä tyyllisesti eheän kokonaisuuden. Seuraavilla sivuilla on tarkemmat tiedot ehdotetuista keittiön kiintokalusteista.

Ikean Faktum-kaapisto antiikkipetsatulla Fagerland-massiivimäntyovella

SK1
FAKTUM
Seinäkaappi 2 ovea
Fagerland antiikkipetsattu
L=60 cm, S=37 cm, K=70 cm
1 + 1 kpl, á 131 €

SK2
FAKTUM
Seinäkaappi + vitriiniovi
Fagerland antiikkipetsattu
L= 30 cm, S= 37 cm, K= 70 cm
Ammalan kammariin 2 kpl, á 86 €

SK3
FAKTUM
Seinäkaappi + kuivausteline/
2 ovea
Fagerland antiikkipetsattu
L=60 cm, S=37 cm, K=70 cm
1 + 1 kpl, á 142 €

SK4
FAKTUM
Seinäkaappi
Fagerland antiikkipetsattu
L= 30 cm, S= 37 cm, K= 70
cm
1 + 1 kpl, á 65 €

SK5
FAKTUM
Seinäkaappi mikrouunille
Fagerland antiikkipetsattu
L= 60 cm, S= 37 cm, K= 70 cm
1 + 1 kpl, á 76 €

SK6
FAKTUM
Tuuletinkaappi
Fagerland antiikkipetsattu
L=60 cm, S=37 cm, K=57 cm
Hyökytupaan 1 kpl, á 75 €

PK1
FAKTUM
Pöytäkaappi +
3 laatikkoa
Fagerland antiikkipetsattu
L = 60 cm, S= 37 cm
K= 86 cm jaloilla
Ammalan kammariin 2 kpl,
225 €

PK2
FAKTUM
Pöytäkaappi + 3 laatikkoa
Fagerland antiikkipetsattu
L=60 cm, S= 60 cm
K= 86 cm jaloilla
Ammalan kammariin 1 kpl ja
Hyökytupaan 2 kpl, á 235 €

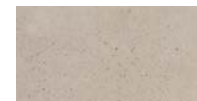
PK3
FAKTUM
Pöytäkaappi + 5 laatikkoa
Fagerland antiikkipetsattu
L= 40 cm, S= 60 cm
K= 86 cm jaloilla
Hyökytupaan 1 kpl
230 €

A1
Boholmen-tiskiallas, 1 ½
allasta
Ruostumatonta terästä
L= 60 cm, S= 50 cm,
K= 18 cm
Ammalan kammariin ja
Hyökytupaan, á 99 €

Kulmikas kuppivedin
23-AB420-10
Materiaali: prässättyä
hapetettua
messinkipeltiä
Leveys: 80 tai 100 mm
Rakennusapteekki.fi

Työtasot: valkoinen
sisustusbetoni nro 11
kiillotettuna
(www.sisustusbetoni.fi)

Valokytkin
17-014-1
Rakennusapteekki.fi

9.6 Valaistus

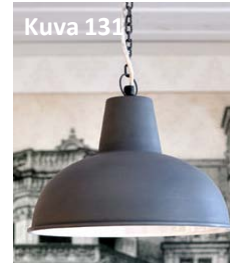
Vaikka rakennusta käytetään pääsääntöisesti valoisaan kesäaikaan, on tilojen valaistukseen kuitenkin syytä kiinnittää huomiota. Molempien tilojen keittiöihin suosittelen työvaloiksi seinäkaappien alapintaan kiinnitettäviä loisteputkivaloja. Ne olisi hyvä asentaa kaappien etureunaan joko valolistan tai, ovimallista riippuen, oven alareunan suojiin häikäisyn ehkäisemiseksi. Mikäli valitaan valaisinvaihtoehto, joka asennetaan seinäkaappien takareunaan lähelle seinää, valaisimessa olisi hyvä olla myös integroituna 1-2 sähköpistoketta keittiölaitteille, kuten vatkaimelle, leivänpaahtimelle ja kahvinkeittimelle. Muunlaisen valaisinmallin kanssa pistokkeet asennetaan erikseen sopiviin kohtiin.

Ruokailutilojen pöytien ylle on hyvä valita riittävää valoa tuottavat valaisimet (alasvalot). Esimerkiksi vanhat teollisuusvalaisimet tai ns. suutarinlamput voisivat olla tyyllisesti sopivia. Valaisimen tulee kuitenkin olla hyvin häikäisysojattu, ettei valo paista ikävästi ruokailijoiden silmiin.

Oleskelutiloihin on hyvä hankkia riittävän yleisvalon lisäksi myös lukuvaloja, jotka voivat olla joko seinään kiinnitettäviä (tuvan puolella) tai pöytä-/jalkavalaisimia (kamarit). Oleskelutilojen valaisimet voisivat olla joko tyyllisesti rakennuksen aikakauteen sopivia tai hauskalla tavalla sitä rikkovia moderneja tai itse tehtyjä kierrätysvalaisimia.

Eteisvälikkään suosittelen hyvää yleisvaloa antavia maitolasisia pallovalaisimia. Kylpyhuoneisiin ehdotan niin ikään peilien ylle sijoitettavia IP44-luokan pallovalaisimia maitolasikuvulla (esim. Ikea).

Ohessa on muutamia suuntaa antavia valaisinehdotuksia.

Kuva 131

Tupaan: Kattovalaisin
Countrybymail.fi
Seinävalaisin
Net Anttila.

Kuva 132

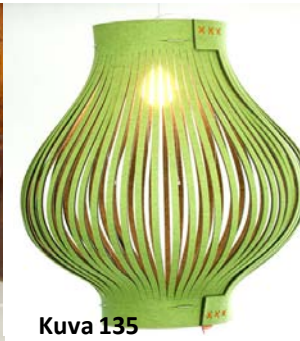

Kuva 133

Ruokailutilaan:
Öljylamppu, sähkömalli.
Yksityiskohdassa
hevonen ja jousimies.
Ovh: 160 € /
Romuritari.fi tai
Trash Design –
kierrätysvalaisin, design
Annu Tuominen

Kuva 134

Kuva 135

Kamariin:
Jalkalamppu design Paavo
Tynell.

Ekohuopavalaisin
Korkeus 60 cm, halkaisija
26 cm, 300 €
(www.matterishop.com)

Makuukamariin:
Pallovalaisin, jonka voi
tehdä itse vanhoista
pitseistä.

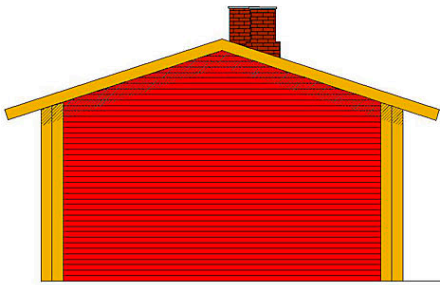
Kylpyhuoneen IP44-
luokan valaisin Ikea.

10. Tilasuunnitelma

10.1 Arkkitehtuuri

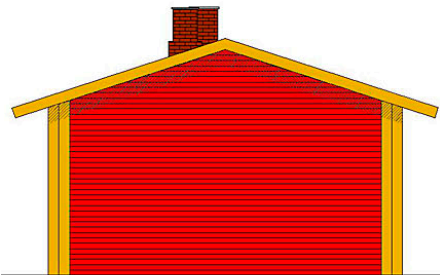
Myllytuvan nykytilanne

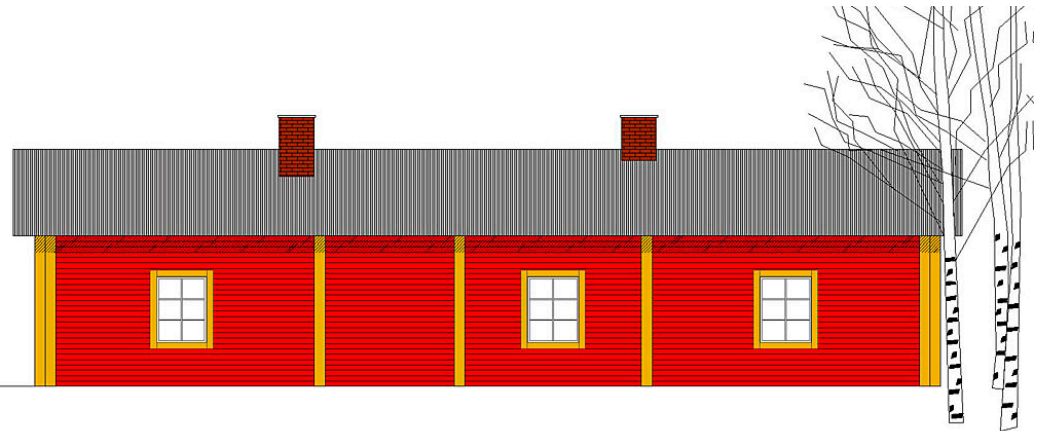
PÄÄTY KOILLISEEN

JULKISIVU KAAKKOON

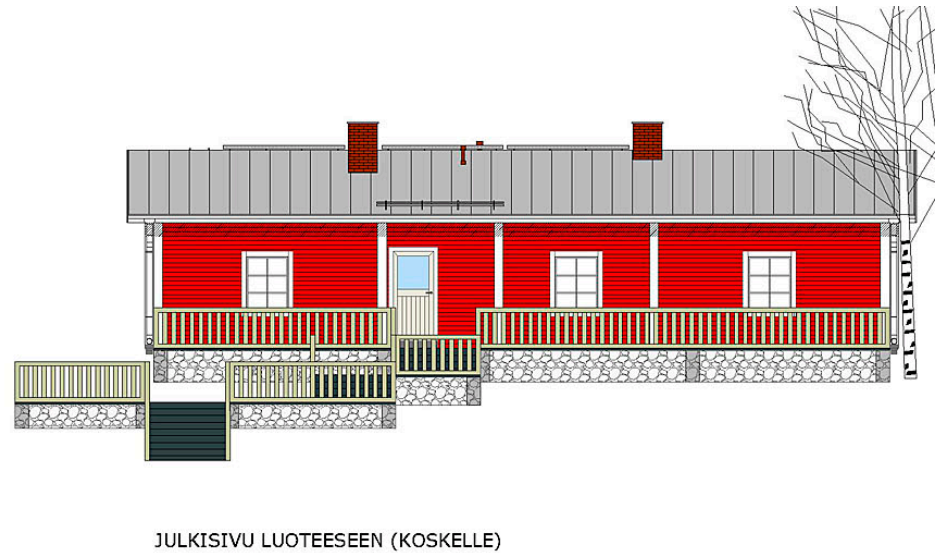
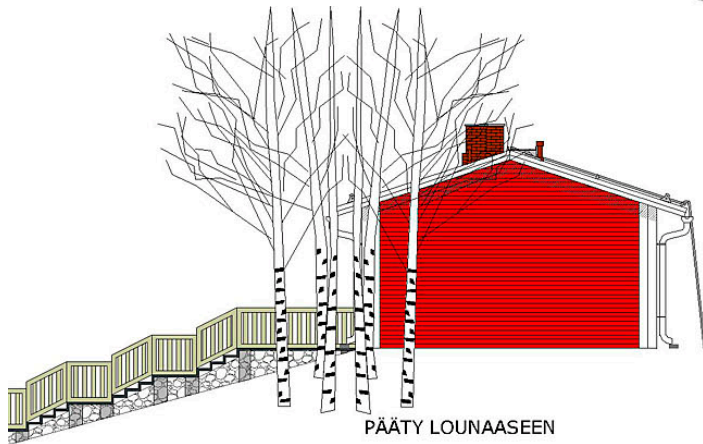
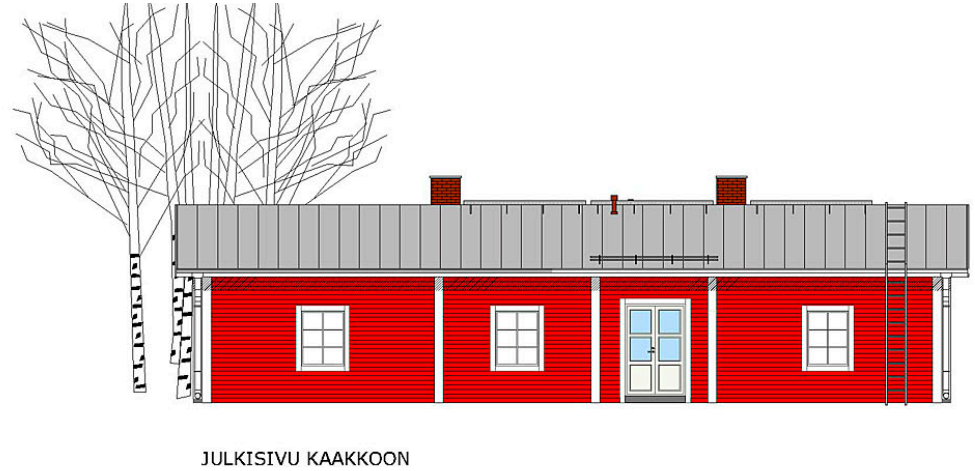
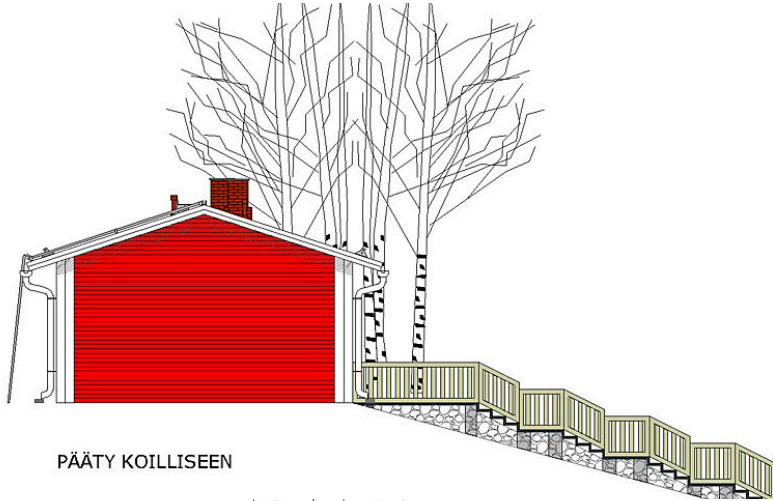

PÄÄTY LOUNAASEEN

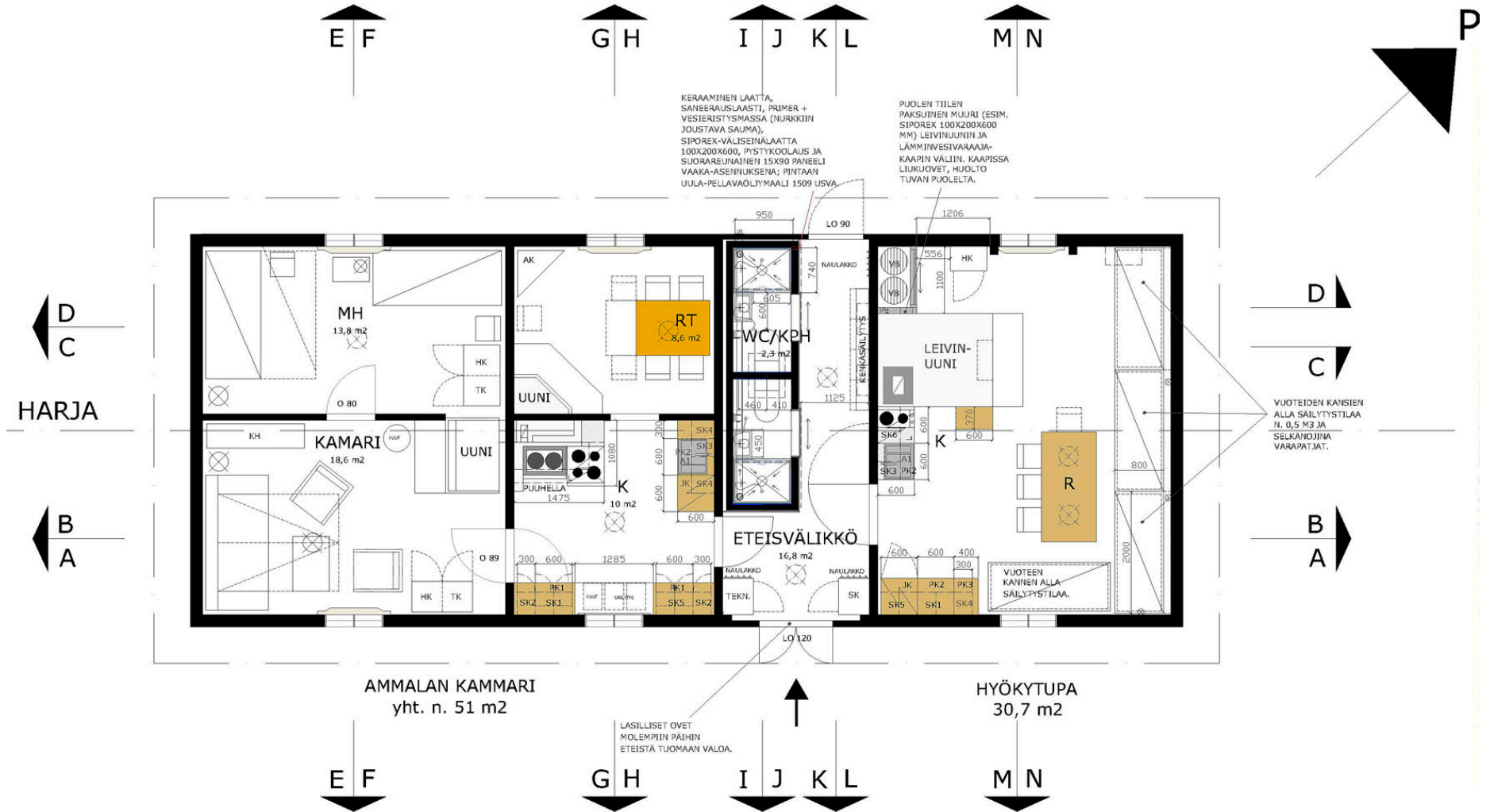

JULKISIVU LUOTEeseen (KOSKELLE)

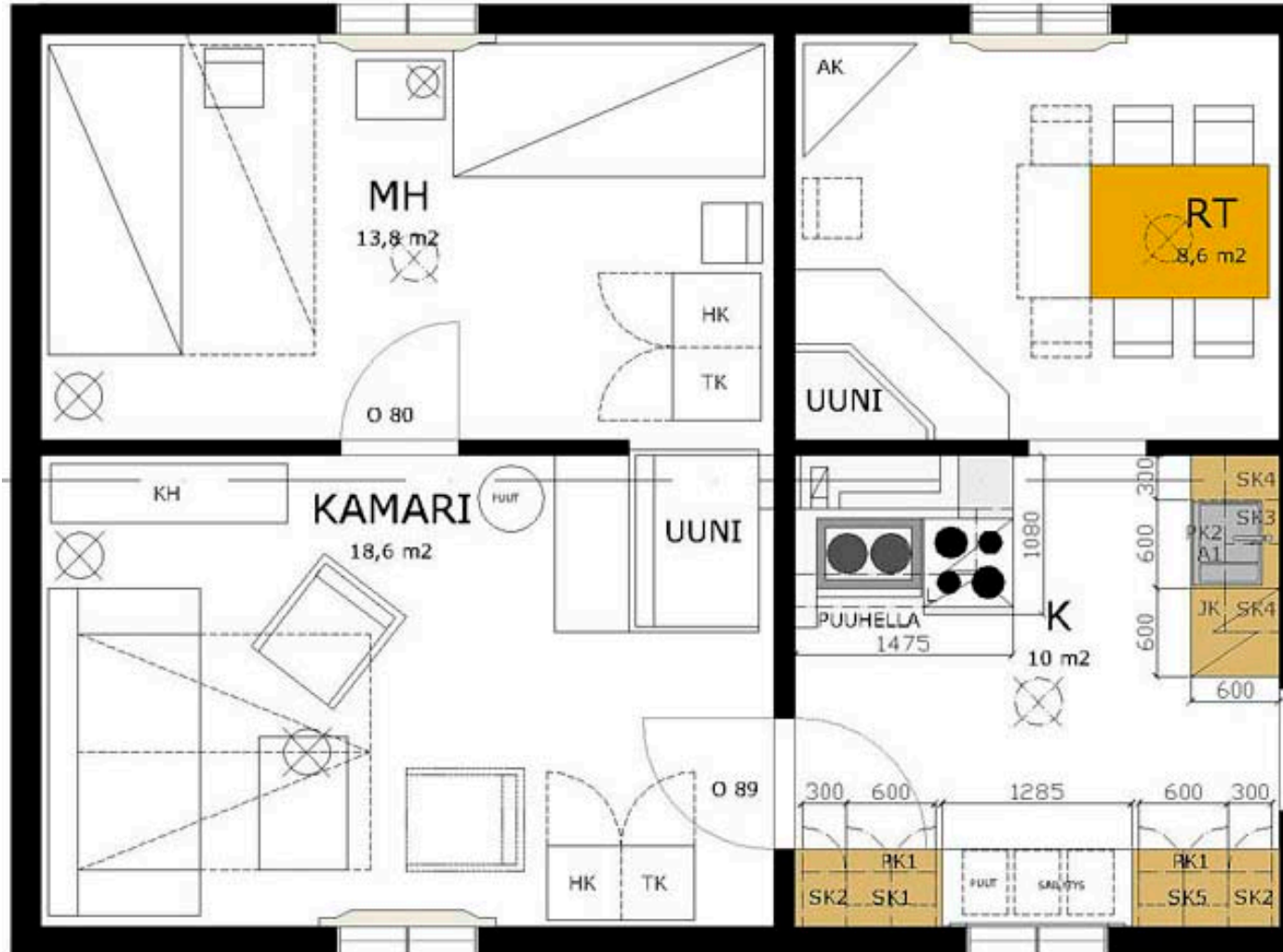
Myllytuvan uudistunut julkisivu

10.2 Pohjaratkaisu

Ammalan kammarin pohja

Hyökytuvan ja eteisen pohja

10.3 Leikkaukset

LEIKKAUS A-A

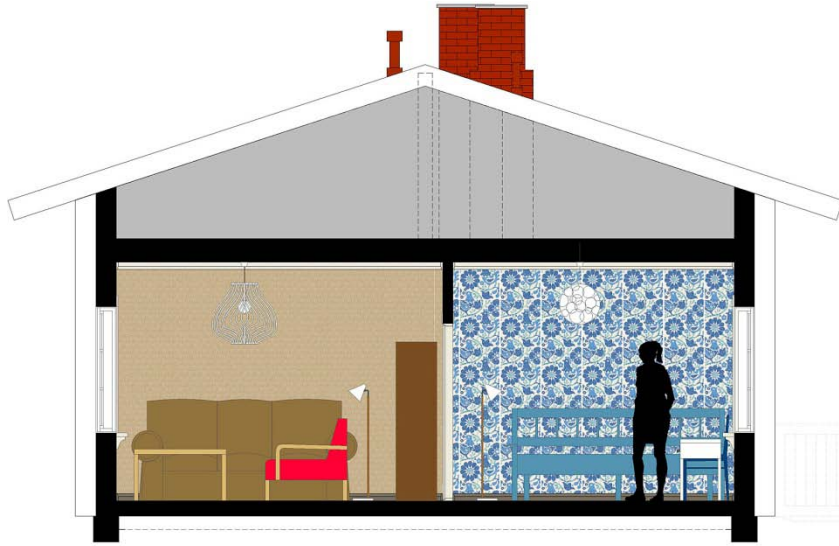
LEIKKAUS B-B

LEIKKAUS C-C

LEIKKAUS D-D

LEIKKAUS E-E

LEIKKAUS F-F

LEIKKAUS G-G

LEIKKAUS H-H

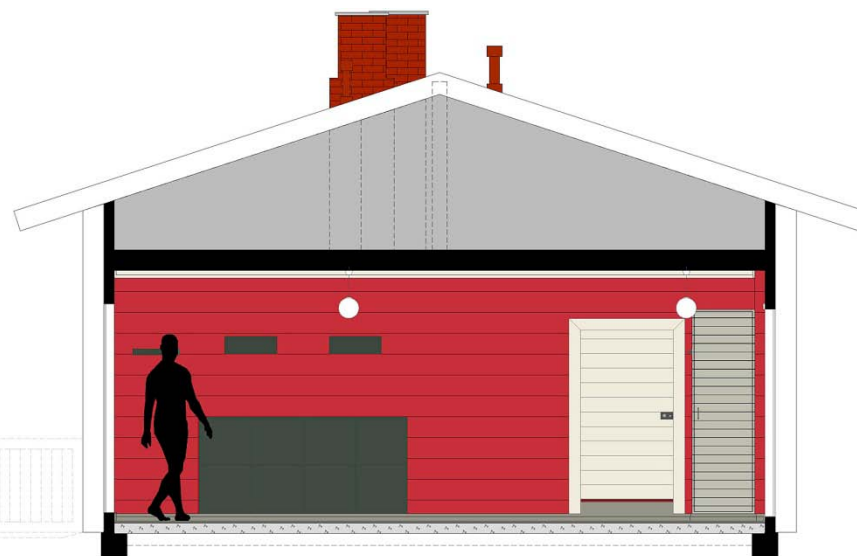
LEIKKAUS I-I

LEIKKAUS J-J

LEIKKAUS K-K

LEIKKAUS L-L

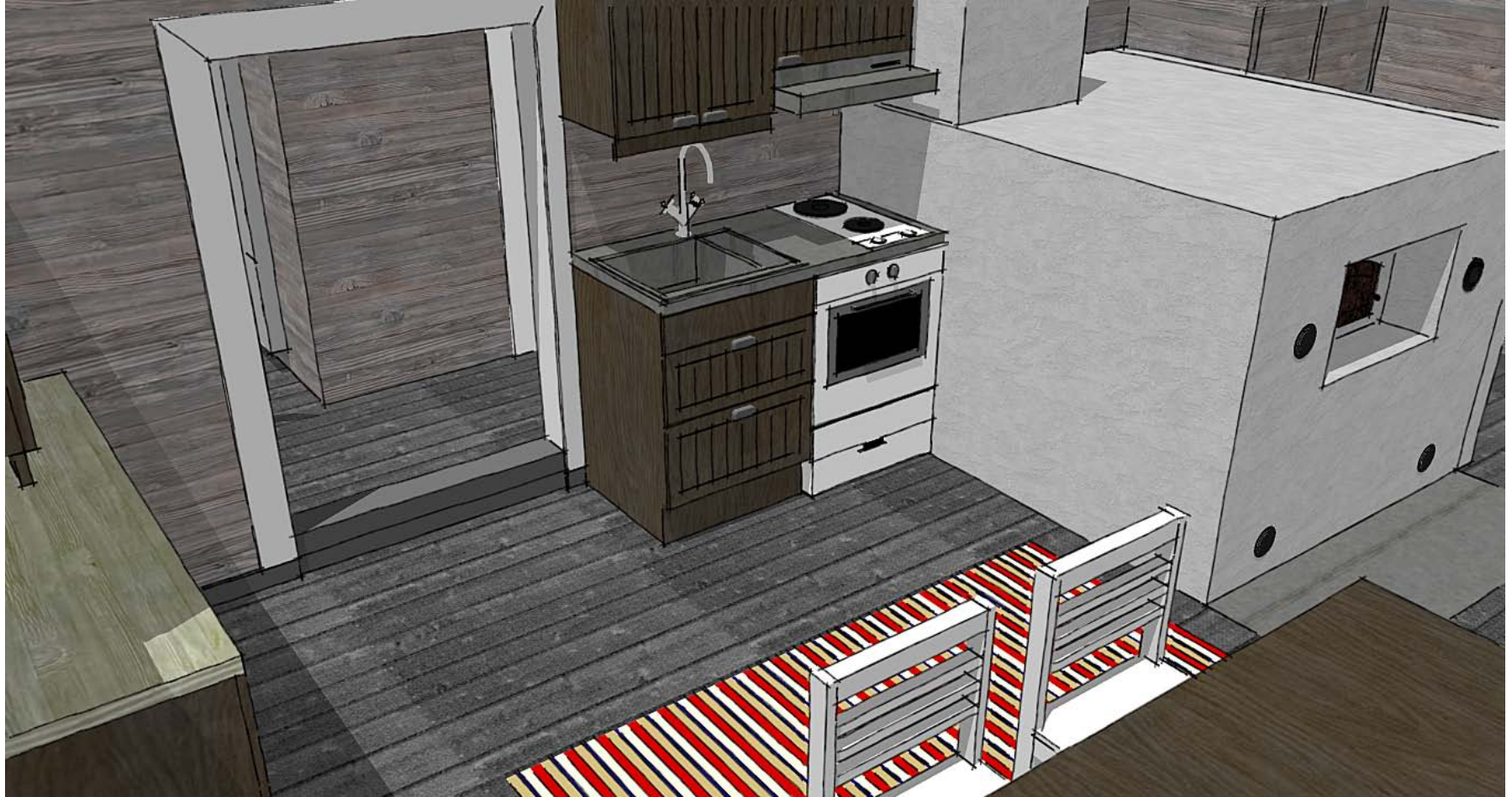

LEIKKAUS M-M

LEIKKAUS N-N

10.4 3D-visualisoinnit

Hyökytupa, keittiö

Hyökytupa, ruokailu

Hyökytupa, laverit

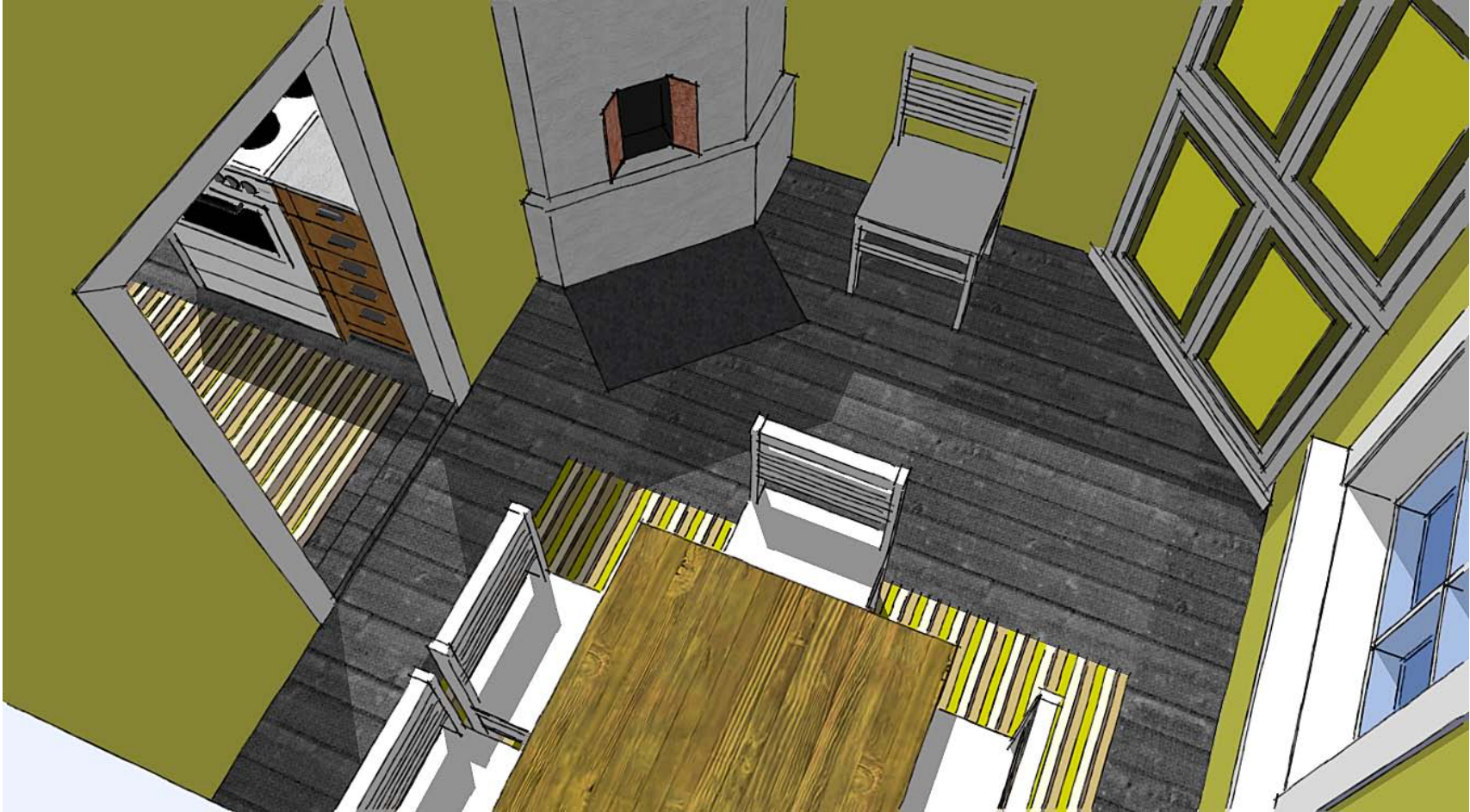
Ammalan kammari, keittiö

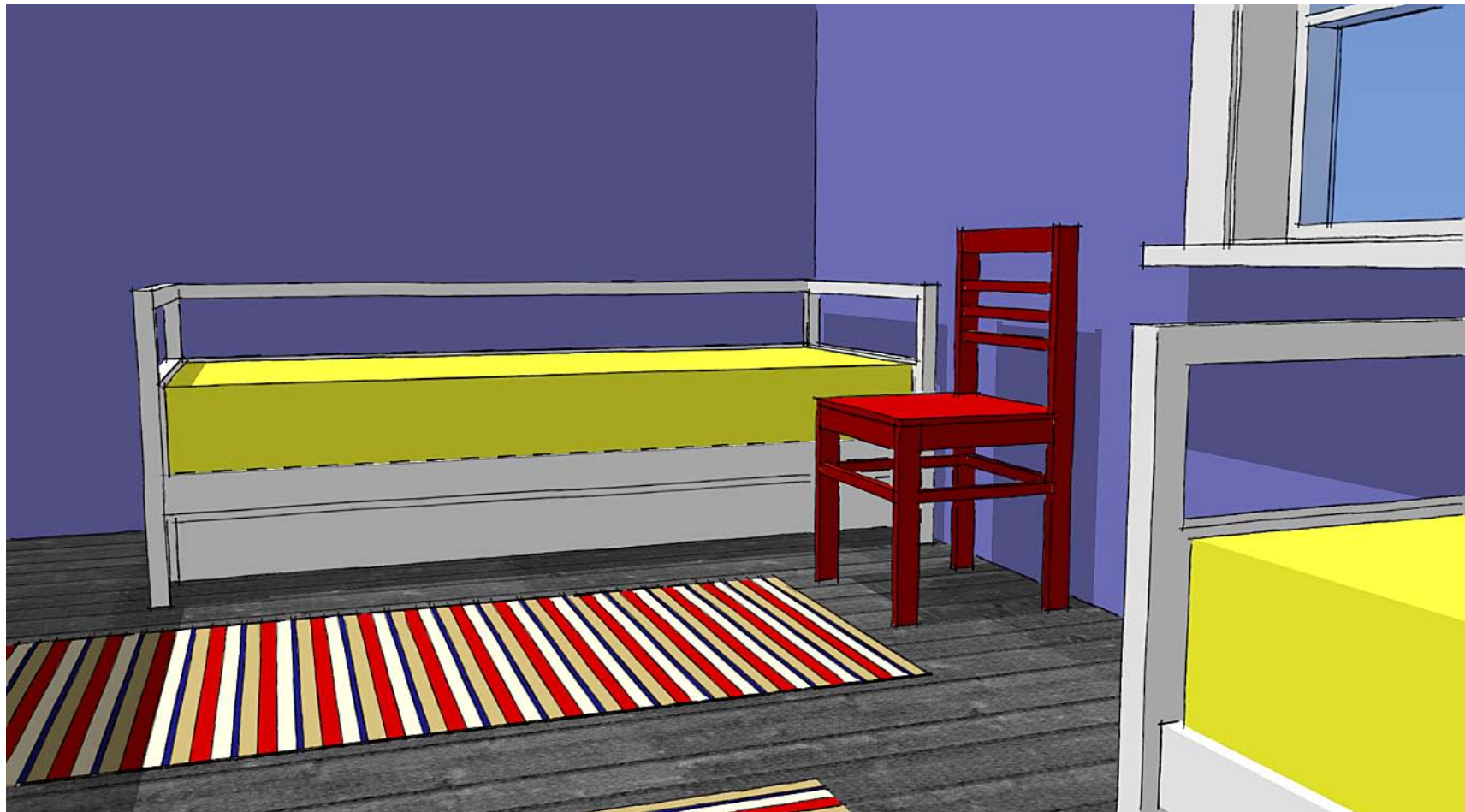
Ammalan kammari, ikkunapenkki

Ammalan kammari, liedet

Ammalan kammari, ruokailu

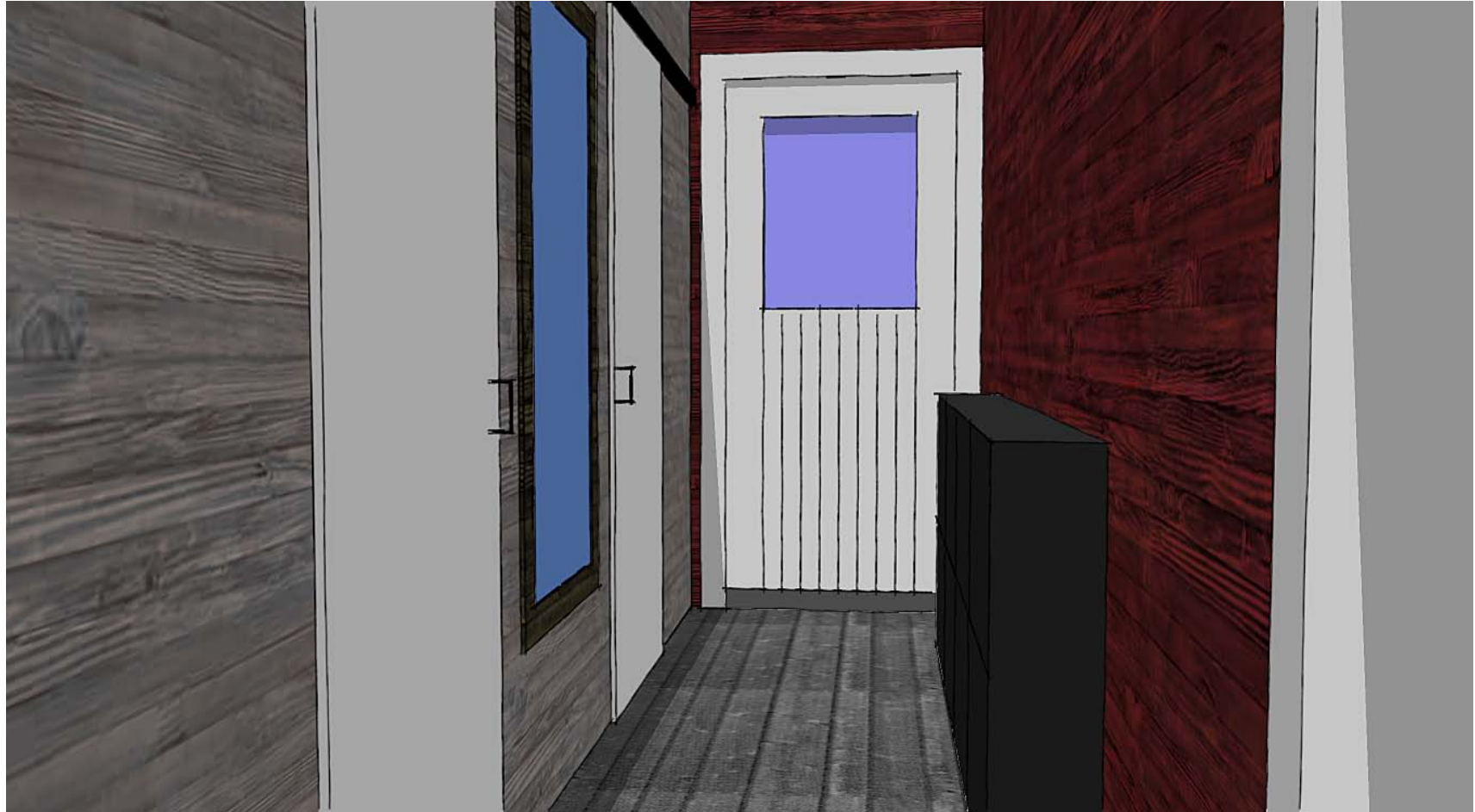
Ammalan kammari, makuukamari

Ammalan kammari, olohuone

Ammalan kammari, olohuone

Ammalanhyöky, eteinen

Ammalanhyöky, eteinen

Kuva 137

11. Arviointi

11.1 Tila

Haasteeksi tässä suunnittelutyössä muodostui vanhan ja uuden yhdistäminen tyylikkääksi ja toimivaksi tilakokonaisuudeksi. Tilaajat ovat omalta sisustustyylyiltään melko rohkeita, mutta halusivat, että tässä kohteessa materiaali- ja värivalinnat olisivat ennemmin maltillisia kuin räväköitä – heidän huolenaan nimittäin oli, että liian erikoiset sisustusratkaisut saattaisivat karkottaa potentiaalisia vuokralaisia.

Itse pyrin suunnittelutyössäni pitämään lähtökohtanani rakennuksen rakennushistoriallista ikää ja tietenkin noudattamaan toimeksiantoa, jonka mukaan tilojen tuli sopia erilaisten kohderyhmien lomanviettoon nykyaikaisin mukavuuksin. Samaan aikaan pyrin löytämään ratkaisut, jotka eivät ”löisi poskelle” perinne- ja korjausrakentamisen oppeja.

Erityisen haastavaa oli täysin uuden talotekniikan eli kylpyhuoneiden ja wc-tilojen sijoittaminen vanhaan hirsirakennukseen. Myös nykyaikaiset keittiöt standardimitoituksineen tuottivat päänvaivaa ja useiden tuntien työn asettuakseen toimivaksi osaksi yli sata vuotiasta rakennusta.

Aikaa vei myös ulkotilojen suunnittelu: varsinkin terassin integroituminen rakennukseen ja kulku terassilta saunalle ja edelleen alas rantaan vaati pohdintaa. Portaiden asemointi melko jyrkkään rinteeseen ei ollut mikään ”läpihuutojuttu”. Halusin kuitenkin sisällyttää myös ulkotilat osaksi suunnitelmiani, vaikka tilaaja ei sitä minulta odottanutkaan. Pihapiiri rakennuksineen ja kulkuteineen kuuluu merkittävänä osana rakennuksen toimintoihin ja pyrinkin niitä suunnitellessani miettimään, miten eri-ikäiset asukkaat tiloissa ja pihapiirissä liikkuvat ja mitä toimintoja heidän siellä pitäisi voida tehdä.

11.2 Prosessi

Opinnäytetyöni teko käynnistyi oikeastaan jo siinä vaiheessa syksyllä 2010, kun tilaaja toimitti minulle ruutupaperille piirtämänsä luonnoksen myllytuvan pohjasta sekä tukun valokuvia rakennuksen sisältä ja ulkoa. Piirsin ensitöikseni pohjakuvan tilasta mittakaavaan ja aloitin jo ensimmäiset tilaohjelman luonnostelut suoraan Auto Cadissa. Suosin muutenkin työskentelyssäni cadia, koska rakennuksesta ei ollut olemassa mitään kuvia ja ne olisi joka tapauksessa jossain vaiheessa piirrettävä.

Kun tammikuussa 2011 pääsin vierailemaan myllytuvalle, otimme lisää valokuvia ja teimme tarkistusmittauksia – -21 asteen pakkasessa tosin, joten pystyimme työskentelemään vain noin tunnin jaksoissa. Sain mukaani myös palat myllärin asuinhuoneiden tapettikerroksista - ne jäivätkin sitten ainokaisiksi paloiksi rakennuksen tapettihistoriaa, kun tilaajat poistivat loput tapetit ja pinkopahvit keittiön katosta pinkopahvin alta löytyneen homeen vuoksi.

Kotona tein mittausten perusteella korjauksia pohjakuvaan ja aloitin julkisivu- sekä leikkauskuvien piirtämisen. Aloitin myös sisustuksen suunnittelun tutustumalla rakennuksen aikakauden tapettityyleihin ja etsimällä Tapettitalon valikoimista tiloihin sopivia tapetteja. Valitut tapetit ohjasivat tilojen muiden materiaalien värivalintoja.

Opinnäytetyöni kirjallisen osuuden teon aloitin tammikuussa 2011 tutustumalla kirjallisuuteen korjausrakentamisesta, vanhoista rakennuksista ja niiden sisustuksista sekä muutamiin samaa aihepiiriä käsitteleviin aikaisempiin opinnäytetöihin. Sain tilaajalta myös Nuoramoisten kyläkirjan, josta löysin arvokasta historiatietoa myllytuvan vaiheista.

Opinnäytetyön tekeminen oli minulle prosessina ennako-odotuksiani suuritöisempi. Olin varautunut siihen, että saan työn helposti valmiiksi viiden kuukauden opintovapaani aikana keväällä 2011. Toisin kävi.

Minun oli huhtikuussa 2011 pakko todeta, etten mitenkään saa työtäni valmiiksi määräaikaan mennessä. Rima oli toki korkealla, mutta siltikin työni oli liian kesken. Opettajat kannustivat kyllä minua puristamaan työni valmiiksi, mutta ajattelin tuolloin, että otan mieluummin aikalisän syksyyn ja teen opinnäytetyön kunnolla loppuun saakka.

Aluksi uskoin, että saisin sen kesälomani aikana mökillä ”laiturin nokassa” valmiiksi. En saanut. Seuraavaksi kuvittelin, että iltaisin ja viikonloppuisin ahkeroinnalla työ kuitenkin valmistuisi syksyn seminaareihin mennessä. Sepä ei ihan niin helposti onnistunutkaan työn ohessa tehden: sain nimittäin päivätyössäni vastuulleni ison projektin vetämisen ja melko pian huomasin, että voimat eivät kerta kaikkiaan riitä ”toiseen työvuoroon” iltaisin. Harmikseni jouduin myöntämään, että vain viikonloppuisin sekä lomilla jaksan opinnäytetyötäni edistää.

Tässä sitä siis ollaan: vuosi alkuperäisestä aikataulusta jäljessä ja rimaa hieman pudottaen, olen viimein saanut työni valmiiksi. Niin monta asiaa olisin siihen vielä halunnut tehdä, viimeistellä, lisätä, parannella...

11.3 Palaute

Tilasuunnitelmani miellyttivät tilaajia. He pitivät niitä käytännöllisinä ja onnistuneina. Leikkaus- ja mallinuskuvat antoivat heille mielikuvaa siitä, millaiset tiloista voisi kunnostuksella saada.

Olen myös itse ihan tyytyväinen suunnitelmiin. Olen mielestäni onnistunut saavuttamaan suunnittelutyön alussa asetetut tavoitteet: suunnitelmieni avulla tilaajan on mahdollista kunnostaa myllytupa asuinkäyttöön ja vuokrata sitä kesäaikaan vapaa-ajan asunnoksi.

Myös materiaalivalinnat miellyttivät tilaajia. Hyökytävän käytännölliset teflonkankaat olivat erityisesti toimeksiantajan mieleen. Myös pellavaisista verhoista pidettiin, mutta niiden mahdollinen rypistyminen kosteuden ja lämpötilojen vaihteluissa mietitytti hieman. Tilaaja itse ehdotti niiden tilalle vastaavan oloista keinokuitua, jonka hyvänä puolena on mm. rypistymättömyys. Tilaaja toki viime kädessä tekee omat valintansa – itse pyrin suunnitelmissani mahdollisimman luonnonmukaisiin ja ekologisiiin materiaalivalintoihin.

Jos olisin saanut täysin vapaat kädet, olisin tehnyt hiukan rohkeampia valintoja: esimerkiksi tapeteiksi olisin valinnut klassikoita, kuten Kiurujen yö ja Apollo-perhoset, keittiön välitilaan olisin lasin taakse kiinnittänyt seinistä löytyneitä vanhoja tapetteja ja kylpyhuoneisiin olisin valinnut Panu Kailan oppien mukaisen laualattian ja ”pesusoikot” suihkualtaiksi. Hyökytävän hirsiseinät olisin kaivanut esiin paneelien alta ja seinälle suunnittelin kala-aiheista maalausta... Nyt suunnitelmissa korostuu käytännöllisyys: suunnittelijana minun oli pakko unohtaa omat taiteelliset visioni ja keskittyä toimeksiantoon, jonka mukaisesti tilojen tulee palvella erilaisia vuokralaisia, olla helpot huoltaa ja kestävä käyttäjä.

Parasta palautetta itselleni olisi nähdä suunnitelmani toteutettuina. Se toive ei kuitenkaan ihan pian taida toteutua, sillä rakennuslupahakemuksen yhteydessä tilaaja oli saanut tietää, ettei omistakaan myllytupaa yksin: heidän isälleen aikanaan testamentattu tontti käsittääkin vain hevosenkengän muotoisen alueen myllytuvan ympäriltä, itse rakennuksen omistaa useampi kymmenen paikkakuntalaista sukua. Syytä tähän voi vain arvailla: olisiko kyseessä ollut esimerkiksi ammoinen paikallisten tilallisten lupa käyttää myllyä omien viljojen jauhatukseen? Edessä on siis lainhuudatus – toivoa pitää, ettei kovin moni rähjäisestä rakennuksesta innostuisi, jolloin omistajuus siirtyisi kivuttomasti enemmistöomistajalle eli tämän työn tilaajalle perheineen. Sen jälkeen edessä voisi vihdoin olla Ammalanhyökyn uusi tuleminen!

11.4 Jatkokehitys

Tämän opinnäytetyöni kohteena olevan myllytuvan suunnitelmia voisin jatkokehittää vaikka miten pitkälle: olisi mielenkiintoista miettiä, miten ullakkotilat saisi hyötykäyttöön ja millaisin lisäeristysratkaisuin rakennuksesta saisi talviasuttavan. Haluaisin myös avata uudelleen rakennuksen päädyn ja suunnitella sinne vanhan mallin mukaisen kuistin. Aivan kesken jäi myös ulkotilojen suunnittelu huoltorakennuksineen, oleskelutiloineen ja istutuksineen. Myös saunan kunnostaminen olisi minusta oleellisen tärkeää, mikäli myllytupaan mielitään kesäasukkaita pidemmäksi aikaa: eihän suomalainen ilman saunaa kesästä selviä! Niin ikään kiinnostavaa olisi suunnitella rantaan sellainen laituriratkaisu, joka takaisi myös pienimmille kesäasukkaille turvalliset uintihetket joessa.

Opinnäytetyöni sai minut entisestään innostumaan vanhoista rakennuksista. Seuraavaksi tähtäimessä onkin oma projekti: haaveissa siintää vanha ”mummon mökki” jossain järkevän matkan päässä kotikaupungistamme Keravasta. Sormeni syyhyävät jo päästä käsiksi suunnittelutyön lisäksi myös varsinaiseen ”likaiseen työhön” – haluan päästä kunnostamaan ikkunanpokia, virittämään pinkopahveja ja keittelemään punamultamaalia.

Vihjailin jo tämän työn tilaajallekin, että olisin vapaaehtoinen talkoolainen myllytuvan kunnostuksen alkaessa – katsotaan kumpi haaveistani toteutuu ensin.

Lähteet

Painetut

Juha-Antti Kaivonen, 2005, Rakennusten korjaustekniikka ja talous, TTKK ja Rakennustieto Oy, Helsinki

Eija Nurminen, Ole Silén, 2010, Nuoramoinen - kylä Sysmässä, Nuoramoisten nuorisoseura Nuhja ry., Porvoo

Panu Kaila, Pentti Pietarila, Hannu Tomminen ja Rakentajain Kustannus, 1987, Talo kautta aikojen – Julkisivujen historia, Gummerus, Jyväskylä

Maire Heikkinen, Kati Heinämies, Jukka Jaatinen, Panu Kaila, Pentti Pietarila ja Rakentajain Kustannus Oy, 1989, Talo kautta aikojen – kiinteän sisustuksen historia, Gummerus, Jyväskylä

Unto Siikanen ja Rakennustieto Oy, 2008, Puurakentaminen, Rakennustieto Oy, Tampere

Panu Kaila, 2008, Talotohtori, WSOY, Porvoo

Sähköiset

Ympäristöministeriö: <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=28080&lan=fi> (30.11.2010)

Päijät-Hämeen liitto: http://www.paijat-hame.fi/fi/tehtavat/aluesuunnittelu/mary/alueet/nuoramoisten_kulttuurimaisema (30.11.2010)

Museovirasto: http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4038 (30.11.2010)

Maaseudun uusi aika ry: <http://www.mua.fi> (10.2.2011)

Lahden ammattikorkeakoulu: <http://www.lamk.fi/material/paijat-hameenmaaseutumatkailunkehittamissuunnitelma2010-2015.pdf>

Wikipedia/Kiinteistösanasto, Tekniikan sanastokeskus TSK 4. Helsinki 1984: <http://fi.wikipedia.org/wiki/Korjausrakentaminen>

Talotori.fi: Vanhan rakennuksen uusi käyttö - toiminnallisuuden ja rakennussuojelun yhdistäminen, arkkitehti Lasse Kosunen, Säilyttävä ja ekologinen korjausrakentaminen -seminaarisarja, kevät 2002: <http://talotori.net/kosunen.php> (18.2.2011)

Perinnemestari.fi: <http://www.perinnemestari.fi>

Pohjois-Pohjanmaan korjausrakentamiskeskus: <http://www.ouka.fi/pora/tietopankki/kengitys.pdf>

Viitteet

1 Kaivonen Juha-Antti, Rakennusten korjaustekniikka ja talous, TTKK, Rakennustieto Oy, 2005, s. 19–20

2 Ympäristöministeriö:
<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=28080&lan=fi>
 (30.11.2010)

3 Päijät-Hämeen liitto: http://www.paijat-hame.fi/fi/tehtavat/aluesuunnittelu/mary/alueet/nuoramosten_kulttuurimaisema (30.11.2010)

4 Museovirasto:
http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4038
 (30.11.2010)

5 Eija Nurminen, Ole Silén, 2010, Nuoramoinen - kylä Sysmässä, Nuoramosten nuorisoseura Nuhja ry., Porvoo, s. 357

6 Eija Nurminen, Ole Silén, 2010, Nuoramoinen - kylä Sysmässä, Nuoramosten nuorisoseura Nuhja ry., Porvoo, s. 359

7 Panu Kaila, Pentti Pietarila, Hannu Tomminen ja Rakentajain Kustannus, 1987, Talo kautta aikojen – Julkisivujen historia, Gummerus, Jyväskylä, ss. 47–51

8 Panu Kaila, Pentti Pietarila, Hannu Tomminen ja Rakentajain Kustannus, 1987, Talo kautta aikojen – Julkisivujen historia, Gummerus, Jyväskylä, s. 17

9 Panu Kaila, Pentti Pietarila, Hannu Tomminen ja Rakentajain Kustannus, 1987, Talo kautta aikojen – Julkisivujen historia, Gummerus, Jyväskylä, ss. 144–146

10 Unto Siikanen ja Rakennustieto Oy, 2008, Puurakentaminen, Rakennustieto Oy, Tampere, s. 252

11 Panu Kaila, Pentti Pietarila, Hannu Tomminen ja Rakentajain Kustannus, 1987, Talo kautta aikojen – Julkisivujen historia, Gummerus, Jyväskylä, s. 91

12 Maire Heikkinen, Kati Heinämies, Jukka Jaatinen, Panu Kaila, Pentti Pietarila ja Rakentajain Kustannus Oy, 1989, Talo kautta aikojen – kiinteän sisustuksen historia, Gummerus, Jyväskylä, s. 85

13 Kaivonen Juha-Antti, Rakennusten korjaustekniikka ja talous, TTKK, Rakennustieto Oy, 2005, s. 19–20

14 ja 15 Maaseudun uusi aika ry: www.mua.fi

16 Päijät-Hämeen maaseutumatkailun kehittämissuunnitelma 2010–2015, s. 3 (<http://www.lamk.fi/material/paijat-hameenmaaseutumatkailunkehittamissuunnitelma2010-2015.pdf>)

17 Wikipedia/Kiinteistösanasto. Tekniikan sanastokeskus TSK 4. Helsinki 1984.

18 Kaivonen Juha-Antti, Rakennusten korjaustekniikka ja talous, TTKK, Rakennustieto Oy, 2005, ss. 14–15

19 Kaivonen Juha-Antti, Rakennusten korjaustekniikka ja talous, TTKK, Rakennustieto Oy, 2005, ss. 19–20

20 www.talotori.fi: Vanhan rakennuksen uusi käyttö - toiminnallisuuden ja rakennussuojelun yhdistäminen, arkkitehti Lasse Kosunen, Säilyttävä ja ekologinen korjausrakentaminen -seminaarisarja, kevät 2002

21 Perinnemestari.fi:
<http://www.perinnemestari.fi/index.php?id=65&id2=75>

22 Unto Siikanen ja Rakennustieto Oy, 2008, Puurakentaminen, Rakennustieto Oy, Tampere, s. 235

23 Perinnemestari.fi:
<http://www.perinnemestari.fi/index.php?id=65&id2=75>

Kuvat

- Kuva 1: Anna-Liisa Tuominen, 15.1.2011
- Kuva 2: www.vanhakartta.fi/historialliset-kartat
- Kuva 3: www.nuohousmiettinen.fi
- Kuva 4: Ole Silén, www.sahkoala.fi
- Kuvat 5-7: http://www.paijat-hame.fi/fi/tehtavat/aluesuunnittelu/mary/alueet/nuoramoisten_kulttuurimaisema
- Kuva 8: Maritta Fromholtz, 31.10.2010
- kuvat 9-11: <http://www.panoramio.com/photo>
- Kuvat 12 ja 13: Eija Nurminen, Ole Silén, 2010, Nuoramoinen - kylä Sysmässä, Nuoramoisten nuorisoseura Nuhja ry., Porvoo, s.358
- Kuva 14: www.vanhakartta.fi/historialliset-kartat
- Kuva 15: Kansalaisen karttapaikka
- Kuva 16: Google Maps, asemakaava tekijän
- Kuva 17: Tontin asemakaava uusine rakennuksineen, Anna-Liisa Tuominen
- Kuva 18: Ensimmäinen pohjakuva, Anna-Liisa Tuominen
- Kuva 19: Anna-Liisa Tuominen, 15.1.2011
- Kuva 20: Piirrookset Hannu Rinne/Perinnemestari.fi.
- Kuvat 21, 22, 25: Anna-Liisa Tuominen, 15.1.2011
- Kuvat 23 ja 24: Maritta Fromholtz, 31.10.2010
- Kuvat 26 ja 27: Anna-Liisa Tuominen, 15.1.2011
- Kuvat 28-30: Maritta Fromholtz, 31.10.2010
- Kuvat 31-42: Anna-Liisa Tuominen, 15.1.2011
- Kuva 43: Maritta Fromholtz, 31.10.2010
- Kuva 44: www.nieppi.com/n/?cat=256 (10.2.2011)
- Kuva 45: www.jyu.fi/hum/laitokset/hie/opiskelu/jatkot/jargon/kurssit/maaseutu (10.2.2011)
- Kuva 46: www.yle.fi/elavaarkisto/?s=s&g=1&ag=5&t=121 (10.2.2011)
- Kuva 47: www.kaleva.fi
- Kuva 48: www.liikennevirasto.fi
- Kuva 49: www.ess.fi
- Kuva 50: www.iltasanomat.fi
- kuvat 51 ja 52: Päijät-Hämeen maaseutumatkailun kehittämissuunnitelma 2010–2015 , suunnitelman liitteet ss. 32 ja 34
- Kuva 53: www.wanhameijerifiskars.fi
- Kuva 54: www.palo.fi
- Kuva 55: www.maatilamatkailu.fi/fi/etusivu/
- Kuva 56: www.kolumbus.fi/villiruusu/Villiruusu/
- Kuva 57: Anna-Liisa Tuominen, 15.1.2011
- Kuvat 58-66: www.vastavalo.fi
- Kuva 67: www.kihaus.fi
- Kuva 68: www.vuodatus.net
- Kuva 69: Nuoramoinen – kylä Sysmässä, koskisoutu, s. 46
- Kuva 70: Anna-Liisa Tuominen, 1.8.2011
- Kuva 71: www.vastavalo.fi
- Kuva 72: Anna-Liisa Tuominen, 23.5.2011
- Kuva 73: www.sysma.fi/filelibrary/
- Kuva 74: www.cartinafinland.fi
- Kuvat 75-77: www.vastavalo.fi
- Kuva 78 ja 87: http://tunnelmaa.blogspot.com/2007_08_01_archive.html
- Kuvat 79-86: www.vastavalo.fi
- Kuva 88: Anna-Liisa Tuominen, 2.8.2011
- Kuva 89: Arkkitehti 6/2000
- kuva 90: Panu Kaila, 2008, Talotohtori, s.12, WSOY, Porvoo
- kuva 91: Soile Tirilä, MV/RHO, www.rakennusperinto.fi

Kuvat

Kuva 92: Anna-Liisa Tuominen, 2.8.2011

Kuva 93: Avotakka 6/2010, s. 48

Kuvat 94-96: www.vastavalo.fi

Kuva 97: Koti ja keittiö 8/2007, s. 101

Kuva 98: Ympäristöministeriö, 1997, Asumisen ekokirjo, Tammer-Paino Oy, Tampere, s. 167, kuva Mauritz Hellström

Kuva 99: Koti ja keittiö 9/2010, s. 122

Kuva 100: Koti ja keittiö 11/2010, s. 32

Kuva 101: Uusi Suomi, 10.6.1933, skannattu 6.4.2012

Kuva 102: www.matteriasshop.com

Kuva 103: www.asko.fi

Kuva 104: www.romuritari.fi

Kuva 105: <http://sirimi.vuodatus.net>

Kuva 106: www.matteriasshop.com

Kuva 107: www.ikea.fi

Kuva 108: www.ankimatto.fi

Kuva 109: www.vastavalo.fi

Kuva 110: www.romuritari.fi

Kuva 111: www.linida.fi

Kuvat 112 ja 113: www.vastavalo.fi

Kuva 114: www.ellos.fi

Kuva 115: www.k-rauta.com

Kuvat 116 ja 117: www.ikea.fi

Kuva 118: www.valkoistapellavaa.fi

Kuva 119: Judith Miller, 2002, Puutalot hirsimökeistä rantahuiloihin, WSOY, s. 168

Kuva 120 ja 121: www.vastavalo.fi

Kuva 122: www.netrauta.fi

Kuva 123: www.ikea.fi

Kuva 124: www.vastavalo.fi

Kuva 125: www.wordpress.com

Kuva 126: Ympäristöministeriö, 1997, Asumisen ekokirjo, Tammer-Paino Oy, Tampere, s. 167, kuva Mauritz Hellström

Kuva 127: www.netanttila.com

Kuva 128: Judith Miller, 2002, Puutalot hirsimökeistä rantahuiloihin, WSOY, s. 144

Kuva 129: www.netrauta.fi

Kuva 130: www.vastavalo.fi

Kuva 131: www.countrybymail.fi

Kuva 132: www.romuritari.fi

Kuva 133: Anna-Liisa Tuominen, 8.4.2011

Kuva 134: www.elisanet.fi/wanhamania.paivi/myydyt3/page4.htm

Kuva 135: www.matteriasshop.com

Kuva 136 ja 137: Maritta Fromholtz, 31.10.2010

Tapettikuvat: www.tapettitalo.fi

Keittiökaapistokuvat: www.ikea.fi

Maalikuvat: www.uula.fi

Laattakuvat: Laattapiste ja Kaakelikeskus

Vedin ja valokatkaisin: Rakennusapteekki

Leikkaus-, pohja- ja mallinnuskuvat: Anna-Liisa Tuominen

